

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-239 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 12-17/499-140
Karar Tarihi : 06.04.2012

A.TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Prof. Dr. Metin TOPRAK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr.Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Ümit Nevruz ÖZDEMİR, Ekrem SOLMAZ, Hatice YAVUZ

C. BAŞVURUDA

BULUNANLAR : - Gizlilik Talebi Bulunmaktadır (3 Başvuru).
- Adana Ticaret Odası
Abidinpaşa Cad. No:52 01010 Seyhan/Adana

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR:

- Kars Çimento San. ve Tic. A.Ş.
Merkez Bozkale Köyü Mevkii 36210 Kars
Temsilcisi: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Korhan YILDIRIM
Çitlenbik Sok. No:12 Yıldız Mah. Beşiktaş 34349 İstanbul
- Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş.
Yeşilova Mah. Trabzon Yolu Üzeri 3.Km Aşkale/Erzurum
Temsilcisi: Av. Dr. T. Nurkut İNAN
Çobanyıldızı Sok. 8/12 06680 Çankaya/Ankara
- Yurt Çimento San. ve Tic. A.Ş.
Taşoluk Köyü Küçük Buzii Kinsor Mevkii/Muş
Temsilcisi: Av. H. Cahit YILDIRIM
Fevzi Çakmak Sokak No:4/10 Kızılay/Ankara
- Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.
Hafta Sokak No:9 GOP 06700 Ankara
Temsilcisi: Dr. Aydın ÖZTUNALI
Turan Güneş Bulvarı No:100/20 Yıldız/Ankara
- Elazığ Altınova Çimento Sanayi Tic. A.Ş.
Kızılay Mah. Kazım Karabekir Caddesi No:12 23300 Elazığ
Temsilcisi: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Korhan YILDIRIM
Çitlenbik Sok. No:12 Yıldız Mah. Beşiktaş 34349 İstanbul
- Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.
Gölbaşı Karayolu 22.km Börgenek Köyü Mevkii PK:11 Adıyaman
Temsilcisi: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Bora İKİLER
Çitlenbik Sok. No:12 Yıldız Mah. Beşiktaş 34349 İstanbul
- Çimsa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş.
Kısıklı Cad. No:4 Sarkuysan - Ak İş Merkezi S Blok
Altunizade/İstanbul

Temsilcisi: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Öznur İNANILIR, Av. Pınar KARA

Çitlenbik Sok. No:12 Yıldız Mah. Beşiktaş 34349 İstanbul

- Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.

Ceyhan Yolu Üzeri 12. Km 01321 PK:10 Adana

Temsilcisi: Şahin ARDIYOK, Ali ILICAK, Bahadır BALKI

Francalacı Sokak, No. 28, Çamlıca Köşkü, 34345,

Arnavutköy, Beşiktaş/İstanbul

- KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.

Gaziantep Yolu Üzeri 45. Km Narlı Otoban Girişi Civarı

Karabıyıklı Köyü Narlı/Kahramanmaraş

Temsilcisi: Dr. Kemal Tahir SU

Turan Güneş Bulvarı No:100/20 Yıldız/Ankara

- Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş.

Savur Yolu 6. Km Mardin

Temsilcisi: Şahin ARDIYOK, Ali ILICAK, Bahadır BALKI

Francalacı Sokak, No. 28, Çamlıca Köşkü, 34345,

Arnavutköy, Beşiktaş/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU: Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Adana ve Doğu Karadeniz bölümlerinde çimento sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti.**

F. İDDİALARIN ÖZETİ:

- (2) Kurum kayıtlarına 20.09.2010 tarih ve 7264 sayı ile giren gizlilik kayıtlı başvuruda özetle;
- Van ilinin içinde bulunduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nin ülkemizin gelir dağılımı açısından en zayıf bölgesi olduğu,
  - Van ilinin ve ilgili bölgenin en önemli sektörlerinden olan inşaat sektöründe son dönemde yaşanan birtakım gelişmelerin rekabet ortamının kötüleştiği yönünde sinyaller verdiği,
  - Özellikle inşaat sektöründe faaliyet gösteren hazır beton imalatçıları, beton yapı elemanı üreticileri, briket, bims ve benzeri çimento hammaddesi tüketen firmalarının kendilerine yaptıkları yazılı ve sözlü başvuruların sektörde ciddi bir haksız rekabet ortamının varlığını ortaya koyduğu,
  - Bölgedeki coğrafi koşullar nedeniyle inşaat sektörünün Mayıs ayı başında faaliyete başladığı ve 15 Kasım itibarıyla imalat ve üretim sezonunun kapandığı,
  - Çimento firmalarının, hiçbir üretimin gerçekleşmediği beş aylık dönemde çimento hammaddesini alıp, sözleşmelerini gerçekleştirerek tüketicinin ihtiyacı olan talebi kış aylarında sabit fiyat ile sözleşme akdine dönüştürdükleri,
  - Bu kapsamda, uzun yıllar boyunca üretim ve imalat sezonuna denk gelen ticari anlaşmaların sabit fiyat çerçevesinde işlem gördüğü, sektörün üretim ve istihdamını bunu dikkate alarak gerçekleştirdiği,

- Ancak, son dönemde Van ili ve bölgede bulunan çimento fabrikalarının (Kars Çimento, Aşkale Çimento, Yurt Çimento firmaları ile Limak Çimento Kurtalan ve Bitlis fabrikaları) aralarında anlaşma yaparak son 45 günde (08.07.2010-23.08.2010) iki kez zam yaptıkları,
- Sabit fiyat ile sözleşme yapan ve hiçbir koşulda iptali söz konusu olmayan sözleşmeler ile imalatçıya mal tedarikinde bulunan firmaların, çimento fabrikalarının uyguladığı zam karşısında taahhüdünü aldıkları özel ve kamu kurumlarından fiyat farkı alamamaları nedeniyle büyük zorluklar ile karşı karşıya kaldıkları,
- Çimento tüketiminin yüksek olduğu söz konusu bölgede en pahalı çimentonun satışa sunulduğu ve bu durumun acil bir müdahale gerektirdiği,
- Çimento üreticilerinin bölgede uyguladığı fiyat spekülasyonunun inşaat sektöründe ciddi sorunlar yarattığı yılın beş ayında hiçbir üretim yapamayan sektörün düştüğü zor durumu ortadan kaldıracak tedbirlerin alınması gerektiği

ifade edilmiştir.

- (3) Ayrıca, Kurum kayıtlarına 02.11.2010 tarih ve 8332 sayı ile intikal eden ve gizlilik kayıtlı başvuruda özetle;
- Şikâyetçinin faaliyete başladığından bu tarafa, çimentoda keyfi zamlara maruz kaldığı,
  - Çimsa tarafından son olarak fabrika çıkışı 102 TL olan çimento fiyatının 112 TL'ye çıkarıldığı ve bu fiyat artışına ilişkin bir gerekçe gösterilmediği

ifade edilmekte ve 4054 sayılı Kanun kapsamında gerekli yaptırımların uygulanması talep edilmektedir. Başvuru konusu iddialara ilişkin daha ayrıntılı bilgi alınabilmesi amacıyla başvuru sahibi ile yapılan görüşmede, Adana Çimento'dan çimento talep edildiği ancak bir cevap alınmadığı, Adana Çimento ve Çimsa'nın aralarında anlaşığından şüphelenildiği ifade edilmiştir.

- (4) Kurum kayıtlarına 25.01.2011 tarih ve 759 sayı ile giren Adana Ticaret Odası tarafından yapılan diğer bir başvuruda ise özetle, Adana Ticaret Odası 42. Grup Mimarlar Mühendisler Yapı Denetim Firmaları ve Danışmanlık Meslek Komitesi'nin aylık olağan toplantısında; ülkemizde enflasyon oranlarının düşük olmasına rağmen hazır beton fiyatlarındaki aşırı fiyat artışı nedeniyle inşaat sektörü ve direkt etki alanındaki 200'ü aşkın alt sektörün olumsuz etkilendiği ve inşaat sektöründeki rekabet gücünün arttırılması için demir ve çimento fiyatlarının makul seviyelere çekilmesi gerektiği yönünde karar alındığı ifade edilmektedir. Başvuruya ilişkin Adana Ticaret Odası yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, Çimsa ve Adana Çimento'nun aralarında anlaşarak çimento fiyatlarını belirlediği iddia edilmiştir.
- (5) Bunların yanı sıra, Kurum kayıtlarına 02.05.2011 tarih ve 3331 sayı ile giren, gizlilik kayıtlı şikayette özetle;
- Şikayetçi tarafından Adana ilinde briket asmolen üretimi yapıldığı ve en büyük sorunlarının Adana, Mersin, İskenderun ve Gaziantep'teki çimento fiyatlarının yüksekliği olduğu,
  - Narlı'da iki adet fabrika olmasına rağmen fiyatların yüksek olduğu,

- Çimsa Mersin Fabrikası ve Adana Çimento firmalarının aralarında anlaşmak suretiyle çimento fiyatlarına zam yaptıkları ve bu durumun küçük işletmecileri zor durumda bıraktığı

iddia edilmekte ve 4054 sayılı Kanun kapsamında gereğinin yapılması talep edilmektedir. Başvuru konusu iddialara ilişkin daha ayrıntılı bilgi alabilmek amacıyla başvuru sahibi ile yapılan görüşmede, Adana ilinde KDV dâhil 5 TL olan torba çimento fiyatlarının 2010 yılı içerisinde 7,5 TL'ye yükseldiği, bölgede faaliyet gösteren Adana Çimento'nun Adana ve İskenderun fabrikalarının, Çimsa'nın Mersin fabrikasının, Çimko Narlı fabrikasının ve KÇS Narlı fabrikasının aralarında anlaşarak yaklaşık olarak ikişer gün aralıklarla çimentoya zam yaptıkları, söz konusu firma bayilerinin yapılacak zamları önceden bildikleri ve müşterilerine anlaşmalı zamlar hakkında önceden bilgi verdikleri, söz konusu firmaların Adana'ya kendileri dışında başka firmalardan mal girişine engel oldukları ifade edilmiştir.

- (6) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 20.09.2010 tarih ve 7264 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 14.10.2010 tarih ve 2010-2-239/İİ-10-372.ÜNÖ sayılı İlk İnceleme Raporu, 27.10.2010 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde çimento sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler hakkında önaraştırma yapılmasına 10-67/1421-M sayı ile karar verilmiştir.
- (7) Yapılan önaraştırma sonunda hazırlanan 07.12.2010 tarih ve 2010-2-239/ÖA-10-372.ÜNÖ sayılı Önaraştırma Raporu 16.12.2010 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek;
- Kars Çimento San. ve Tic. A.Ş. (Kars Çimento),
  - Aşkale Çimento San. T.A.Ş. (Aşkale Çimento),
  - Yurt Çimento San. ve Tic. A.Ş. (Yurt Çimento),
  - Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş. (Limak Çimento),
  - Elazığ Altınova Çimento Sanayi Tic. A.Ş. (Elazığ Çimento),
  - Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş. (Çimko Çimento),
  - Çimsa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş. (Çimsa Çimento),
  - Adana Çimento Sanayii T.A.Ş. (Adana Çimento),
  - KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Madencilik İşletmeleri A.Ş. (KÇS),
  - Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş. (Mardin Çimento)

hakkında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla soruşturma açılmasına 10-78/1618-M sayı ile karar verilmiştir.

- (8) Rekabet Kurumu kayıtlarına 02.11.2010 tarih ve 8332 sayı ile intikal eden başvuru üzerine düzenlenen 02.12.2010 tarih ve 2010-2-273/İİ-10-372.ÜNÖ sayılı İlk İnceleme Raporu, 08.12.2010 tarihli toplantısında görüşülerek, Mersin ilinde çimento ve hazır beton sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler hakkında önaraştırma yapılmasına 10-76/1571-M sayı ile karar verilmiştir. Yapılan önaraştırma sonucunda hazırlanan 28.02.2011 tarih ve 2010-2-273/ÖA-11-372.ÜNÖ sayılı Önaraştırma Raporu, 10.03.2011 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve *"dosya konusu iddiaların Rekabet Kurulu'nun 16.12.2010 tarihli ve 10-78/1618-M sayılı kararı ile yürütülmekte olan soruşturma kapsamında değerlendirilmesine"* 11-15/261-M sayı ile karar verilmiştir.
- (9) Rekabet Kurumu kayıtlarına 25.01.2011 tarih ve 759 sayı ile intikal eden başvuru üzerine düzenlenen 25.02.2011 tarih ve 2011-2-79/İİ-11-372.ÜNÖ sayılı İlk İnceleme Raporu, 10.03.2011 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, dosya konusu iddialara

yönelik olarak önaraştırma yapılmasına 11-15/272-M sayı ile karar verilmiştir. Yapılan önaraştırma sonucunda hazırlanan 25.04.2011 tarih ve 2011-2-79/ÖA-11-372.ÜNÖ sayılı Önaraştırma Raporu 04.05.2011 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, “Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Adana Çimento Sanayi T.A.Ş.’nin aralarında anlaşma yaptıkları iddiasının 10-78/1618-M sayılı karar uyarınca yürütülmekte olan soruşturma kapsamında değerlendirilmesine” 11-28/540-M sayı ile karar verilmiştir.

- (10) Kurum kayıtlarına 02.05.2011 tarih ve 3331 sayı ile intikal eden başvuru üzerine düzenlenen 26.05.2011 tarih ve 2011-2-256/İİ-11-372.ÜNÖ sayılı İlk İnceleme Raporu 02.06.2011 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, başvuru konusu iddiaların anılan soruşturma kapsamında değerlendirilmesine 11-33/709-M sayı ile karar verilmiştir.
- (11) 4054 sayılı Kanun’un 43/2. maddesi uyarınca soruşturma kararı ve teşebbüsler ile ilgili olarak ileri sürülen iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi, 22.12.2010 tarih ve 6245, 6246, 6247, 6248, 6249, 6250, 6251, 6252, 6253 ve 6254 sayılı yazılar ile hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslere tebliğ edilerek 30 gün içinde ilk yazılı savunmalarını yapmaları talep edilmiştir. Çimko, Adana Çimento, Mardin Çimento, Çimsa, Aşkale Çimento, Kars Çimento, Elazığ Çimento, Yurt Çimento, Limak Çimento ve KÇS’nin ilk yazılı savunmaları Kurum kayıtlarına sırasıyla 18.01.2011 tarih, 531 sayı; 18.01.2011 tarih, 532 sayı; 18.01.2011 tarih, 533 sayı; 19.01.2011 tarih, 552 sayı; 19.01.2011 tarih, 553 sayı; 20.01.2011 tarih, 605 sayı; 20.01.2011 tarih, 606 sayı; 21.01.2011 tarih, 668 sayı; 21.01.2011 tarih, 670 sayı ve 21.01.2011 tarih, 671 sayı ile intikal etmiştir.
- (12) Elazığ Çimento’nun 11.01.2011 tarih ve 329 sayı, Kars Çimento’nun 11.01.2011 tarih ve 330 sayı, Çimsa’nın 11.01.2011 tarih ve 331 sayı, Çimko’nun 11.01.2011 tarih ve 332 sayı ile yaptıkları başvurularda 2010/3 sayılı Dosyaya Giriş Hakkının Düzenlenmesine ve Ticari Sırların Korunmasına İlişkin Tebliğ kapsamında dosyaya giriş hakkı talep edilmiştir. Söz konusu talepler üzerine düzenlenen 20.01.2011 tarih 2010-2-239/BN-11-372.ÜNÖ sayılı Bilgi Notu, Rekabet Kurulunun 27.01.2011 tarihli toplantısında görüşülerek, 27.01.2011 tarih ve 11-06/94-M sayılı karar ile Önaraştırma Raporu’na ilişkin erişim talepleri reddedilmiştir.
- (13) Adana Çimento tarafından, ilk yazılı savunmalarına ek olarak gönderilen bilgiler, Kurum kayıtlarına 04.08.2011 tarih ve 5663 sayı ile intikal etmiştir.
- (14) Rekabet Kurulunun 16.06.2011 tarih ve 11-37/780-M sayılı kararı ile soruşturma süresinin 3 ay uzatılmasına karar verilmiştir.
- (15) Söz konusu karar, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslere 01.07.2011 tarih 4012, 4013, 4014, 4015, 4016, 4017, 4018, 4019, 4020 ve 4021 sayılı yazılarla bildirilmiştir.
- (16) Yürütülen soruşturma sonunda hazırlanan ve Soruşturma Heyeti’nin görüş ve tespitlerini içeren 16.09.2011 tarih ve SR/11-08 sayılı Soruşturma Raporu, aynı Kanun’un 45. maddesi uyarınca tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ edilmiş ve 30 günlük savunma süre uzatım talebi bulunan taraflara ek süre tanınmıştır. Gönderilen bildirimce cevaben tarafların ikinci yazılı savunmaları 18.10.2011 ile 18.11.2011 tarihleri arasında Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. İkinci yazılı savunmalara ilişkin Soruşturma Heyeti görüşlerini içeren Ek Görüş, aynı Kanun’un 45. maddesi uyarınca Kurul üyeleri ile hakkında soruşturma yürütülen taraflara 05.12.2011 tarihinde tebliğ edilmiştir. Üçüncü yazılı savunmalara ilişkin savunma süre uzatım talebinde bulunan taraflara 30 günlük ek süre verilmiştir. Hakkında

soruşturma yürütülen tarafların üçüncü yazılı savunmaları 04.01.2012-10.02.2012 tarihleri arasında Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. 04.04.2012 tarihinde taraf temsilcilerinin katılımıyla sözlü savunma toplantısı yapılmış ve 06.04.2012 tarihli Kurul toplantısında nihai karar verilmiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- Kars Çimento San. ve Tic. A.Ş.'ye,
- Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş. 'ye,
- Yurt Çimento San. ve Tic. A.Ş. 'ye,
- Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş. 'ye,
- Elazığ Altınova Çimento Sanayi Tic. A.Ş. 'ye,
- Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş. 'ye,
- Çimsa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş. 'ye,
- Adana Çimento Sanayii T.A.Ş. 'ye,
- KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Madencilik İşletmeleri A.Ş. 'ye,
- Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş. 'ye

- (17) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eder nitelikte eylemlerde buldukları gerekçesiyle aynı Kanun'un 16. maddesi çerçevesinde idari para ceza verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Soruşturma Yürütülen Teşebbüsler

I.1.1. Aşkale Çimento

- (18) Aşkale Çimento, 1992 yılında kurulmuş olan Er-Çim-San A.Ş.'nin bağlı ortaklığıdır. 1992 yılında özelleştirme kapsamına alınan Aşkale Çimento, 1993 yılında Er-Çim-San. A.Ş. tarafından devralınmıştır. Er-Çim-San A.Ş.'nin hisseleri ise Erzurum İl Özel İdare Müdürlüğü (%18), özel sektör tüzel kişileri (%8) ile gerçek kişiler (%74) arasında paylaşılmış durumdadır. Aşkale Çimento'nun, Aşkale, Trabzon, Van, Gümüşhane ve Erzincan'da üretim tesisi, Ilıca, Aşkale ve Ağrı'da hazır beton tesisi, Aşkale ve Altunkent'te kum eleme tesisi ve Tercan'da taş kırma ve öğütme tesisi bulunmaktadır. Aşkale'de bulunan fabrikanın çimento üretim kapasitesi 700.000 ton/yıldır.

- (19) 1969 yılında faaliyete geçtiği belirtilen Van Çimento Fabrikası ise Uzan Grubu tarafından özelleştirme yolu ile satın alınmış, daha sonra TMSF aracılığıyla Mısırlı OCİ Çimento A.Ş.'nin kontrolüne geçmiştir. OCİ Çimento A.Ş.'nin dahil olduğu Orascom Çimento Grubu'nun 2008 yılı başında Fransız Lafarge Grubu tarafından satın alınmasıyla Van Çimento da Lafarge Çimento yönetimine geçmiştir. Söz konusu fabrika 2009 yılında Aşkale Çimento tarafından devralınmıştır.

I.1.2. Kars Çimento

- (20) Kars Çimento, 1996 yılından itibaren Çimentaş Grubu'nun kontrolü altında bulunmaktadır. Çimentaş ise 1950 yılında İzmir'de kurulmuştur. Grubun ayrıca İzmir, Elazığ ve Trakya'da da çimento üretim tesisleri bulunmaktadır. Aynı zamanda hazır beton sektöründe de faaliyet gösteren Çimentaş Grubu, yıllık 5.000.000 ton çimento ve 2.800.000 m³ hazır beton üretim kapasitesine sahip bulunmaktadır.

I.1.3. Elazığ Çimento

- (21) Elazığ Çimento, 2006 yılında hisselerinin tamamının Çimentaş Grubu tarafından devralınması ile söz konusu grubun kontrolü altına girmiştir.

I.1.4. Yurt Çimento

- (22) Yurt Çimento 2008 yılı sonlarında Muş'ta kurulmuştur. Şirketin hissedarları Cem SAK (%74,911), Mustafa SAK (%25), Yusuf TOP (0,013) ve Ali TURGUT (%0,001) adlı gerçek kişiler ile Ado Madencilik Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş. (%0,075)'dir. Yurt Çimento yıllık 740.000 ton klinker ve 1.000.000 ton çimento üretim kapasitesine sahiptir.

I.1.5. Limak Çimento

- (23) Limak Çimento Grubu, 1976 yılında faaliyet göstermeye başlayan Limak Şirketler Grubu bünyesinde yer almaktadır. Limak Çimento 23 Mart 2011 tarihinde Set Çimento San. ve Tic. A.Ş. (Set Çimento) hisselerini devralmıştır. Limak Çimento'nun Ankara, Balıkesir, Kırklareli, Siirt, Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa'da entegre çimento fabrikası ve İstanbul Ambarlı, Bitlis ve Mardin Derik'te öğütme tesisi olmak üzere sektörde faaliyet gösteren on tesisi bulunmaktadır. Aşağıda soruşturma kapsamında incelenen tesislere ilişkin kısaca bilgi verilmektedir:

- Siirt Kurtalan Çimento Sanayi Ticaret A.Ş. kamuya ait bir kuruluş iken 1998 yılında blok satış yöntemi ile özelleştirilmiş ve takiben 2000 yılı Mart ayında Limak Grubu bünyesine katılmıştır. Yıllık klinker üretim kapasitesi 760.000 ton, çimento üretim kapasitesi ise 1.140.000 ton'dur. Çimento paketleme ünitesinin kapasitesi ise 280 ton/saat'e yükseltilmiştir. Limak Kurtalan Çimento, 2008 yılı içerisinde Limak Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. unvanıyla yeniden yapılandırılmıştır. Grubun Ergani, Gaziantep, Şanlıurfa, Bitlis ve Mardin çimento fabrikaları bu şirkete bağlı birer şube olarak faaliyetlerine devam etmektedir.
- Ergani Çimento Fabrikası kamuya ait bir kuruluş iken 1997 yılında özelleştirilmiştir. Daha sonra TMSF tarafından satışa çıkarılan fabrika Ocak 2006'da yapılan ihale sonucunda Limak Madencilik Yapı Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından satın alınarak Limak Çimento Grubu bünyesine katılmıştır. Fabrikanın klinker üretim kapasitesi 760.000 ton/yıl, çimento üretim kapasitesi ise 1.400.000 ton/yıl'dır.
- Gaziantep Çimento Fabrikası, kamuya ait bir kuruluş olarak Gaziantep ilinde 1961 yılında kurulmuştur. 2006 yılında TMSF tarafından düzenlenen ihale sonucunda Limak Kurtalan Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından satın alınmış ve Limak Grubu bünyesine katılmıştır. Fabrikanın mevcut klinker üretim kapasitesi 495.000 ton/yıl, çimento üretim kapasitesi ise 1.400.000 ton/yıl'dır.
- Şanlıurfa Çimento, Çitosan bünyesinde kamuya ait bir kuruluş iken 1993 yılında özelleştirilmiş, 14 Aralık 2007 tarihi itibarıyla Limak Çimento Grubu bünyesine katılmıştır. Fabrikanın mevcut klinker üretim kapasitesi 2.300 ton/gün olup, devam etmekte olan prekalsinasyon yatırımı tamamlandığında bu miktarın günlük 4.500 ton'a ve yıllık olarak da 1.485.000 ton'a yükseleceği belirtilmektedir. Mevcut çimento üretim kapasitesi ise 1.400.000 ton/yıl'dır.
- Limak Bitlis Çimento Öğütme ve Paketleme Tesisi Bitlis, Muş, Van illeri ve çevresinin çimento talebini karşılamak amacıyla kurulmuştur. 2008 yılında faaliyete geçen tesisin yıllık çimento üretim kapasitesi 525.000 ton'dur.
- 2008 yılı Aralık ayında Mardin'in Derik ilçesinde yatırımına başlanan Öğütme ve Paketleme Tesisi, 2009 yılının Aralık ayında faaliyete geçmiştir. Limak Mardin Çimento'nun iç piyasada Mardin, Şırnak, Diyarbakır ve Urfa illeri, dış piyasada ise Irak ve Suriye ülkelerinden gelen çimento talebini karşılamak amacıyla kurulduğu belirtilmiştir. Tesisin yıllık çimento üretim kapasitesi 788.000 ton'dur.

I.1.6. Çimko Çimento

- (24) Çimko Çimento'nun ortakları Cementerie Aldo Barbetti ve Sanko Holding'tir. Teşebbüs, Adıyaman ve Kahramanmaraş Narlı'da çimento fabrikası ve Gaziantep ile Kilis'te paketlenme tesisi, Adıyaman, Başpınar, Şehitkâmil, İbrahimli, Kahramanmaraş, Narlı, Osmaniye ve Adana'da hazır beton tesislerine sahip bulunmaktadır.
- (25) Adıyaman'da bulunan çimento fabrikası sırasıyla 740.000 ton/yıl ve 1.350.000 ton /yıl klinker ve çimento üretim kapasitesine sahiptir. Narlı'da bulunan çimento fabrikasının ise yıllık klinker ve çimento üretim kapasitesi sırasıyla 2.475.000 ton ve 3.300.000 ton'dur.

I.1.7. Çimsa Çimento

- (26) Çimsa Çimento 1975 yılında üretime başlamıştır. Şirket Ankara, Eskişehir, Kayseri, Mersin, Niğde, Malatya ve Kocaeli'de bulunan çimento fabrikaları ve Adana, Osmaniye, Kahramanmaraş, Antalya, Eskişehir, Kayseri, Mersin, Kütahya, Nevşehir, Niğde, Aksaray, Bursa, Bilecik, Konya ve Sakarya'da bulunan hazır beton tesisleri ile faaliyet göstermektedir. Çimsa'nın hissedarları Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. (%49,42), Adana Çimento (%9,54), Akçansa Çimento Sanayi A.Ş. (%8,98), Hacı Ömer Sabancı Vakfı (%0,11) ve diğer ortaklardır (%31,95). Çimsa'nın hisselerinin %41'inin İMKB'de işlem gördüğü belirtilmektedir. Klinker üretim kapasitesi 5.000.000 ton, hazır beton üretim kapasitesi de 3.500.000 m³'e ulaşmıştır.

I.1.8. Adana Çimento

- (27) 1957'de üretime başlayan Adana Çimento, Mardin Çimento gibi Ordu Yardımlaşma Grubu (OYAK) Çimento Grubu şirketleri arasında yer almaktadır. Şirket yıllık 2.000.000 ton gri, 300.000 ton beyaz klinker, 5.150.000 ton gri çimento, 350.000 ton beyaz çimento kapasitesine sahiptir. Adana Çimento'nun Adana'da bir, İskenderun'da iki çimento fabrikası, Kahramanmaraş'ta ise bir paketlenme tesisi bulunmaktadır.

I.1.9. Mardin Çimento

- (28) 1969'da üretime başlayan Mardin Çimento, Adana Çimento gibi OYAK Çimento Grubu şirketleri arasında yer almaktadır. Halka açık bir şirket olan Mardin Çimento, üretiminin yaklaşık yarısını ihraç etmektedir. Şirketin klinker üretim kapasitesi 2.000.000 ton/yıl, çimento üretim kapasitesi ise 3.000.000 ton/yıl'dır.

I.1.10. KÇS Çimento

- (29) KÇS Holding'in şirketlerinden olan KÇS Çimento 2008 yılı Aralık ayında faaliyet göstermeye başlamıştır. Şirket, yıllık 1.400.000 ton klinker ve 2.000.000 ton çimento üretim kapasitesine sahiptir, ayrıca şirketin toplam 5.600 m³/gün kapasiteli 3 adet hazır beton tesisi bulunmaktadır.

I.2. Yapılan İnceleme ve Tespitler

- (30) Dosya kapsamında Aşkale Çimento Erzurum fabrikasında Van fabrikasında ve Trabzon fabrikasında, Yurt Çimento'nun Muş'ta bulunan fabrikasında, Yurt Çimento'nun Elazığ Şubesi'nde, Yurt Çimento'nun İstanbul irtibat ofisinde ve şirket Yönetim Kurulu Başkanı Cem SAK'ın Ado Madencilik Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.'de bulunan ofisinde, Limak Çimento'nun Kurtalan, Gaziantep, Şanlıurfa ve Ergani fabrikalarında, Kars Çimento'da, Elazığ Çimento'da, Limak Çimento'nun Ankara'da bulunan merkezinde, Çimko Adıyaman ve Narlı fabrikasında, Çimsa

Mersin fabrikasında, KÇS'de, Adana Çimento'da ve Mardin Çimento'da yerinde incelemeler yapılmıştır.

- (31) Ayrıca dosya kapsamında, Van, Kahramanmaraş, Adıyaman, Şanlıurfa ve Gaziantep illerinde faaliyet gösteren tüketiciler ile görüşmeler yapılmış, soruşturma kapsamındaki inceleme ve değerlendirmelerde kullanmak üzere teşebbüslerden bilgi talep edilmiştir.

(32) **I.2.1. Sektöre İlişkin Genel Bilgiler**

Çimento ürünü yüksek yatırım maliyetlerinin önemli bir giriş engeli yarattığı, genellikle düşük kapasite kullanım oranları ile çalışan ve homojen bir niteliğe sahip olan özellikleri ile öne çıkmaktadır. Dosya kapsamında değerlendirilen iddialar genel olarak Türkiye'nin doğu ve güneydoğu kesiminde, çimento sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin söz konusu ürüne ilişkin uygulamalarına yöneliktir.

- (33) Anılan teşebbüslerin illere göre 2010 yılı satışları Tablo 1'de yer almaktadır. Aşağıda yer verilen tablodan, çimentonun satıldığı bölgenin genellikle tesisin bulunduğu il ve çevre iller olduğu görülmektedir. Bu durum çimento ürününün yükte ağır pahada hafif niteliği nedeniyle ekonomik olarak satılabildiği bölgenin bir hinterland oluşturarak genellikle belli bir uzaklığı geçememesinden kaynaklanmaktadır. Tablo 1'de yer alan satış rakamları dikkate alınarak hesaplanan il bazında pazar payları ise Tablo 2'de sunulmuştur¹.

---

¹ Pazar payları hesaplanırken tabloda yer alan illere, soruşturmaya konu teşebbüsler dışında yapılan satışlar dikkate alınmamış, bahse konu teşebbüslere ait satışların kendi aralarındaki ağırlıkları karşılaştırılmıştır.

Tablo 1- Hakkında Soruşturma Yürütülen Teşebbüslerin İllere Göre 2010 Yılı Satışları (Ton)

Çimento Tesisleri Satışın Yapıldığı İl	Adana Çimento	Aşkale Çimento-Erzincan	Aşkale Çimento-Erzurum	Aşkale Çimento-Gümüşhane	Aşkale Çimento-Trabzon	Çimko-Adıyaman	Çimko-Gaziantep	Çimko-Kilis	Çimko-Narlı	Çimsa Mersin	Elazığ Çimento	Kars Çimento	KÇS	Limak-Bitlis	Limak-Ergani	Limak-Gaziantep	Limak-Kurtalan	Limak-Mardin	Limak-Şanlıurfa	Mardin Çimento	Van Çimento	Yurt Çimento	Genel Toplam
Adana	(.....)					(.....)		(.....)	(.....)			(.....)			(.....)								(.....)
Adıyaman						(.....)		(.....)				(.....)											(.....)
Ağrı			(.....)								(.....)	(.....)		(.....)			(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ankara													(.....)										(.....)
Antalya										(.....)													(.....)
Ardahan			(.....)		(.....)						(.....)												(.....)
Artvin			(.....)		(.....)						(.....)												(.....)
Batman															(.....)		(.....)			(.....)		(.....)	(.....)
Bayburt			(.....)	(.....)	(.....)																		(.....)
Bingöl			(.....)								(.....)												(.....)
Bitlis											(.....)			(.....)			(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Diyarbakır						(.....)					(.....)	(.....)		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)		(.....)	(.....)
Elazığ		(.....)				(.....)					(.....)	(.....)		(.....)	(.....)								(.....)
Erzincan		(.....)	(.....)								(.....)												(.....)
Erzurum		(.....)	(.....)		(.....)						(.....)						(.....)					(.....)	(.....)
Gaziantep	(.....)					(.....)	(.....)		(.....)				(.....)			(.....)							(.....)
Giresun		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)																		(.....)
Gümüşhane		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)						(.....)												(.....)
Hakkari			(.....)											(.....)			(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Hatay	(.....)							(.....)				(.....)				(.....)							(.....)
İğdır			(.....)									(.....)										(.....)	(.....)
İstanbul																					(.....)		(.....)
K.maraş	(.....)					(.....)		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)					(.....)							(.....)
Karaman										(.....)													(.....)
Kars			(.....)									(.....)											(.....)
Kilis								(.....)	(.....)				(.....)				(.....)						(.....)
Malatya		(.....)				(.....)			(.....)		(.....)		(.....)										(.....)
Mardin									(.....)			(.....)			(.....)		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)
Mersin	(.....)								(.....)	(.....)			(.....)										(.....)

12-17/499-140

Tablo 1'in Devamı																							
Çimento Tesisleri Satışın Yapıldığı İli	Adana Çimento	Aşkale Çimento-Erzincan	Aşkale Çimento-Erzurum	Aşkale Çimento-Gümüşhane	Aşkale Çimento-Trabzon	Çimko-Adıyaman	Çimko-Gaziantep	Çimko-Kilis	Çimko-Narlı	Çimsa Mersin	Elazığ Çimento	Kars Çimento	KÇS	Limak-Bitlis	Limak-Ergani	Limak-Gaziantep	Limak-Kurtalan	Limak-Mardin	Limak-Şanlıurfa	Mardin Çimento	Van Çimento	Yurt Çimento	Genel Toplam
Muş			(.....)			(.....)					(.....)			(.....)			(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Niğde	(.....)																						(.....)
Ordu		(.....)		(.....)	(.....)																		(.....)
Osmaniye	(.....)								(.....)	(.....)						(.....)							(.....)
Rize			(.....)	(.....)	(.....)							(.....)											(.....)
Siirt																	(.....)			(.....)			(.....)
Sivas		(.....)	(.....)								(.....)												(.....)
Şanlıurfa						(.....)			(.....)		(.....)		(.....)		(.....)	(.....)		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)
Şırnak			(.....)			(.....)							(.....)		(.....)		(.....)	(.....)		(.....)			(.....)
Tokat		(.....)	(.....)	(.....)																			(.....)
Trabzon			(.....)	(.....)	(.....)																		(.....)
Tunceli		(.....)	(.....)								(.....)				(.....)								(.....)
Van			(.....)								(.....)	(.....)		(.....)		(.....)	(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Genel Toplam	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Tablo 2- Hakkında Soruşturma Yürütülen Teşebbüslerin İllere Göre 2010 Yılı Pazar Payları (%)

Çimento Tesisleri	Adana Çimento	Aşkale Çimento-Erzincan	Aşkale Çimento-Erzurum	Aşkale Çimento-Gümüşhane	Aşkale Çimento-Trabzon	Çimko-Adıyaman	Çimko-Gaziantep	Çimko-Kilis	Çimko-Narlı	Çimsa Mersin	Elazığ Çimento	Kars Çimento	KÇS	Limak-Bitlis	Limak-Ergani	Limak-Gaziantep	Limak-Kurtalan	Limak-Mardin	Limak-Şanlıurfa	Mardin Çimento	Van Çimento	Yurt Çimento	Genel Toplam
(.....)Adana	(.....)					(.....)			(.....)	(.....)			(.....)			(.....)							100,00
Adıyaman						(.....)			(.....)				(.....)										100,00
Ağrı			(.....)								(.....)	(.....)		(.....)						(.....)	(.....)	(.....)	100,00
Ankara													(.....)										100,00
Antalya										(.....)													100,00
Ardahan			(.....)		(.....)						(.....)												100,00
Artvin			(.....)		(.....)						(.....)												100,00
Batman															(.....)		(.....)			(.....)		(.....)	100,00
Bayburt			(.....)	(.....)	(.....)																		100,00
Bingöl			(.....)								(.....)		(.....)		(.....)							(.....)	100,00
Bitlis											(.....)		(.....)	(.....)	(.....)		(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	100,00
Diyarbakır						(.....)					(.....)		(.....)	(.....)	(.....)		(.....)	(.....)		(.....)		(.....)	100,00
Elazığ		(.....)				(.....)					(.....)		(.....)	(.....)	(.....)							(.....)	100,00
Erzincan		(.....)	(.....)								(.....)												100,00
Erzurum		(.....)	(.....)		(.....)						(.....)						(.....)					(.....)	100,00
Gaziantep	(.....)					(.....)	(.....)		(.....)				(.....)			(.....)							100,00
Giresun		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)																		100,00
Gümüşhane		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)						(.....)												100,00
Hakkari			(.....)											(.....)			(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	100,00
Hatay	(.....)								(.....)				(.....)			(.....)							100,00
Iğdır			(.....)									(.....)									(.....)	(.....)	100,00
İstanbul																				(.....)			100,00
K.Maraş	(.....)					(.....)			(.....)	(.....)	(.....)		(.....)			(.....)							100,00
Karaman										(.....)													100,00
Kars			(.....)								(.....)												100,00
Kilis								(.....)	(.....)				(.....)			(.....)							100,00
Malatya		(.....)				(.....)			(.....)		(.....)		(.....)										100,00
Mardin									(.....)				(.....)		(.....)		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)			100,00
Mersin	(.....)								(.....)	(.....)			(.....)										100,00
Muş			(.....)			(.....)					(.....)		(.....)				(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	100,00

Tablo 2'nin Devamı

Çimento Tesisleri	Adana Çimento	Aşkale Çimento-Erzincan	Aşkale Çimento-Erzurum	Aşkale Çimento-Gümüşhane	Aşkale Çimento-Trabzon	Çimko-Adıyaman	Çimko-Gaziantep	Çimko-Kilis	Çimko-Narlı	Çimsa Mersin	Elazığ Çimento	Kars Çimento	KÇS	Limak-Bitlis	Limak-Ergani	Limak-Gaziantep	Limak-Kurtalan	Limak-Mardin	Limak-Şanlıurfa	Mardin Çimento	Van Çimento	Yurt Çimento	Genel Toplam
Niğde	(.....)																						100,00
Ordu		(.....)		(.....)	(.....)																		100,00
Osmaniye	(.....)								(.....)	(.....)			(.....)			(.....)							100,00
Rize			(.....)	(.....)	(.....)							(.....)											100,00
Siirt																		(.....)		(.....)			100,00
Sivas		(.....)	(.....)								(.....)												100,00
Şanlıurfa						(.....)			(.....)		(.....)		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)	100,00
Şırnak			(.....)			(.....)							(.....)	(.....)		(.....)	(.....)			(.....)		(.....)	100,00
Tokat		(.....)	(.....)	(.....)																			100,00
Trabzon			(.....)	(.....)		(.....)																	100,00
Tunceli		(.....)	(.....)								(.....)				(.....)								100,00
Van			(.....)								(.....)	(.....)		(.....)			(.....)			(.....)	(.....)	(.....)	100,00
Genel Toplam	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	100,00

12-17/499-140

I.2.2. İlgili Pazar

I.2.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (34) Çimento temel olarak beyaz çimento ve gri çimento olmak üzere iki ana ürün grubuna ayrılmaktadır. Gri çimento, inşaat ve altyapı sektörünün en büyük girdilerinden birisi durumundadır. Beyaz çimento ise daha çok yapıştırıcı ve derz dolgu malzemeleri, mimari ve dekoratif betonlar, prefabrik dış cephe panelleri, prekast elemanları üretiminde kullanılmaktadır. Bu bakımdan beyaz çimentonun kullanım alanı ve miktarı gri çimentoya oranla çok azdır.
- (35) Beyaz ve gri çimentonun (özellikle girdi konumundaki klinkerin) üretim süreçleri birbirinden ayrı yürütülmekte olup, arz ve talep bakımından ikame olmaları söz konusu değildir. Bu bakımdan, iki çimento türünün ayrı pazarlar olarak ele alınması gerekmektedir.
- (36) Çimento türleri ile ilgili bir diğer ayrım ise "torbalı" ve "dökme" olmak üzere pazarlama yöntemi açısından yapılmaktadır. Ayrıca, içerisindeki katkı maddesine göre de çeşitli ürün gruplarına (PKÇ 32,5, PÇ 42,5 gibi) ayrılmaktadır. Ancak, gri çimento üreten bir tesisin belirtilen tüm ürünleri üretebilmesi, yani söz konusu ürünlerin arz bakımından birbirine ikame olması nedeniyle, alt pazar tanımı yapılması gerekli görülmemiştir.
- (37) Yukarıda belirtilen nedenlerle, dosya bakımından ilgili ürün pazarı "*çimento pazarı*" olarak belirlenmiştir.

I.2.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (38) Bir ağır sanayi ürünü olarak çimentonun, yükte ağır pahada hafif niteliğiyle birlikte, ekonomik olarak satılabildiği bölgenin bir hinterlant oluşturarak belli bir uzaklığı geçmemesi, daha uzağa nakledilmesi halinde, nakliye maliyetinin çok yükselerek kârlılığı ortadan kaldırması nedeniyle, çimento pazarı satış yapılabilen hinterlant göz önüne alınarak belirlenmektedir.
- (39) Dosya konusu iddiaların Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinin doğu kesimlerine yönelik olması ve çimentonun yukarıda belirtilen özellikleri dikkate alınarak, dosya kapsamında yapılacak değerlendirmelere esas teşkil etmesi bakımından ilgili coğrafi pazar "*Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Adana Bölümü² ve Doğu Karadeniz Bölümü*"nü kapsayacak şekilde sınırlandırılmıştır. Bununla birlikte, kararın ilerleyen bölümlerinden görüleceği üzere, pazarın kesin sınırlarının dosya kapsamında yapılan değerlendirmeler açısından belirleyici bir önemi olmaması nedeniyle kesin bir coğrafi pazar tanımı yapılmamıştır.

I.2.3. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Belgeler ve Bu Belgelere İlişkin Değerlendirmeler

I.2.3.1. Kars Çimento'da Elde Edilen Belgeler

- (40) Kars Çimento'da yapılan yerinde incelemede Satış Müdürü'nün "Hilton" antetli kapağa sahip bir not defterinde yer alan 29.03.2010 tarihli notları arasında bulunan belgede aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

² Türkiye'nin coğrafi bölümlendirmesi bakımından Akdeniz Bölgesi'nin doğusuna tekabül eden yöreyi tanımlamak amacıyla kullanılmıştır.

12-17/499-140

" 29.03.2010

V. E -Kars	Metin -Limak	Ömer -Kipaş	Ufuk -Adana
İ. E.- Elazığ	Tuncay- Ergani	Hüseyin -Kipaş	Erbil -Çimsa
H. Aydın -Aşk	Kenan -Kurtalan	Ceyhan -Mardin	
M. Bahçeci -Muş	Arslan -Urfa	Memet -Çimko	
Erdoğan - "	Gökhan -Antep	Sezai- Çimko	

* 10 TL artış (Dökme) her tarafa zam ama düşük fiyatlı olanlar yapacak

* 4 TL artış (Tekrar)

*Muş 450.000 ton/2009 (-120.000 ihracat)
800.000 ton/2010 (-250.000 ").... Export 58 \$/ton Irak'a

*Muş pazardan dökme için pay istiyor.

*Muş Iğdırda sabit fiyatla .... mal verdi (85+30=115 TL/ton Cem I
Cem II ?

*Yeni açılacak olan santrallerde Muş'a yer verelim dendi.

*Muş 85.000 ton kampanyalı mal satmışlar.
30.000 tonu Muş'a
55.000 " dış bölgelere ...

*Muş- Van'a Altaylı Dökme Cem I 42,5 89 TL/ton'a
Diğerlerine 88 " " vermiş

*Muş'un torbalı vadesi 45 gün

*Muş 10.000 ton'u geçene %6 prim vermiş (Şubat sonuna kadar para yatırına)

5.000 " " %2.5-3 arası

*Muş merkez torbalı 104 peşin

107 vadeli

*Muş D. Beyazıtta 86 TL/ton %3 primle 2000 ton vermiş

12-17/499-140

*Muş Ağrıya 4000 ton mal bağlamış- toplam bağlantılar Haziranda ancak biter

Aşkale

***Aşkale – Kağızman (.....)'a düzeltme yapamayın der**

Ağrıya Dökme: $100+25=125$ (7+60) (Seyda 19 TL/ton nak der)

*Gemikaya'ya = $50+1+25\$=76$ /tona şantiye teslim mal veriyor

(satıcısı kanalıyla) 5000 ton peşin para almışlar

*Nahçıvan torbalıya 53\$/ton'dan 55\$/ton çıkarmışlar

***Oltu fiyatımızı düzeltmemizi isterler**

*Aşkale Kolsan'a $95+27=122$ TL/ton şantiyeye

Kars $107+31=138$ " "

*Van Haziranda Değirmen devreye giriyor 450.000 Ton/2010

CemII A/42,5

***Van Çimento torbalı-dökme zam yapmayacak.** Van dökme $103+6=109$ (%3 iskonto yapıyor)

***Mardin**- Van betona $75+38=113$ TL/ton Cem II A 42,5

Nesceye $75+42=117$ TL/ton "

*Export 100 \$/ton Irak fiyatı (ortalama %6 iskonto vermiş) Mardin } 113 \$ maliyet

118 \$ satış

Zaho

*Limak'ın yıl sonu primi %1 imiş (Seneye kaldıracaklarmış)

*Kurtalan ebi'ye $105+17=122$ TL/ton rahvadan

$95+27=122$ " kurtalandan veriyormuş

* **Ağrı- D. Beyazıt fiyatını eşitle (zammı Muş bildir karsa uysun)**

D. Beyazıda zam 5 TL Kars (105 TL iken 110 yap)

6 TL Aşkale

5 Nisan Muş

İğdir'a

3 TL zam Kars+Aşkale

6 " Kars

7 " Aşkale

12-17/499-140

*Aşkale ile sahil fiyatlarına bakalım

Trabzon doğusu 98 TL/ton iken 102 yaparsak 4 TL zam

*Elazığ-merkez 106+3 zam=109 TL olacak

Satış Müdürü'nün notları arasında yer alan belgedeki bilgilere ilişkin tespit ve değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

a) Toplantı Yapılması

- (41) Kars Çimento'da yapılan yerinde incelemede Satış Müdürü'nün "Hilton" antetli kapağa sahip bir not defterinde yer alan 29.03.2010 tarihli notları arasında bulunan belgede aşağıdaki tablo yer almaktadır:

" 29.03.2010

V. E -Kars	Metin -Limak	Ömer -Kipaş	Ufuk -Adana
İ. E.- Elazığ	Tuncay- Ergani	Hüseyin -Kipaş	Erbil -Çimsa
H. Aydın -Aşk	Kenan -Kurtalan	Ceyhan -Mardin	
M. Bahçeci -Muş	Arslan -Urfa	Memet -Çimko	
Erdoğan - "	Gökan -Antep	Sezai- Çimko	
"			

- (42) Yukarıdaki tabloda yer alan isim/soyisimler ile karşılarında çimento üretim tesislerini belirttiği anlaşılan belgedeki isimler ve teşebbüsler, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgeleri ile Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinin doğusunda faaliyet gösteren çimento üretim tesisleri ile bu tesislerin satış ve pazarlama bölümlerinde çalışan personeli ile karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırma, tabloda yer alan isimlerin karşılarında yer alan çimento üretim tesislerinin satış bölümünde çalışan personel olduğunu doğrulamaktadır. Aşağıdaki tablo ise, belirtilen belgede adı geçen kişiler ile çalıştıkları tesis ve görevlerini göstermektedir.

Tablo 3- Kars Çimento'da Elde Edilen Belgede Yer Alan Kişiler, Çalıştıkları Teşebbüsler ve Görevleri

İsim	Çimento Üretim Tesisi	Görevi
(.....)	Çimko Çimento ve Beton Sanayi Tic. A.Ş. Adıyaman Şubesi	(.....)
(.....)	KÇS Kahramanmaraş Çimento Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	(.....)
(.....)	Kars Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	(.....)
(.....)	Yurt Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	(.....)
(.....)	Yurt Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	(.....)
(.....)	Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş. Erzurum	(.....)
(.....)	Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	(.....)
(.....)	Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	(.....)
(.....)	Elazığ Altınova Çimento Sanayi Ticaret A.Ş.	(.....)
(.....)	Limak Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. Kurtalan Şubesi	(.....)
(.....)	Limak Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. Gaziantep Şubesi	(.....)
(.....)	Limak Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. Ankara	(.....)
(.....)	Çimko Çimento ve Beton Sanayi Tic. A.Ş. Narlı Şubesi	(.....)

(.....)	Limak Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. Ergani Şubesi	(.....)
(.....)	KÇS Kahramanmaraş Çimento Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	(.....)
(.....)	Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş.	(.....)
(.....)	Limak Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. Şanlıurfa Şubesi	(.....)

- (43) Yukarıda belirtilen notlara yönelik olarak teşebbüslere 29.03.2010 tarihinde Hilton Oteli'nde gerçekleştirilen herhangi bir toplantıya teşebbüsleri adına katılım olup olmadığı yönünde bir soruyu da içeren bilgi isteme yazıları gönderilmiştir. Teşebbüsler tarafından Kuruma gönderilen cevap yazılarında teşebbüsler adına teşebbüs çalışanları tarafından belirtilen tarih ve yerde herhangi bir toplantıya katılım olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, konuyu teyit edebilmek amacıyla Hilton Oteli'ne 02.12.2010 tarih ve 5798 sayılı bir yazı gönderilmiş, ancak 07.12.2010 tarihinde gönderilen cevabi yazıda "... 29.03.2010 tarihinde Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği ve üyelerinin katılımıyla herhangi bir organizasyon düzenlenmediği" belirtilmiştir.
- (44) Bunu karşın, önaraştırma ve soruşturma süreçlerinde söz konusu teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde yukarıdaki tabloda yer alan bazı kişilerin 29.03.2010 tarihinde Ankara'ya iş seyahati yaptığını gösteren harcama bildirimleri ve faturalara ulaşılmıştır.
- (45) Çimko Adıyaman'da yapılan yerinde incelemede Satış Müdürü (.....)'ın 29.03.2010 tarihinde Ankara'ya iş seyahati yaptığını gösteren belgelere ulaşılmıştır. Benzer şekilde, Limak Çimento Gaziantep Fabrikası Pazarlama Şefi (.....)'ın de iş seyahati çerçevesinde 28.03.2010-29.03.2010 tarihlerinde Ankara'da bulunduğu tespit edilmiştir. Limak Çimento Şanlıurfa Fabrikası Pazarlama ve Satış Müdürü (.....)'ın 28.03.2010-29.03.2010 tarihlerinde iş seyahati çerçevesinde Ankara'da bulunduğunu gösteren belgelere ulaşılmıştır. Ayrıca, yapılan yerinde incelemede Çimsa Çimento Mersin Fabrikası Satış Müdürü (.....)'ın 29.03.2010 tarihinde Ankara'ya iş seyahati gerçekleştirdiğini gösteren faturaya ve Yurt Çimento'da yapılan yerinde incelemede, Yurt Çimento Pazarlama Müdürü (.....) ve Genel Sekreteri (.....)'un 29.03.2010 tarihinde iş seyahati çerçevesinde Ankara'da bulunduğunu gösteren masraf formları ve faturalara ulaşılmıştır. Yine, Adana Çimento tarafından bilgi isteme yazısına gönderilen cevapta Eski Satış Şefi (.....)'ın 29.03.2010 tarihinde Ankara'ya iş seyahati gerçekleştirdiği belirtilmektedir.
- (46) Kars Çimento'da yapılan yerinde incelemede elde edilen ve 29.03.2010 tarihine ait notlarda yer alan isim/soyisimler, karşılarında çimento üretim tesislerini belirttiği anlaşılan belgedeki isimler ve teşebbüsler ile Güneydoğu ve Doğu Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinin doğusunda faaliyet gösteren çimento üretim tesisleri ile bu tesislerin satış ve pazarlama bölümlerinde çalışan personelin karşılaştırılması ve söz konusu isimlerden bazılarının 29.03.2010 tarihinde Ankara'ya iş seyahati yapıldığını gösteren belgeler birlikte değerlendirildiğinde, Güneydoğu ve Doğu Anadolu ile Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinin doğusunda faaliyet gösteren çimento üretim tesisleri çalışanlarının 29.03.2010 tarihinde Ankara'da bir toplantı gerçekleştirdikleri ve çimento fiyatlarını artırmak konusunda anlaşmış oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

b) Fiyat Artışı Yapılması

- (47) Kars Çimento'da elde edilen belgede, düşük fiyata sahip teşebbüslerin zam yapacağına ilişkin olarak aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"* 10 TL artış (Dökme) her tarafa zam ama düşük fiyatlı olanlar yapacak

12-17/499-140

4 TL artış (Tekrar)”

- (48) Aşağıda 29.03.2010 tarihli toplantıda alınan kararların toplantı sonrasında teşebbüsler tarafından uygulamaya konulup konulmadığının belirlenmesi amacıyla teşebbüslerden elde edilen fiyat listeleri ve aylık ağırlıklı ortalama fiyat hareketleri toplantı tarihi dikkate alınarak incelenmiştir³.
- (49) Söz konusu belgede yer alan ifadeler ve toplantı tarihi dikkate alınarak teşebbüslerden elde edilen fiyat listelerine ilişkin aşağıdaki tespitlere ulaşılmıştır:
- Limak'ın Gaziantep Tesisi'ne ait “31.03.2010/018 Nolu Karar Eki” şeklinde ifade edilen belgede, dökme çimento fiyatlarında CEM IV/B-P 32,5 çimento türünde tüm bölgelerde, CEM II/A-M (P-LL) 42,5 N çimento türünde dokuz bölgenin sekizinde, CEM I 52,5 N çimento türünde ise sekiz bölgenin yedisinde 10 TL fiyat artışı yapıldığı görülmektedir.
  - Limak'ın Ergani Şubesi'nden elde edilen “FİİLİ SATIŞ FİYATLARI (ERGANİ ÇİMENTO)” başlıklı listede PÇ 42,5 dökme (Y.içi) ve PKÇ 32,5 dökme çimento türlerinde Mart ayında sırasıyla 95,87 TL ve 84,37 TL olan çimento fiyatlarının Nisan ayında sırasıyla 108,68 TL ve 86,76 TL'ye yükseldiği görülmektedir. Ayrıca, söz konusu listede PKÇ 32,5 dökme çimento türüne ait Mayıs ayı fiyatı ise 91,77 TL'dir. Listedeki yer alan satış miktarlarına bakıldığında ise Mart ve Nisan aylarında PÇ 42,5, Mayıs ayında ise PKÇ 32,5 türündeki dökme çimento satışlarının söz konusu aylardaki toplam dökme çimento satışlarının çoğunluğunu teşkil ettiği anlaşılmaktadır.
  - Limak'ın Kurtalan Tesisi'nde elde edilen 16.04.2010 tarihinde tanzim edildiği anlaşılan belgede çimento türü ve müşterilere göre eski ve yeni fiyatlar, ilgili oldukları kararın tarih ve numaraları ile birlikte yer almaktadır. Listeden, 31.03.2010 tarih ve 21 sayılı kararıyla belirlendiği anlaşılan, toplam on dört çimento satış fiyatından dokuzunda 10 TL, diğer beşinde ise 5 TL tutarlarında fiyat artışı yapıldığı görülmektedir.
  - Limak'ın Şanlıurfa Tesisi'nden alınan, (.....) tarafından (.....)'na gönderilen 31.03.2010 tarihli e-posta ekinde “Satış Tetkik Komisyon”unun, 31.03.2010 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde yeni dökme çimento satış fiyatlarının uygunluğu üzerinde mutabık kaldıklarına yönelik karar yer almaktadır. Aynı kişi tarafından gönderilen 30.03.2010 tarihli e-posta ekinde ise dökme çimento için düşünülen fiyatlar yer almaktadır. Söz konusu fiyat listelerinde tüm dökme çimento türlerinde afişe fiyatlarda 10 TL'lik artış olacağı görülmekte, listelerde adı geçen firmalar için eski fiyatlar ile düşünülen yeni fiyatlar arasında 2-10 TL arasında değişen tutarlarda fark olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca aynı tesisten elde edilen 04.01.2010 tarih ve “ŞANLIURFA YURTİÇİ DÖKME ÇİMENTO SATIŞ TAKİP TABLOSU (TON)” başlıklı belgede ise “ZAM SONRASI TARİH” olarak 31.03.2010 tarihi yer almakta ve söz konusu zamların uygulandığı anlaşılmaktadır.

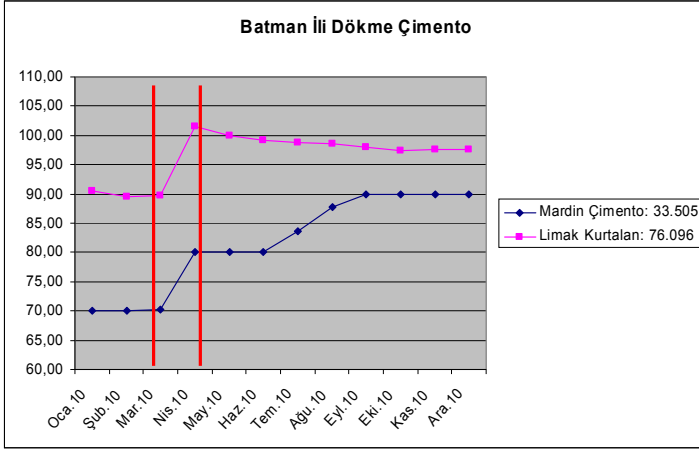
³ Fiyat analizlerinin tamamı bant çıkış fiyatları üzerinden yapılmış, nakliye bedelleri dikkate alınmamıştır. Bunun nedeni, teşebbüsler tarafından nakliye bedellerinin her zaman sağlıklı bir biçimde sunulmaması, aynı teşebbüsün hem nakliye dâhil hem de bant teslimi satışının bulunması ve teşebbüslerin bazılarının nakliyeyi başka firmalara ya da satış yapılan firmalara yaptırmaları sonucunda karşılaştırılabilirliğin ortadan kalkacak olmasıdır. Böylelikle, yapılan analizlerde çimento fiyatlarında yaşanan artışların nakliyeden kaynaklı etkilerden arındırılmış bir şekilde ortaya konulması hedeflenmiştir. Öte yandan, yapılan analizlerde (1 ve 2 numaralı tablolar olmak üzere) teşebbüslerin kendi hazır beton tesislerine yaptığı satışlar ve şirket içi satışlar dikkate alınmamıştır.

12-17/499-140

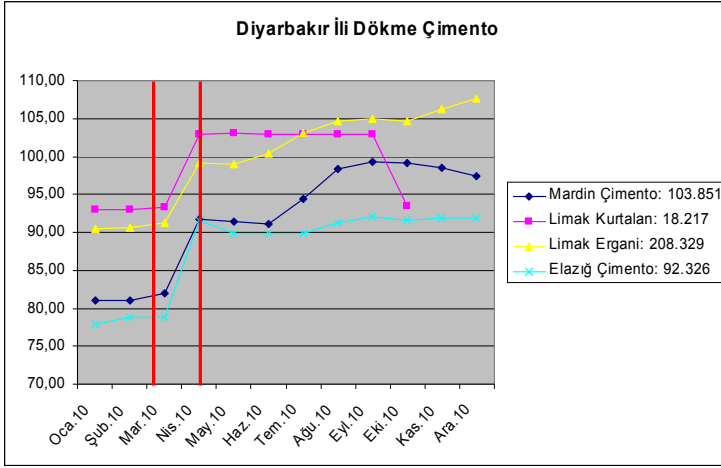
- Elazığ Çimento'dan elde edilen "TOTAL AVERAGE PRICES (TL/TON)" başlıklı aylık ortalama fiyat listesinde Elazığ ili CEM II / A-M (P-L) 42,5 N dökme çimentonun Mart ayında 94,67 TL olan fiyatının 10,52 TL artışla Nisan ayında 105,19 TL'ye yükseldiği görülmektedir. Ayrıca söz konusu listede Mart ayında 78,89 TL olan Diyarbakır CEM I 42,5 N türü dökme çimento fiyatının Nisan ayında 91,62 TL'ye yükseldiği anlaşılmaktadır.
  - Çimko'nun Narlı Şubesi'nden alınan belgede ise 2009 ve 2010 yılları aylık bazda çimento satış fiyatı, birim maliyet ve birim kar verileri yer almaktadır. Söz konusu belgede 2010 yılı Mart ayında 86,80 TL olan çimento satış fiyatının Nisan ayında 95,42 TL olduğu ve 8,62 TL tutarında bir artışın yapıldığı anlaşılmaktadır.
  - Çimko'nun Adıyaman Şubesi'nde elde edilen 25.11.2010 tarihli ve "BANT TESLİMİ ORTALAMA FİYATLAR" başlıklı belgede fabrika dökme çimento satışlarının büyük kısmını oluşturan CEM I 42,5 R ve CEM II/A-P 42,5 R türlerinde sırasıyla Nisan ayında Mart ayına göre 11,65 TL (85,38 TL'den 97,03 TL'ye) ve 1,88 TL (99,97 TL'den 101,85 TL'ye) fiyat artışı yaşandığı görülmektedir.
  - Çimko'nun Adıyaman Şubesi'nden alınan, (.....) tarafından (.....)'a 26.03.2010 ve 01.04.2010 tarihlerinde gönderildiği anlaşılan belgelerin ekinde ve sırasıyla "2010.03.26 - ADIYAMAN-NARLI BİRLEŞİK(İÇ PİYASA-İHRACAT).xlsx" ve "2010.04.02 - ADIYAMAN-NARLI BİRLEŞİK(İÇ PİYASA-İHRACAT).xlsx" adlı dosyalar yer almaktadır. Söz konusu ilk dosyada "04/03/2010" tarihi itibarıyla geçerli olduğu belirtilen Çimko Adıyaman ve Narlı fabrikaları çimento fiyat listeleri, ikinci dosyada ise Adıyaman fabrikası için "01/04/2010", Narlı fabrikası için "31/03/2010" tarihleri itibarıyla geçerli olan fiyat listeleri yer almaktadır. Adıyaman Fabrikası için söz konusu iki dosyada yer alan fiyat listeleri karşılaştırıldığında, değişik türlerdeki dökme çimentonun toplam satışın yapıldığı yere göre değişen fiyatlarında toplam 26 fiyat kaleminden 22'sinde 5 ila 10 TL arasında değişen tutarlarda (14'ünde 10 TL olmak üzere) fiyat artışı yapıldığı görülmektedir. Benzer şekilde, Narlı Fabrikası için dökme çimento türünde toplam 31 kalemden 28'inde, 5 ila 10 TL arasında değişen tutarlarda (25'inde 10 TL olmak üzere) fiyat artışı yapıldığı görülmektedir.
- (50) Teşebbüsler tarafından gönderilen satış verileri dikkate alındığında ise bazı illerde söz konusu dönemde dökme çimentoya aşağıda gösterildiği şekilde zamların uygulandığı gözlenmiştir:

12-17/499-140

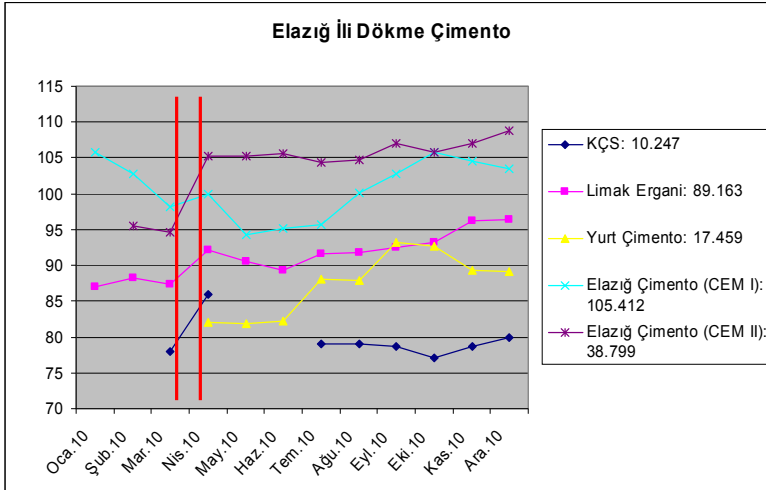
Grafik 1: Batman İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

Grafik 2: Diyarbakır İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

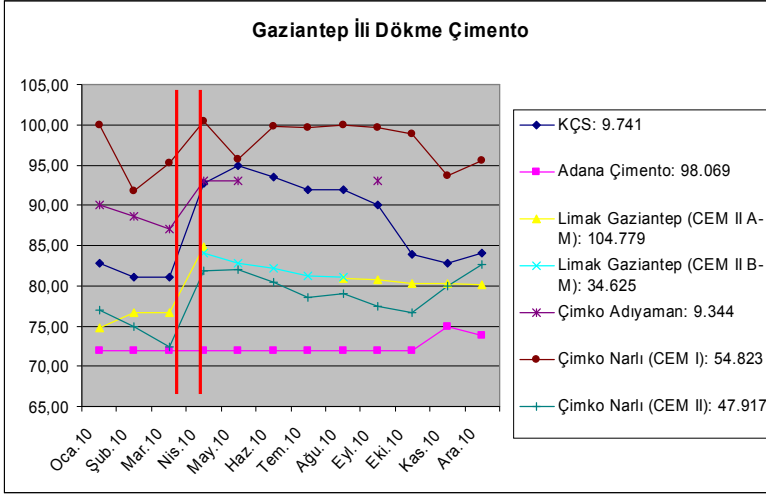

Grafik 3: Elazığ İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

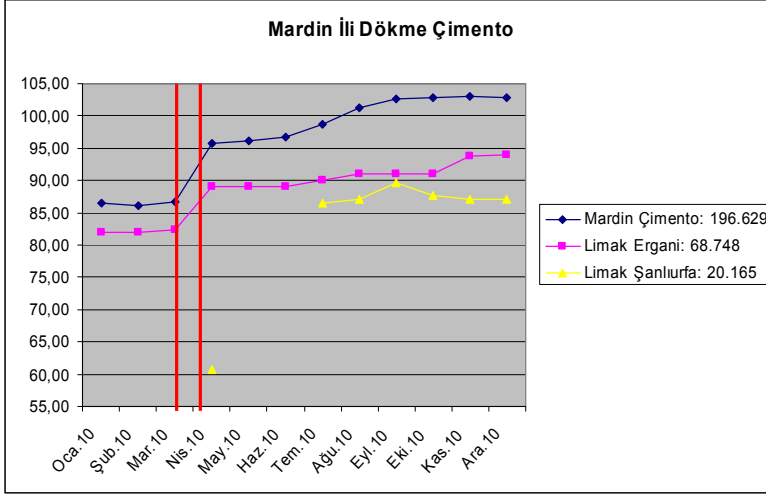

12-17/499-140

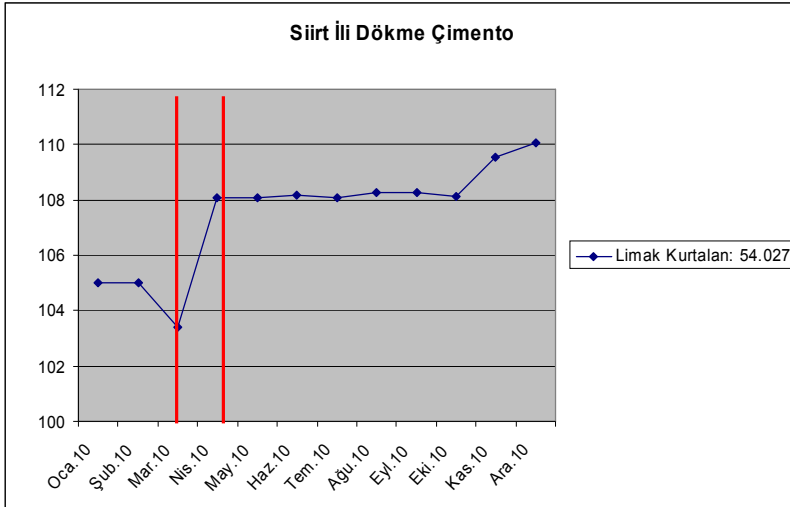
Grafik 4: Gaziantep İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

Grafik 5: Mardin İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

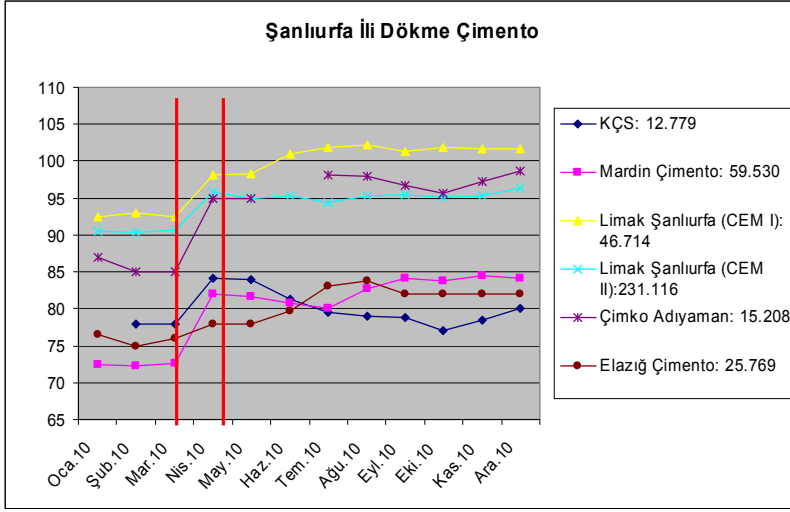

Grafik 6: Siirt İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

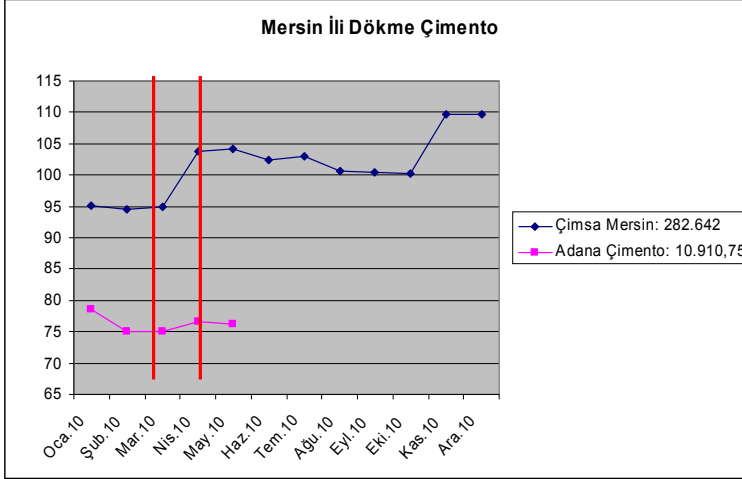

12-17/499-140

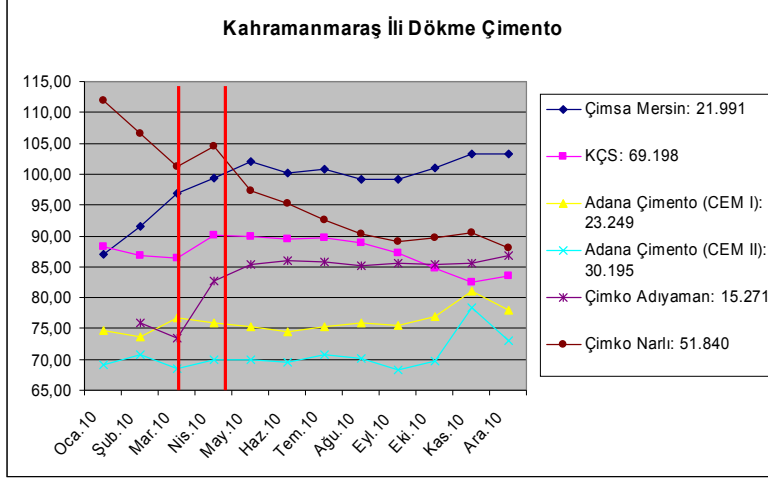
Grafik 7: Şanlıurfa İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

Grafik 8: Mersin İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)⁴

⁴ Mersin ilindeki satışların büyük çoğunluğunun Çimsa Mersin tarafından yapıldığı görülmektedir.

Grafik 9: Kahramanmaraş İli 2010 yılı Dökme Çimento Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)⁵

- (51) Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında, Elazığ Çimento, Kars Çimento, Çimko Narlı ve Adıyaman Tesisleri ve Limak'ın Kurtalan, Ergani, Gaziantep ve Şanlıurfa tesislerinde toplantı sonrası dönemde fiyat artışı yapılacağına dair fiyat listelerinin yanı sıra,
- Mardin Çimento'nun Batman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa'da,
  - Adana Çimento'nun Kahramanmaraş ve Mersin'de,
  - KÇS'nin Kahramanmaraş, Elazığ, Gaziantep, Şanlıurfa'da,
  - Çimsa'nın Mersin ve Kahramanmaraş'ta,
  - Elazığ Çimento'nun Diyarbakır, Elazığ ve Şanlıurfa'da,
  - Çimko Narlı'nın Gaziantep ve Kahramanmaraş'ta,
  - Çimko Adıyaman'ın Gaziantep, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta,
  - Limak Kurtalan'ın Batman, Diyarbakır ve Siirt'te,
  - Limak Ergani'nin Diyarbakır, Elazığ ve Mardin'de,
  - Limak Gaziantep'in Gaziantep'te,
  - Limak Şanlıurfa'nın Mardin ve Şanlıurfa'da
- (52) 2010 yılı Nisan ayı ortalama dökme çimento fiyatlarında artış yaşandığı görülmektedir. Bu artışların tamamı aynı illerde faaliyet gösteren rakip teşebbüslerle birlikte ve kayda değer miktarda gerçekleştirilmiştir.
- (53) Kars Çimento'dan elde edilen belgede geçen “10 TL artış (Dökme) her tarafa zam ama düşük fiyatlı olanlar yapacak” ifadesi dikkate alındığında, yukarıda yer verilen fiyat listelerindeki artışların genellikle 10 TL ve daha düşük miktarlarda yapıldığı dikkati çekmektedir. Benzer şekilde grafiklerden de Nisan ayında yapıldığı anlaşılan fiyat artışlarının 10 TL'ye (çok istisnai olarak 12 TL'ye kadar) çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla, teşebbüsler arasındaki anlaşmanın dökme çimentoya zam yapılmasına yönelik kısmının toplantıyı takip eden ay içerisinde toplantıya katılan teşebbüsler tarafından uygulamaya geçirildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- (54) Öte yandan, aynı notta yer alan “* 4 TL artış (Tekrar)” ifadesi açısından fiyat artışının hangi tarihte yapılacağına ilişkin olarak notta herhangi bir ifade bulunmadığından, söz konusu

⁵ Kahramanmaraş ilindeki toplam dökme çimento satışlarının %(. . . . .)'sı KÇS ve Çimko tarafından yapılmaktadır.

12-17/499-140

artışın gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği hakkında herhangi bir değerlendirme yapılamamıştır.

c) Belgede Yer Alan Diğer Notlar

– Yurt Çimento’ya Dökme Çimentodan Pazar Payı Verilmesi

- (55) Kars Çimento’da elde edilen belgede yer alan “*Muş pazardan dökme için pay istiyor.” ifadesi de değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, Yurt⁶ Çimento’nun dökme çimento satış trendindeki değişiklikler firmanın faaliyete başladığı 2009 yılı Mart ayından 2011 yılı Nisan ayına kadar incelenmiştir. Aşağıdaki tabloda karşılaştırılabilirliği sağlamak amacıyla Yurt Çimento’nun faaliyette bulunduğu süre boyunca düzenli olarak pazara sunduğu CEM I 42,5R türü çimentonun aylar itibarıyla satış rakamları yer almaktadır.

Tablo 4- Yurt Çimento CEM I 42,5R Satışları (ton)

	2009	2010	2011
Ocak		(.....)	(.....)
Şubat		(.....)	(.....)
Mart	(.....)	(.....)	(.....)
Nisan	(.....)	(.....)	(.....)
Mayıs	(.....)	(.....)	
Haziran	(.....)	(.....)	
Temmuz	(.....)	(.....)	
Ağustos	(.....)	(.....)	
Eylül	(.....)	(.....)	
Ekim	(.....)	(.....)	
Kasım	(.....)	(.....)	
Aralık	(.....)	(.....)	
Toplam	(.....)	(.....)	(.....)

- (56) Tablodan da görüldüğü üzere, Yurt Çimento’nun 2010 yılı dökme çimento satışları 2009 yılına göre neredeyse (.....) kat artmıştır. Ancak, iklim koşulları nedeniyle Yurt Çimento’nun kış aylarında satışları azalmaktadır. Teşebbüsün 2010 yılı satışlarının, 2009 yılı satışları ile aylar bazında karşılaştırılması halinde de son derece yüksek seviyede seyrettiği görülmekle birlikte, yeni faaliyete geçen bir firmanın ikinci yıl satışlarının ilk yıl satışlarına göre yüksek seyretmesi doğal olarak kabul edilmektedir. Yine de 2009, 2010 ve 2011 Nisan ayları rakamları karşılaştırma sağlayabilecek niteliktedir. Nisan 2010’da gerçekleştirilen satışlar, Nisan 2009’dan (.....) kat daha fazla gerçekleşmiştir. Nisan 2011 dökme çimento satışlarında ise Nisan 2010 satışlarına göre %(.....)’lük bir artış görülmektedir.
- (57) Yurt Çimento’nun 2009 yılının Mart ayında faaliyet göstermeye başladığı dikkate alındığında, 2010 yılında gerçekleşen bu artışın tek başına yukarıda gerçekleştirildiği tespit edilen toplantıda alınan kararlar sonucunda oluştuğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla, eldeki veriler belgede yer alan Yurt Çimento’ya dökme çimentodan pay verilmesi konusunun gerçekleşip gerçekleşmediğini net olarak ortaya koyabilir nitelikte değildir.

- Aşkale Çimento’ya İlişkin İfadeler

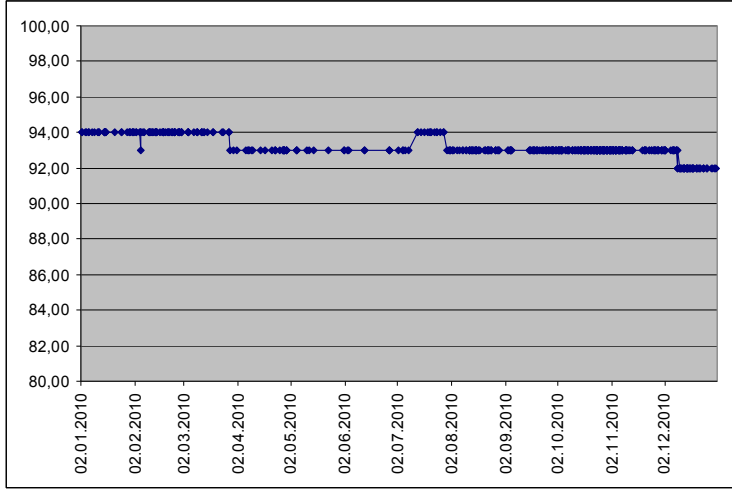
- (58) Kars Çimento’da elde edilen belgelerde Aşkale Çimento’ya ilişkin bazı ifadeler de yer almaktadır. Bunların ilki ; “Aşkale – Kağızman (.....)’a düzeltme yapamayın der” şeklindedir.

⁶ Kars Çimento’dan elde edilen belgelerde Muş olarak yer alan çimento tesisi Yurt Çimento’dur.

12-17/499-140

- (59) Yapılan incelemeler neticesinde Aşkale Çimento Erzurum fabrikasının (.....) (...) ⁷ unvanlı bir müşterisi olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu müşteriye Aşkale Çimento tarafından 2010 yılında düzenli bir biçimde CEM II/B-M 42.5N (P-LL) satıldığı anlaşılmaktadır. Dosya mevcudundan, 2010 yılında gerçekleştirilen satışlarda uygulanan fiyatların incelendiği ve 28.03.2010 ile 09.12.2010 tarihleri arasında fiyatların 93,00 TL olarak uygulandığı görülmüştür. Yıl boyunca uygulanan fiyatların kademeli olarak 94 TL'den 92 TL'ye indiği, dolayısıyla, belgede ifade edildiği gibi "(.....)"a düzeltme yapılmadığı" anlaşılmaktadır.

Grafik 10: (.....)'a Uygulanan Fiyatlar (TL/ton)

- (60) Kars Çimento'da elde edilen ve Aşkale Çimento ile ilgili olan bir diğer notta ise; "Oltu fiyatımızı düzeltmemizi isterler" ifadesi yer almaktadır. 2010 yılı verileri incelendiğinde, Kars Çimento'nun Oltu'da sadece Akay Ticaret unvanlı bir firmaya 03.05.2010 ile 19.06.2011 tarihleri arasında ve Karaca Orman Ürünleri Tarım İnş. Yap.(...) unvanlı firmaya 23.03.2010 ile 30.04.2010 tarihleri arasında CEM II / B-M(P-L) 32,5 N türü çimento sağladığı görülmüştür. Fiyat hareketleri incelendiğinde ise söz konusu ürünün, 25.05.2010 tarihine kadar 90 TL'den, 17.06.2010 tarihine kadar 95 TL'den sonrasında da 101 TL'den sağlandığı tespit edilmiştir. Her ne kadar fiyatlarda artış meydana geldiği tespit edilmişse de bahse konu toplantının tarihi dikkate alındığında söz konusu fiyat artışlarının doğrudan toplantının bir sonucu olduğunu söylemek mümkün değildir.
- (61) Bir diğer notta ise aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"*Aşkale ~~NTF~~'ye Kolsan'a 95+27=122 TL/ton şantiyeye

Kars

107+31=138 " "

- (62) Teşebbüsler tarafından sağlanan belgelerin incelenmesi sonucunda Artvin'de faaliyette bulunan "Kolsan İnşaat Otomotiv Sanayi" unvanlı bir firmanın Aşkale Çimento'nun müşterisi olduğu ve firmanın 2010 yılında CEM I 42.5 R, CEM II/A-M 42.5R (P-LL) ve CEM II/B-M 32.5R (P-LL) türlerinde yaklaşık (.....) ton çimento tükettiği tespit edilmiştir. Veriler incelendiğinde, Aşkale Çimento'dan Kolsan unvanlı firmaya toplantının yapıldığı dönemi de kapsayan 06.06.2010 tarihine kadar ki süreçte bant çıkışı 93,00 TL, nakliye dâhil 120 TL'ye

⁷ Aşkale Çimento tarafından sağlanan belgelerde şirketin ticaret unvanı tam olarak yer almamaktadır. Bunun dışında kararda teşebbüslerin ticaret unvanına tam olarak yer verilmemesinin sebebi ilgili teşebbüsün unvanın kendisine çimento sağlayan teşebbüs tarafından tam olarak sağlanmamasıdır.

12-17/499-140

CEM I 42.5 R türü çimento satıldığı görülmektedir. 08.06.2010 tarihinden itibaren fiyatın 10 TL arttırıldığı da verilerden tespit edilmektedir. Öte yandan, her ne kadar Kars Çimento'nun müşterisinin kim olduğuna dair bir ifade bulunmasa da, notta yazan fiyat ve nakliye verileri incelendiğinde, Kars Çimento'nun Artvin'de faaliyet gösteren İlci İnş. San. ve Tic. A.Ş.'ye ve NTF İnş. Tic. Ltd. Şti.'ye toplantı tarihinde 107 TL bedelle CEM I 42,5 R türü çimento sağladığı tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere, toplantı notları arasında yer alan ifadelerle verilerden oluşturulan tespitler çok küçük farklarla birbirini teyit eder niteliktedir.

- Van Çimento'nun Zam Yapmaması

- (63) Kars Çimento'da elde edilen belgede yer alan bir diğer ifade de aşağıda belirtildiği üzere Van Çimento'nun zam yapmayacağı hakkındadır:

"*Van Çimento torbalı-dökme zam yapmayacak. Van dökme 103+6=109 (%3 iskonto yapıyor)".

- (64) Van Çimento'nun 2010 yılı toplam satışlarının yaklaşık olarak %89'unu oluşturan üç ildeki, çimento türlerine göre aylık ortalama satış fiyatları aşağıda yer almaktadır:

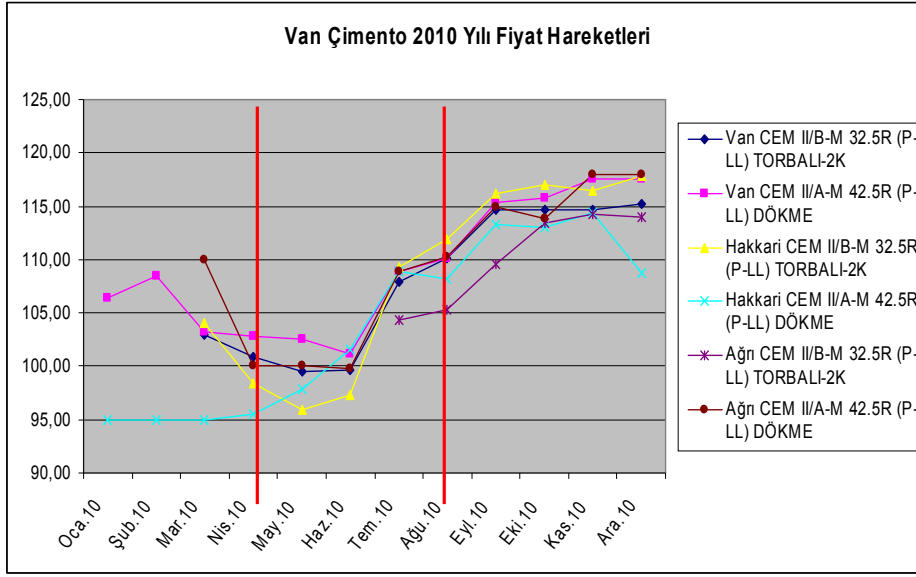
Tablo 5- Van Çimento, Van, Hakkari, Ağrı İlleri 2010 Yılı Aylık Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

Satış Tarihi	Satışın Yapıldığı İl ve Çimento Türü					
	Van		Hakkari		Ağrı	
	CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBALI-2K	CEM II/A-M 42.5R (P-LL) DÖKME	CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBALI-2K	CEM II/A-M 42.5R (P-LL) DÖKME	CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBALI-2K	CEM II/A-M 42.5R (P-LL) DÖKME
Oca.10		106,33		95,00		
Şub.10		108,51		95,00		
Mar.10	102,97	103,28	104,00	95,00		110,00
Nis.10	100,87	102,82	98,43	95,56		100,00
May.10	99,46	102,52	95,97	97,88		100,00
Haz.10	99,62	101,16	97,35	101,53		99,82
Tem.10	107,86	108,87	109,28	108,85	104,36	108,83
Ağu.10	110,12	110,05	111,96	108,20	105,27	110,20
Eyl.10	114,68	115,31	116,21	113,25	109,63	115,00
Eki.10	114,73	115,78	116,99	113,04	113,45	113,81
Kas.10	114,70	117,53	116,51	114,35	114,24	118,00
Ara.10	115,28	117,60	117,78	108,72	114,00	118,00

- (65) Tabloda yer alan ortalama satış fiyatları aşağıdaki grafik yardımıyla daha açık şekilde görülebilmektedir:

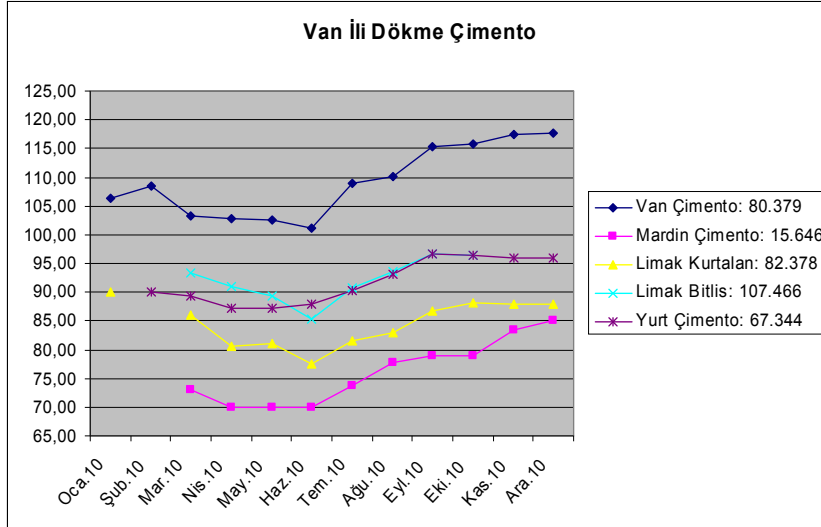
12-17/499-140

Grafik 11: Van Çimento Van, Hakkari, Ağrı illeri 2010 Yılı Fiyat Hareketleri (TL/ton)

- (66) Grafikten de görüldüğü üzere, toplantının yapıldığı Mart ayından Temmuz ayına kadar Van Çimento'nun Hakkâri ilindeki dökme çimento satışları hariç zam yapmadığı anlaşılmaktadır. Van Çimento 2010 yılı toplam satışlarının yaklaşık olarak %64,5'ini oluşturan Van ili satışlarında ise söz konusu dönemde azalış olduğu görülmektedir. Van iline satış yapan diğer teşebbüslerin fiyat hareketleri ise aşağıdaki gibidir:

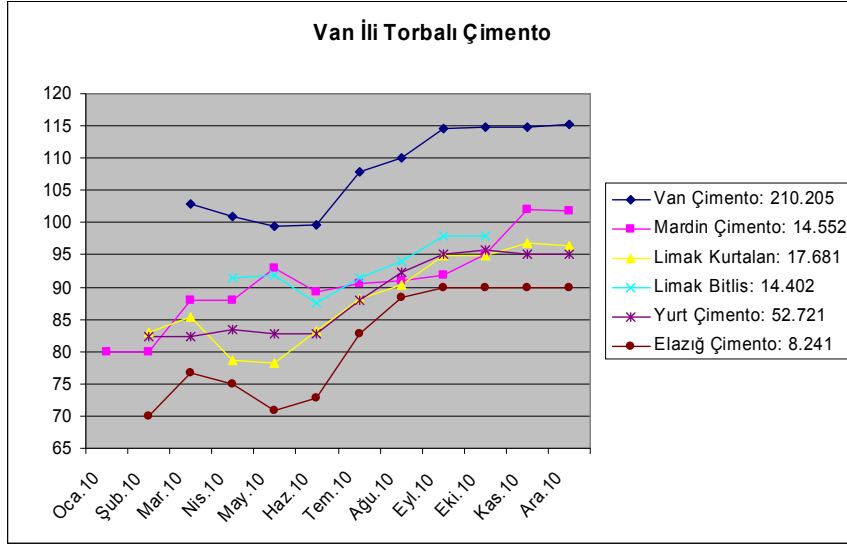
Grafik 12: Van İli Dökme Çimento 2010 Yılı Aylık Ortalama Satış Fiyatları

- (67) Grafikten Van ili dökme çimento fiyatlarının 2010 yılı Mart ayından Temmuz ayına kadar Van Çimento ile uyumlu bir biçimde genel bir azalış eğiliminde olduğu görülmektedir.

12-17/499-140

Grafik 13: Van İli Torbalı Çimento 2010 Yılı Aylık Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

- (68) Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında, söz konusu belgede yer alan ifadeye paralel şekilde Van Çimento fiyatlarında artışa gitmemiş, bu durum toplantı tarihinden itibaren üç ay boyunca devam etmiştir.
- (69) Ayrıca belgede yer alan “Van dökme $103+6=109$ (%3 iskonto yapıyor)” ifadesi ile ilgili olarak, söz konusu toplantının Mart ayı sonunda gerçekleştiği dikkate alınarak, Van Çimento'nun Van ili dökme çimento ortalama bant çıkış fiyatının Mart ayında 103,28 TL olduğu görülmektedir. Bununla birlikte teşebbüsten gelen verilere göre, Mart ayında dökme çimentoya ilişkin Van ili nakliye bedeli 7 TL olarak uygulanmıştır.

- Mardin Çimento Hakkındaki İfadeler

- (70) Kars Çimento'da elde edilen belgede Mardin Çimento hakkında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“* Mardin- Van betona $75+38=113$ TL/ton Cem II A 42,5

Nesceye $75+42=117$ TL/ton " ”.

- (71) Mardin Çimento'dan gönderilen verilere göre, fabrika tarafından 2010 yılında toplantı tarihinden önce ve sonra Van Beton San. ve Tic. Ltd. Şti (Van Beton), Nesce Yapı Malzemeleri İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Nesce Yapı) ve Nesce İnş. Ener. ve Tic. A.Ş. (Nesce İnşaat) adlı firmalara dökme çimento satışı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Van Beton'a 24.03.2010 tarihine kadar 75 TL bant çıkış fiyatı ile satış yapıldığı, bu fiyatın 26.03.2010 tarihinde 70 TL'ye indirilerek 08.07.2010 tarihine kadar bu fiyat üzerinden satış yapıldığı anlaşılmaktadır. Nesce İnşaat ve Nesce Yapı'ya ise CEM IV/B (P) 32,5 N türü dökme çimento satışı yapılmış ve Mart ayında 88,84 TL fiyatı uygulanmıştır.
- (72) Eldeki veriler incelendiğinde notta yer alan ifadelerin Van Beton için kullanılan ifadeleri doğrular nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

- Yurt Çimento, Kars Çimento ve Aşkale Çimento'nun Ağrı, Doğubayazıt ve Iğdır'a Belirlenen Tarihlerde Zam Yapması

- (73) Kars Çimento'da elde edilen belgede Yurt Çimento, Kars Çimento ve Aşkale Çimento'nun Ağrı, D.Bayazıt ve Iğdır'a belirlenen tarihlerde zam yapacağına dair ifadeler de yer

12-17/499-140

almaktadır:

“* Ağrı- D. Beyazıt fiyatını eşitle (zammı Muş bildir karsa uysun)

D. Beyazıda zam 5 TL Kars (105 TL iken 110 yap)

6 TL Aşkale

5 Nisan Muş

İğdir'a 3 TL zam Kars+Aşkale 6 " Kars

7 " Aşkale”

- (74) Söz konusu nottan Aşkale Çimento ve Kars Çimento'nun Ağrı ve Doğubayazıt fiyatlarını eşitleyeceği ve bu esnada yapacakları zammı Yurt Çimento'ya bildirecekleri, onun da Kars Çimento'ya uyacağına görüşüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca, İğdir ve Doğubayazıt'a Kars ve Aşkale Çimento tarafından zam yapılacağı da görüşülen diğer bir konudur.
- (75) Notta, fiyatlarında artış yaşanacağına ilişkin bilgi yer alan Ağrı iline ilişkin fiyat hareketleri aşağıda yer almaktadır:

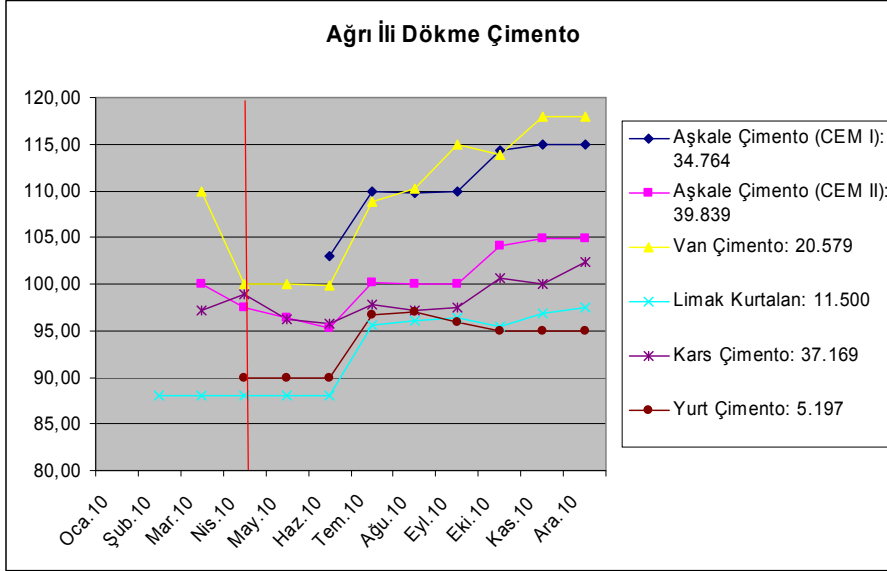
Tablo 6- Ağrı İli 2010 Yılı Aylık Ortalama Fiyatlar (TL/ton)

	Aşkale Çimento			Van Çimento		Limak Kurtalan		Kars Çimento		Elazığ Çimento	Yurt Çimento ⁸	
	CEM I 42.5 R DÖKM E	CEM II/B-M 42.5N (P-LL) DÖKME	CEM II/B- M 32.5R (P-LL) TORBALI	CEM II/A- M 42.5R (P-LL) DÖKME	CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBAL I-2K	DÖKME CEM II/ A-M 42,5 N	TORBALI CEMII/B- M32,5 N	CEM II / A-M(P-L) 42,5 R Dökme	CEM II / B-M(P-L) 32,5 N Torbalı 50 kg.	CEM IV/B 32,5 R (P) Torba 50 Kg.	CEMI 42,5R - DÖKME	CEM II - IV TORBALI
Oca.10			93				75,83		83,94			
Şub.10			90,85			88	84,77		83			78
Mar.10		100	90,78	110		88	84,73	97,16	85,13	75,76	59,06	82,34
Nis.10		97,43	87,98	100		88	80,31	98,91	86,6	75	90,00	83,58
May.10		96,36	87,53	100		88	85,55	96,29	85,65	70,35	90,00	85,27
Haz.10	103	95,32	90,76	99,82		88	85	95,72	89,36	73,06	90,00	84,46
Tem.10	110	100,13	100,61	108,83	104,36	95,52	88,36	97,73		83,35	96,63	91,04
Ağu.10	109,82	99,97	97,67	110,2	105,27	96,08	90,35	97,1	110	87,96	97,00	99,83
Eyl.10	110	100,03	110,26	115	109,63	96,34	97,42	97,42	110,46	90	95,97	97,34
Eki.10	114,27	104,15	116,85	113,81	113,45	95,47	98,64	100,59	110,77	90	95,00	96,7
Kas.10	115	104,95	116,04	118	114,24	96,79	100,35	100,07	110,17	90	95,00	99,97
Ara.10	115	104,94		118	114	97,51	102,04	102,4	110		95,00	102,09

⁸ Yurt Çimento Mart ayında Ağrı iline sadece 6,2 ton tutarında dökme çimento satışı yapmıştır. Söz konusu satışa ilişkin fiyata grafikte yer verilmeyerek, yanıltıcı bir fiyat artışının grafikte görülmesini engellemek amaçlanmıştır.

12-17/499-140

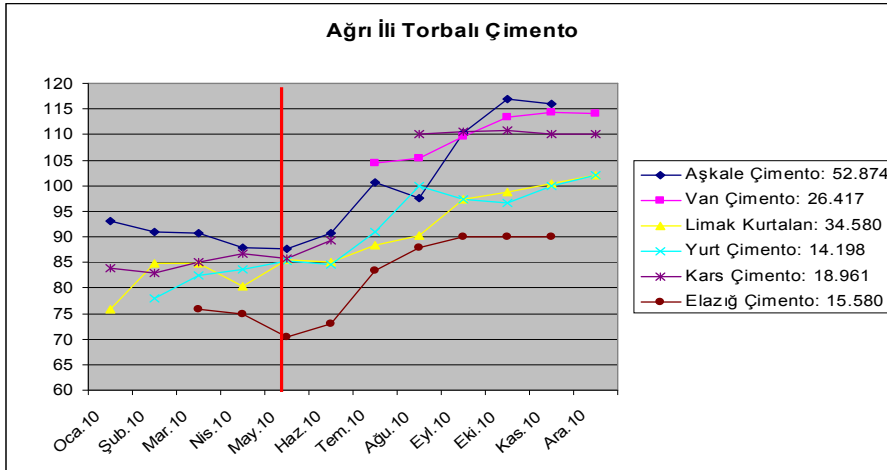
Grafik 14: Ağrı İli Dökme Çimento 2010 Yılı Aylık Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

(76) Grafikten, Aşkale Çimento Erzurum ve Van tesisleri ile Kars Çimento'nun dökme çimento aylık ortalama satış fiyatlarının Nisan ayında yakınlığı görülmektedir.⁹ Ancak Yurt Çimento'nun 2010 yılında Ağrı iline olan satış miktarının oldukça düşük (5.197 ton) olduğu ve Mayıs ve Haziran aylarında Ağrı iline dökme çimento satışı yapan teşebbüsler tarafından herhangi bir zam yapılmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, dökme çimentoya ilişkin olarak notta yer alan "Ağrı- D. Beyazıt fiyatını eşitle (zammı Muş bildir karsa uysun)" ifadesine uygun herhangi bir fiyat hareketi tespit edilememiştir.

(77) Ağrı iline yapılan torbalı çimento satışları da incelenmiştir. Yukarıdaki tabloda yer alan torbalı çimento aylık ortalama fiyatlarını aşağıdaki grafik yardımıyla da görmek mümkündür:

Grafik 15: Ağrı İli Torbalı Çimento 2010 Yılı Aylık Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

(78) Ağrı ilindeki torbalı çimento satış fiyatları incelendiğinde ise dökme çimentoda yaşanan benzer bir fiyat yaklaşmasının torbalı çimento için Mayıs ayında gerçekleştiği görülmektedir.

⁹ Satış verileri tüm teşebbüsler tarafından ilçe bazında sunulmadığından Doğubayazıt ilçesi için teşebbüslerin fiyatlarını tespit etmek mümkün olmamıştır.

12-17/499-140

Ancak bu tarih ile toplantının tarihi arasında geçen süre dikkate alındığında, söz konusu fiyat hareketleri hakkında kesin bir yargıya ulaşmak mümkün değildir.

- (79) Ayrıca, Ağrı iline satışı yapılan tüm çimento türlerinde teşebbüslerin tamamı tarafından Temmuz ayında bir fiyat artışı gerçekleştirildiği dikkati çeken diğer bir husustur.
- (80) Notta yer alan “D. Beyazıda zam 5 TL Kars (105 TL iken 110 yap)” ifadesine ilişkin olarak Kars Çimento'nun Doğubayazıt'a yaptığı satışlar incelenmiştir. Söz konusu satışlara yönelik aylık ortalama fiyatlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7- Kars Çimento Ağrı İli Doğubayazıt İlçesi 2010 Yılı Aylık Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

	CEM II / A-M(P-L)42,5 R Dökme	CEM II / B-M(P-L) 32,5 N Torbalı 50 kg.
Oca.10		83,94
Şub.10		83,00
Mar.10	97,52	83,00
Nis.10	100,39	83,17
May.10	98,03	83,00
Haz.10	96,83	88,57
Tem.10	99,62	
Ağu.10	100,00	110,00
Eyl.10	100,38	110,00
Eki.10	105,00	110,00
Kas.10	105,00	110,00
Ara.10	106,83	110,00

- (81) Tablodan anlaşılacağı üzere Nisan ayında dökme çimentoya yaklaşık olarak 3 TL civarında zam yapılmıştır. Ancak, ifadede yer alan rakamları destekler nitelikte bir bulguya ulaşılamamıştır.
- (82) Notta yer alan diğer bir il olan Iğdır'a yapılan satışlara ilişkin ortalama fiyatlar ise aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 8- Iğdır İli 2010 Yılı Aylık Ortalama Fiyatlar (TL/ton)

	Kars Çimento CEM II / A-M(P-L)42,5 R Dökme	Kars Çimento CEM II / B-M(P-L) 32,5 N Torbalı 50 kg.	Aşkale Çimento CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBALI	Van Çimento CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBALI- 2K
Oca.10	102,89	94,00	79,08	
Şub.10	112,11	94,00	84,59	
Mar.10	99,82	94,00	89,71	
Nis.10	97,99	94,11	89,58	
May.10	97,25	94,08	89,65	
Haz.10	94,12	99,99	96,05	99,00
Tem.10	94,09	115,00	107,26	103,38
Ağu.10	93,77	115,00	104,64	105,05
Eyl.10	94,77	115,00	114,00	109,60
Eki.10	94,21	113,94	115,91	114,05
Kas.10	93,74	113,82	115,93	114,48
Ara.10	93,39	112,66		

- (83) Dosya mevcudu bilgilerden; Iğdır'a her iki teşebbüsün kayda değer miktarda satış yaptığı çimento türünün torbalı çimento olduğu, Aşkale Çimento ve Kars Çimento'nun Mayıs ayında

12-17/499-140

5-6 TL civarında bir zam yaptığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, Mayıs ayında yapılan söz konusu fiyat artışlarının notta yer alan "İğdir'a 3 TL zam Kars+Aşkale" ifadesi ile planlandığı anlaşılan zam olup olmadığı hakkında kesin bir yargıya varmak mümkün görünmemektedir.

- Doğu Karadeniz'de Fiyat Artışına Gidileceğine Dair Bilgi

- (84) Elde edilen belgede Aşkale Çimento'nun sahil fiyatlarının kontrol edileceğine ve Trabzon'un doğusunda kalan bölgelerde 4 TL zam yapılacağına dair aşağıdaki ifadeler bulunmaktadır:

"*Aşkale ile sahil fiyatlarına bakalım

Trabzon doğusu 98 TL/ton iken 102 yaparsak 4 TL zam"

- (85) Trabzon'un doğusunda kalan, sahil kesimindeki Rize ve Artvin illerine teşebbüslerin en çok satış yaptığı dökme ve torbalı çimento türlerinde 2010 yılı ortalama fiyatların aşağıdaki gibi olduğu tespit edilmiştir:

Tablo 9- Artvin İli 2010 Yılı Aylık Ortalama Fiyatlar (TL/ton)

	Aşkale Çimento-Trabzon		Aşkale Çimento-Erzurum		Kars Çimento	
	CEM II/A-P 42.5R DÖKME	CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBALI-2K	CEM II/A-M 42.5R (P-LL) DÖKME	CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBALI	CEM I 42,5 R Dökme	CEM II / B-M(P-L) 32,5 N Torbalı 50 kg.
Oca.10	100,41	99,00	81,93	94,49	107,00	92,79
Şub.10	104,06	101,56	83,61	94,77	107,00	91,38
Mar.10	104,02	98,00	82,46	94,65	107,00	92,20
Nis.10	104,03	98,00	82,00	94,34	106,11	92,94
May.10	104,03	98,00	82,10	94,63	106,15	93,76
Haz.10	105,06	98,40	89,93	96,47	106,12	97,93
Tem.10	108,64	101,14	93,84	104,82	106,18	97,00
Ağu.10	110,02	103,00	93,96	104,78	106,00	110,00
Eyl.10	109,66	103,00	92,48	104,87	105,56	110,16
Eki.10	109,50	103,00	93,60	104,70	109,16	110,00
Kas.10	109,38	103,00	94,39	104,69	110,00	110,00
Ara.10	109,80	103,00	94,65		110,00	110,00

- (86) Tablodan torbalı çimento türünde Aşkale Çimento'nun Temmuz ayında, Kars Çimento'nun ise Mayıs, Haziran ve Ağustos aylarında zam yaptığı anlaşılmaktadır. Dosya mevcudundan anlaşıldığı üzere, fiyat artışları toplantının yapılmasını takip eden Nisan ayında değil daha sonraki bir dönemde yapılmıştır. Dolayısıyla, söz konusu fiyat artışlarının anılan toplantının doğrudan bir sonucu olmadığı kanaatine varılmıştır.

- (87) Benzer şekilde Rize'deki çimento satışlarına ilişkin ortalama fiyatlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 10- Rize İli 2010 Yılı Aylık Ortalama Fiyatlar (TL/ton)

	Aşkale Çimento-Trabzon		Kars Çimento	Aşkale Çimento-Gümüşhane
	CEM II/A-P 42.5R DÖKME	CEM II/B-M 32.5R (P-LL) TORBALI-2K	CEM II/B-M(P-L) 32,5 N Torbalı 50 kg.	B-M 32.5R (P-LL) TORBALI- 2K
Oca.10	100,57	97,95	83,00	
Şub.10	105,69	102,70	83,00	91,00
Mar.10	104,66	99,51	83,00	89,00
Nis.10	104,70	99,75	83,00	88,91
May.10	104,90	99,50	83,00	89,00
Haz.10	104,64	99,57	83,00	89,00
Tem.10	108,05	103,20		99,00

12-17/499-140

Ağu.10	109,43	105,58	99,00
Eyl.10	109,36	104,85	99,00
Eki.10	109,29	104,20	99,00
Kas.10	109,35	104,61	99,00
Ara.10	109,36	104,53	99,00

- (88) Kars Çimento'dan elde edilen bilgilere göre, teşebbüsün Rize iline oldukça düşük bir miktarda torbalı çimento satışı bulunmaktadır. Dolayısıyla Kars Çimento'nun ihmal edilebilir düzeydeki satışları dikkate alınmadığında, Aşkale Çimento'nun Rize ilinde Temmuz ayında torbalı çimentoya zam yaptığı anlaşılmaktadır. Fiyat artışının gerçekleştiği bu dönem göz önüne alındığında söz konusu notta yer alan ifade hakkında kesin bir bulguya ulaşılamamaktadır.

- Elazığ'da Zam Yapılması

- (89) Elde edilen belgedeki diğer bir ifade ise Elazığ ili merkezinde 3 TL zam yapılacağına dairdir:
“*Elazığ-merkez 106+3 zam=109 TL olacak”
- (90) Elazığ Çimento'nun Elazığ merkezine 2010 yılında yaptığı satışlara ilişkin her bir çimento türü bazında aylık ortalama fiyatlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 11- Elazığ Çimento 2010 Yılı Elazığ Merkez Satışlarına İlişkin Ortalama Fiyatlar (TL/ton)

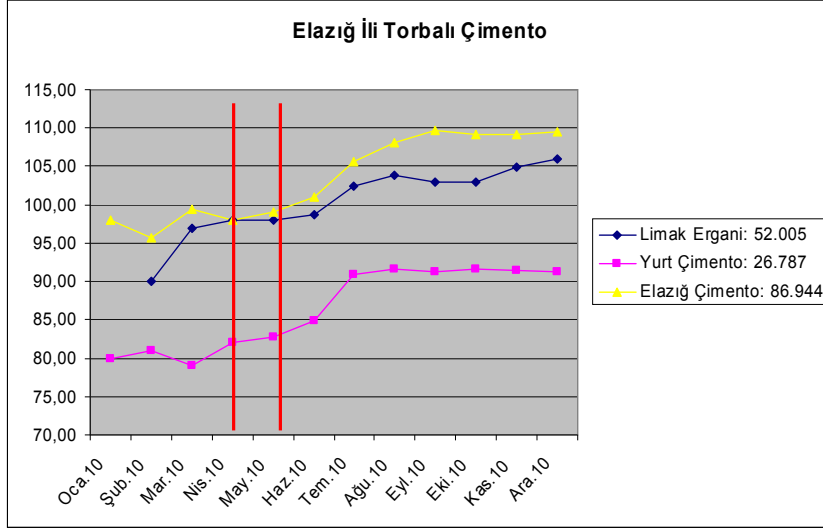
Aylar	Aylık Ortalama Fiyat			
	CEM IV/B 32,5 R (P) Torba 50 Kg	CEM I 42,5 N Dökme	CEM I 42,5 N Torba 50 kg.	CEM II / A-M(P-L) 42,5 N Dökme
Oca.10	101,17	109,07	117,00	
Şub.10	98,82	103,79	112,94	95,54
Mar.10	105,11	100,62	118,00	94,67
Nis.10	106,00	110,55	118,00	105,17
May.10	106,00	110,17	118,00	105,32
Haz.10	106,00	111,28	118,00	105,44
Tem.10	107,00	110,78	118,00	105,62
Ağu.10	109,13	110,81	119,59	106,68
Eyl.10	110,00	111,00	120,00	106,97
Eki.10	109,97	112,04	120,00	105,75
Kas.10	109,97	111,98	120,00	107,02
Ara.10	109,96	109,73	120,00	108,82

- (91) Tablodan görüleceği üzere CEM IV/B 32,5 R (P) türü torbalı çimentoda söz konusu belgede yer alan ifadeye benzer bir fiyat artışı yapılmıştır. Elazığ Çimento tarafından sağlanan verilere göre, 04.03.2010 tarihinden itibaren Mart ayı sonuna kadar anılan çimento türüne ilişkin satış fiyatı 106 TL/ton tutarındadır. Ancak bahse konu toplantının Mart ayında gerçekleştirildiği dikkate alındığında, Temmuz ve Ağustos aylarında uygulanan zamların, toplantı sonucunda yapıldığı tespitine ulaşılamamaktadır.
- (92) Elazığ ilinin tamamına yapılan satışlar dikkate alındığında, torbalı çimentoya ilişkin ortalama fiyat hareketleri aşağıdaki grafikte görülebilmektedir:¹⁰

¹⁰ Limak Ergani ve Yurt Çimento'nun satış bilgileri il bazında sunulduğundan Elazığ merkeze olan satışlar ayrıştırlanamamıştır. Ancak Elazığ Belediyesi verilerine göre, Elazığ ili toplam nüfusunun %58,73'ünün

12-17/499-140

Grafik 16: Elazığ İli 2010 Yılı Torbalı Çimento Aylık Ortalama Satış Fiyatları (TL/ton)

- (93) Grafikten, Elazığ ilindeki torbalı çimento ortalama satış fiyatlarının 2010 yılında genel bir artış eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, Nisan ayında Limak Ergani ve Yurt Çimento'nun ortalama fiyatlarında sırasıyla yaklaşık olarak 1 TL ve 3 TL tutarlarında fiyat artışı yapıldığı anlaşılmaktadır. Temmuz ayında ise her üç firma tarafından 3,7 TL ile 6 TL arasında değişen miktarlarda zam yapılmıştır. Dolayısıyla, Yurt Çimento tarafından yapılan zammın notta yer alan ifadeye paralel olduğu görülmekle birlikte, Limak Ergani ve Elazığ Çimento için kesin bir yargıya varmak mümkün olmamıştır.

d) Kars Çimento'da Elde Edilen Belgelere İlişkin Genel Değerlendirme

- (94) Kars Çimento'da elde edilen belgelerde yer alan notlar, haklarında soruşturma açılan diğer teşebbüslerde yapılan incelemelerde elde edilen belgeler ve teşebbüslerden sağlanan satış verilerinin analiz edilmesi ile ulaşılan teşebbüslerin il bazında aylık ortalama satış fiyatları ile birlikte değerlendirilmiştir.
- (95) Söz konusu değerlendirme sonucunda, Kars Çimento'da elde edilen notların, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgeleri ile Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinin doğusunda faaliyet gösteren çimento üretim tesislerinin çalışanlarının 29.03.2010 tarihinde Ankara'da yaptıkları toplantıya ve söz konusu toplantıda anlaşmaya varılan hususlara ilişkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (96) Söz konusu anlaşmanın teşebbüsler tarafından toplantı sonrasında uygulamaya geçirilip geçirilmediği fiyat artışına yönelik karar ve diğer kararlar başlıkları altında ayrı ayrı incelenmiştir.
- (97) Teşebbüslerden sağlanan verilerin analizi sonucunda; Limak Gaziantep Çimento, Limak Ergani Çimento, Limak Kurtalan Çimento, Limak Şanlıurfa Çimento, Elazığ Çimento, Çimko Narlı Çimento, Çimko Adıyaman Çimento, KÇS Çimento, Adana ve Mardin Çimento ve Çimsa Mersin Çimento'nun Batman, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Gaziantep, Elazığ ve Siirt illeri ortalama çimento fiyatlarının 29.03.2010 tarihli toplantı sonrasında 2010 yılı Nisan ayında yaklaşık olarak 10 TL arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca söz

merkezde yaşaması nedeniyle satışların büyük çoğunluğunun da Elazığ merkezine yapıldığı ve satışlardaki genel hareketlerin merkeze yapılan satışlardaki fiyat hareketlerine paralel olacağı varsayılmıştır.

12-17/499-140

konusu toplantının hemen ertesinde Elazığ Çimento, Kars Çimento, Çimko Narlı ve Adıyaman tesisleri ile Limak Çimento Kurtalan, Ergani, Gaziantep ve Şanlıurfa tesislerinin toplantıda alınan karar doğrultusunda yapılacak fiyat artışlarını içeren yeni fiyat listeleri yayınladığı belirlenmiştir.

- (98) Diğer taraftan toplantı notlarında yer alan fiyat artışı haricindeki kararların toplantı sonrasında uygulanıp uygulanmadığına ilişkin inceleme sonucunda söz konusu kararların çok büyük bir kısmının teşebbüsler tarafından uygulamaya konulduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (99) Bu kapsamda, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgeleri ile Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinin doğusunda faaliyet gösteren çimento üretim tesislerinin çalışanlarının 29.03.2010 tarihinde Ankara’da bir toplantı yaptığı, toplantı sonucunda teşebbüsler yetkilileri tarafından söz konusu bölgelerdeki çimento fiyatlarının artırılması da dahil olmak üzere bazı hususlarda anlaşmaya varıldığı ve fiyat artışına yönelik olan da dahil olmak üzere toplantıda anlaşmaya varılan hususların çoğunun toplantı sonrasında teşebbüsler tarafından uygulandığı kanaatine varılmıştır.
- (100) Bu çerçevede, anılan anlaşma ve buna ilişkin uygulamalarla 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin ihlal edildiği, söz konusu ihlalin özellikle ilgili piyasada satım fiyatının belirlenmesi şeklinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

I.2.3.2. Yurt Çimento’da Elde Edilen Belgeler ve Fiyat Artışları

(101) I.2.3.2.1.Yurt Çimento’da Elde Edilen Belgeler

- (102) Bu bölümde, yerinde incelemelerde elde edilen belgelerde yer alan ifadeler ile tespit ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

a) Belge 1

- (103) Yurt Çimento (.....) ile Yurt Çimento (.....) arasında gerçekleşen 13.10.2010 tarihli e-posta yazışmaları içinde yer alan ve (.....)’nin, (.....)’a yazdığı e-postada;

“Sayın (.....) Bey,

Prefabrikçi ile görüşüm, Kabul etmemekle birlikte Bingöl’de sezon sonunu düşünerek dökme fiyatını düşürmüşler. Bizim yaptığımız tespitlerde aynı yöndedir. Yaptığımız tespitlere göre Dökme ve Torbalı fiyatları ektedir. ... Torbalıda herhangi bir sorun görünmemektedir (mevcut torbalı Fiyatımız 106 TL/ton).

Dökme;

Elazığ; 85+19=104 TL/Ton (Peşin Fiyat)

Yurtçim; 92+16= 108 TL/Ton (Peşin Fiyat)...”

ifadeleri; yine aynı e-posta silsilesinde geçen ve yine (.....) tarafından (.....)’a gönderilen e-postada ise

“...Yapı Beton ise Prefabrikçinin 85 TL’den faturasını gösterdi (Peşin)....”

ifadesi yer almaktadır.

- (104) Söz konusu yazışmalarda yer alan “Prefabrikçi” kelimesi dikkat çekmektedir. Yazışmalarda, “Prefabrikçi”nin Bingöl’de dökme fiyatını düşürdüğünden bahsedilmekte ve aynı firmanın bu durumu kabul etmediği belirtilmektedir. Devamında ise Yapı Beton isimli bir firmanın “Prefabrikçi” tarafından düzenlenen bir faturayı gösterdiği açıklanmaktadır.
- (105) İlk bakışta “Prefabrikçi” olarak adlandırılan firmanın gerçekten de Elazığ’da prefabrik üretimi

12-17/499-140

yapan tek bir firma olduğu kanaati oluşmaktadır. Ancak, bir beton firmasının spesifik bir prefabrik üreticisinden 85 TL'lik bir alım gerçekleştirmesi ve bir prefabrik üreticisinin dökme çimento fiyatını düşürmesi olağan bir davranış olarak görülmemektedir. Bu bağlamda, gerek e-postada yer alan ifadeler gerekse zikredilen fiyatlar satışı gerçekleştirilen ürünün dökme çimento olduğunu göstermektedir.

(106) Yukarıda açıklanan durumun gerçekliğinin tespiti amacıyla, dökme çimento satışını gerçekleştirdiği düşünülen Elazığ Çimento tarafından sağlanan veriler incelenmiştir. Söz konusu inceleme sonucunda, Elazığ Çimento'nun, e-posta yazışmalarının yapıldığı tarih olan 13.10.2010 tarihini de içerir biçimde, 23.09.2010 ile 23.12.2010 tarihleri arasında 85 TL fiyatla "Yapı Beton Elemanları İnş. San. Tic." unvanlı firmaya 19.843,90 ton CEM I 42,5 N dökme çimento satışı gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Bu tespit, "Prefabrikçi" olarak adlandırılan firmanın Elazığ Çimento olduğunu kanıtlar niteliktedir. Ayrıca ilk e-postada fiyat karşılaştırmasının Elazığ Çimento ile yapılması da e-postalarda geçen "Prefabrikçi" kelimesi ile kastedilenin Çimentaş Grubu şirketlerinden Elazığ Çimento olduğunu teyit etmektedir.

(107) Bu e-posta silsilesinin farklı bir versiyonunun devamında yer alan yine (.....) tarafından (.....)'a gönderilen 18.10.2010 tarihli "FW: ÖNEMLİ – Ankara'daki görüşmeler" konulu e-postada ise;

"... (Prefabrikçilerle görüşmelerim devam ediyor, Güneydekini Cumartesi Ankara'da ziyaret edeceğim, benim bulunduğum ildeki ile görüştüm amiri ile görüştü, İzmir'de görüşme ayarlayalım dediler, diğerleriyle de görüşme halindeyim) ..."

ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu ifadelerden birden fazla "prefabrikçi"nin olduğu, bunlardan birinin güney bölgesinde bulunduğu ve bu firma ile Ankara'da görüşüleceği, diğerinin (.....)'nin çalıştığı ilde olduğu ve bu firma ile amirinin bulunduğu İzmir'de bir görüşme yapılacağı ve bunların dışındakilerle de görüşmelerin devam ettiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, biri Elazığ'da, biri güneyde ve en az iki adet de bunların dışında olmak üzere toplamda en az dört adet "prefabrikçi"nin olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, bilindiği üzere, soruşturma konusu pazarda, merkezi İzmir'de bulunan Çimentaş Grubu'na ait Kars ve Elazığ'da iki çimento fabrikası bulunmaktadır. Ayrıca, e-postayı yazan (.....)'nin ofisi de Elazığ'da bulunmaktadır. Dolayısıyla, e-postada sözü edilen "Prefabrikçiler"den birinin Çimentaş firmasının hakimiyetinde bulunan Elazığ Çimento olduğu açıktır.

(108) Bunun yanında, Limak Grubu'nun Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep ve Siirt'te dört fabrikası mevcut olup, söz konusu iller Yurt Çimento'nun bulunduğu ilin güneyinde yer almaktadır. Ayrıca, Limak Çimento Grubu'nun merkezi Ankara'da bulunmaktadır. Bu hususlar dikkate alındığında e-posta da "Güneydeki" prefabrikçi olarak bahsedilen teşebbüsün Limak Çimento olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

b) Belge 2

(109) (.....) ile (.....) arasında gerçekleştirilen e-posta yazışmalarından 20.09.2010 tarihli olan e-postada;

"Sayın (.....) Bey,

Diyarbakır, Urfa, batman onayınız paralelinde uygulama yapalım ancak uygun görürseniz Silvan'ı fazla düşürmeylim.

Prefabrikçi ile ters düşmemek ve piyasanın bozulmaması için Silvan 97-98 TL uygun görünmektedir...."

ifadelerine yer verilmektedir. E-posta silsilesinin başında ise güney satış bölgesi olarak

12-17/499-140

adlandırılan ve Diyarbakır/Merkez, Diyarbakır/Silvan, Batman/Merkez, Şanlıurfa/Siverek ve Şırnak/Merkez ve Silopi'den oluşan bir bölgeye ilişkin ayrıntılı değerlendirmelere yer verilmektedir. Değerlendirme sonucunda "Güney Bölgesi için özetle 4 bölgede (Siverek - Diyarbakır - Silvan - Batman) indirim yapılabilir" sonucuna ulaşılmaktadır.

(110) İncelenen e-postada ise Silvan fiyatlarının "Prefabrikçi ile ters düşmemek ve piyasanın bozulmaması için" fazla düşürülmemesi gerektiğinden bahsedilmektedir. Buna göre tıpkı ilk belgede olduğu gibi çimento satışı gerçekleştiren bir "prefabrikçi" bulunmaktadır.

(111) Bu noktada bahsedilen "Prefabrikçi"nin hangi firma olduğunun anlaşılması amacıyla e-posta silsilesinin içinde yer alan Silvan'a ilişkin piyasa değerlendirmesine bakmak önem taşımaktadır:

*"Diyarbakır / Silvan: **Burada mal oluşlarımız Kurtalan ve Ergani ile başa baş görünmektedir, ancak bu bölgede bayilerimiz malımızı piyasada tutundurmada başarısız oldukları için diğer fabrika mallarına göre 0,15 - 0,20 KRŞ düşük olmadıkça diğer satıcılar çimentomuzu almamaktadır. Hem bu nedenden ötürü hem de Diyarbakır merkez fiyatı ile aradaki makasın açılmaması / korunması için Bu bölgede de 2 TL/ton indirim uygun olur diye düşünüyorum. Bölge de Limak - Kurtalan ve Ergani hem fiyat hem de sevkiyatta ortak hareket etmektedir. Mardin rakiplerden bağımsız sınırlı ve özel bir pazara hitap etmektedir.**"*

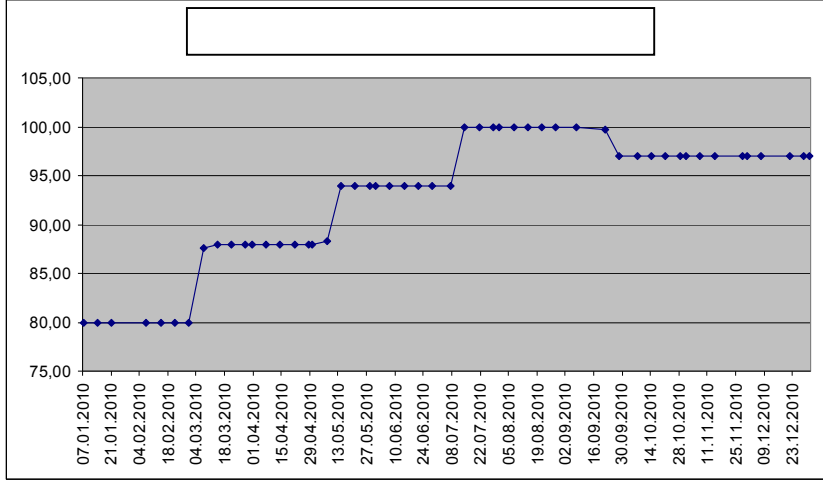
(112) Bu çerçevede, Oyak'a bağlı Mardin Çimento'nun bölgede faal görünmekle birlikte, analizdeki ifadeye göre anılan şirket "rakiplerden bağımsız sınırlı ve özel bir pazara hitap etmektedir". Belgeye göre bölgede Yurt Çimento'nun rakipleri Limak Grubu'na ait Kurtalan ve Ergani Çimento'dur. Dolayısıyla, Yurt Çimento'nun "piyasanın bozulmaması" için ters düşmek istemediği "Prefabrikçi"nin Limak Çimento olduğu açıktır. Ayrıca, ilk belgede "prefabrikçi"lerden biri ile Ankara'da bir görüşme yapılacak olduğundan bahsedildiği ve Limak Grubu'nun merkezinin Ankara'da olduğu dikkate alındığında, iki numaralı belgede bahsedilen "Prefabrikçi"nin Limak olduğu teyit edilmektedir.

(113) Bu noktada, ilk iki belgede gerçekleştirilen yazışmanın içeriği doğrultusunda "Prefabrikçi" kelimesi ile farklı rakiplerden bahsedildiğine dikkat çekilmesi, bu bölümün devamında incelenecek belgelerin değerlendirilmesi açısından gerekli görülmektedir.

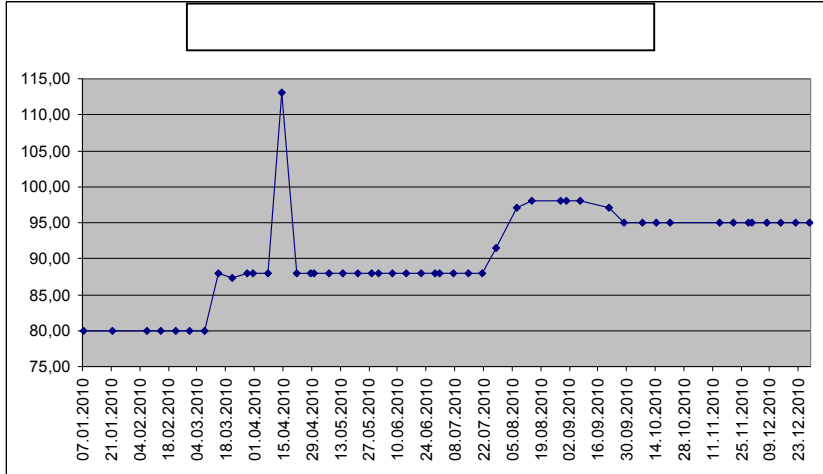
(114) Öte yandan, Yurt Çimento'nun Silvan'da (.....) ve (.....) isimli iki müşterisi olduğu ve bu müşterilere uyguladığı fiyatların e-postanın hemen ertesi günü olan 21.09.2010 tarihinde ve daha sonra 28.09.2010 tarihinde olmak üzere toplamda 3 TL azalttığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, Yurt Çimento'nun Limak Çimento'ya "ters düşmemek" için fiyatı 2 TL yerine 3 TL azaltmayı tercih ettiği ortaya çıkmaktadır.

12-17/499-140

Grafik 17: (.....) Fiyat Hareketleri (TL/ton)

Grafik 18: (.....) Fiyat Hareketleri (TL/ton)

c) Belge 3

- (115) 20-30 Ağustos tarihleri arasında (.....) arasında gerçekleştirilen e-posta yazışmaları arasında yer alan 23.08.2010 tarihinde (.....) tarafından (.....)'a gönderilen "Bingöl-Kovancılar-Karakoçan Dökme" konulu e-postada:

*"... Bingöl ve Kovancılar bölgesindeki tespitlerimiz ektedir. Cuma günü **Elazığ'daki Prefabrikçi ile görüştüm. Cumartesi ve pazar günü Bingöl ve Kovancılar'da yerinde tespitle yaptık.***

Mevcut duruma göre Bingölde fiyat düşürmemiz gerektiği için bir haftadır Prefabrikçiyi zorluyorum, fiyat düşmeyi sizlere sunmak istemiyorum.

Yarın tekrar prefabrikçi ile görüşeceğim. Fiyatları arttıramazsak mevcut duruma göre; Bingöl ve Kovancılar'da dökmede en az 4 TL/Ton fiyat indirimi yapmamız gerekiyor (15 Ağustosta yaptığımız artışı geri almak). Elazığ; Kovancılar'da Yapı Beton'a 95 TL/Ton [K]aya Beton'a ise bizimle çalıştığı için 100 TL/Ton fiyat uyguluyor...

Yarınki görüşmelerim paralelinde fiyat düşürmeyerek, Yapı Beton, Bingöl Beton, [K]aya

12-17/499-140

2.500 tonluk miktarları 4 TL/Ton düşük fiyatla, MBR'ye 1.200 tonluk miktarı 86-87 TL ile önerme alternatifini de düşünebiliriz....”.

- (116) Yukarıdaki belgeden Elazığ'da bulunan ve özellikle “Prefabrikçi” olarak adlandırılan bir firma ile görüşüldüğü ve bu firma ile birlikte Bingöl ve Kovancılar'da tespitler yapıldığı, anılan bölgelerde fiyat düşürülmemesi için anılan firma ile görüşmelerin devam ettiği anlaşılmaktadır. İlk bakışta anılan bölgelerde prefabrik ürünleri üreten özel bir firmadan bahsedildiği düşünülecekse de, ilk belge için yapılan incelemede bu olasılığın gerçekçi olmadığı ortaya konulmuştur. Nitekim e-postanın başında “Elazığ'daki Prefabrikçi” ifadesinin kullanılması, devamında ise Elazığ Çimento'dan bahsedilmesi, yukarıdaki belgelere ilişkin yapılan incelemelerde adı geçen Yapı Beton firmasının Elazığ Çimento'nun müşterisi olduğunun tespit edilmesi hususları dikkate alındığında, bu belgede bahsedilen “Prefabrikçi”nin Elazığ Çimento olduğu açıktır.
- (117) Öte yandan, e-postada yer alan “*Bingöl ve Kovancılar'da dökmede en az 4 TL/Ton fiyat indirimi yapmamız gerekiyor*” ifadelerinin hayata geçirildiği anlaşılmaktadır¹¹. Yurt Çimento tarafından Bingöl'de Yapı Beton Elemanları İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti., Hasar İnş. Medikal Gıda Turz. Oto. Tic. San. Ltd. Şti. ve Siddikoğulları İnş. Oto. San. Tic. Ltd. Şti. unvanlı firmalara dökme çimento satışı yapıldığı görülmektedir. Bu firmalardan Hasarlar ve Yapı Beton 2010 yılının tamamında dökme çimento almışlardır. Buna göre, Hasarlar için 21.08.2010 tarihine kadar 92 TL olarak uygulanan fiyatlar, bu tarihte 100 TL'ye çıkarılmış; ardından önce 07.09.2010 tarihinde 95,23 TL'ye sonra 14.09.2010 tarihinde ise 92 TL'ye düşürülmüştür. Yapı Beton için ise yılın ikinci yarısında 92 TL olarak uygulanan fiyatlar Hasarlar'da olduğu gibi 21.08.2010 tarihinde 96 TL'ye çıkarılmış fakat ardından 28.08.2010 tarihinde 92,13 TL'ye, 31.08.2010 tarihinde ise 92 TL'ye düşürülmüştür. Yurt Çimento tarafından 28.08.2010 tarihinden itibaren 96 TL'den çimento tedarik edilen Siddikoğulları için uygulanan fiyatlar ise önce 21.09.2010 tarihinde 93,36 TL'ye, 28.09.2010 tarihinden sonra da 92 TL'ye düşürülmüştür. Bu veriler ışığında, dökmede “*en az 4 TL/Ton fiyat indirimi[n]*”in yapıldığı, diğer bir ifadeyle e-postada da ifade edildiği gibi yapılan artışın geri alındığı görülmektedir.

d) Belge 4

- (118) (.....) tarafından (.....)'a gönderilen 19.08.2010 tarihli “Sevkiyat Hakkında” konulu e-postada;
*“... Bizim Bingöl ve Kovancılar'da dökme çimentoda fiyat artışı yaptığımız 16 Ağustos tarihinde **Elazığ 6 TL/ton fiyat indirmiş. Priketçi inkar ediyor ama piyasa tespitlerimiz ve HB'ların söyledikleri bu yönde. ...**”*
ifadeleri yer almaktadır.
- (119) Söz konusu e-postada Yurt Çimento'nun Kovancılar'da fiyat artışı yaptığı tarihte Elazığ Çimento'nun fiyat indirimine gittiğinin “Priketçi” olarak adlandırılan bir firma tarafından inkar edildiğinden bahsedilmektedir.
- (120) Öncelikle, daha evvel incelenen belgelerden farklı olarak bu belgede “prefabrikçiler” yerine “priketçiler” ifadesi kullanılmaktadır. Ancak tıpkı “Prefabrikçiler” ifadesi gibi “priketçiler” ifadesinin de rakiplerden bahsedilmek için kullanıldığı açıktır.
- (121) Bu bölümdeki bilgiler birlikte değerlendirildiğinde ve belgede özellikle Elazığ Çimento'dan bahsedildiği dikkate alındığında “Priketçi” olarak adlandırılan firmanın Elazığ Çimento

¹¹ Yurt Çimento tarafından sağlanan verilerden Kovancılar'a yapılan satışların ayrıştırılamaması nedeniyle yalnızca Bingöl'e ait veriler incelenebilmiştir.

12-17/499-140

olduğu anlaşılmaktadır.

e) Belge 5

- (122) Yurt Çimento (.....) tarafından hazırlanan ve “9-10 Mayıs 2010 tarihlerinde (.....) beyin satış toplantısının notlarıdır.” ibaresiyle başlayan bir belgede:

“KARAR: Satışta frene basmak için Teminatlarda katı duralım ve Fiyatı arttıralım. Salı günü (.....) beyin piriketçilerle yapacağı toplantı sonrası rakam netleşecek ancak Temmuz başı itibarı ile Muş’a 5 TL Batıya +10 TL Zam yapılacaktır

Doğu ve güneye zam yapılmayacaktır¹²

KARAR: Dökmecilere Zam Cuma bildirilecek (toplantıdan iki gün sonrası) 10 gün süre verilecek (eski fiyattan mal almaları için) Rakam yerine zam var denilecek rakamlar ayın 20’nden sonra (.....) beyin görüşmelerine müteakip netleşecek...

BİNGÖL: Hasarlar, Yapı beton, Toplam 3 hazır betonu var, 72.000 Ton geçen sene mal almış. Şu anda bizden peşin para ile çalışıyor. 86 TL fiyatı 2 TL arttıracığımızı biliyor. Yapıyı tamam[m]jen bağılyabil[i]r miyiz diye çalışma yapılacak, Piriketçiler ile konuşup pazarlık için hasarlar sürülebilecek.

Hasarlar % 100 bizden alıyo ; Günde 3 araba 105 ton.

Bingölde Torbalı 86 TL, vadeli 90 TL, Yeni fiyatları En az + 2 TL koyup fiyat artışı yapacağız. Bağlantıları bitirmek için zorlamıyacağız zaten fiyat artışı da fazla değil.

KARAR: Yapı beton Hedefimiz olsun. Firmayı kışın istanbula davet edip tümüne vermek için anlaşma ortamı oluşturalım. 150 ton/gün ile başlayalım Temiat ve ödeme yapışımında düzeltip, bizimle çalışmak isterse sıcak bakarız...”

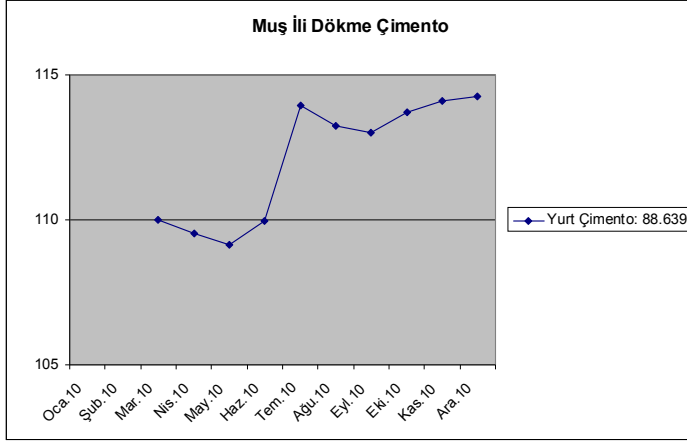
ifadeleri yer almaktadır. Bu belgede rakiplerden “Prefabrikçi” yerine “Piriketçi” olarak bahsedildiği görülmektedir.

- (123) Öte yandan, belgenin ilk kısmında 9-10 Mayıs 2010 tarihinde yönetim kurulu başkanı nezaretinde bir toplantının gerçekleştirildiği ve takip eden salı günü (.....)’nin “piriketçiler” ile bir toplantı gerçekleştireceği anlaşılmaktadır.
- (124) Ancak, 2010 yılının 9-10 Mayıs tarihleri pazar ve pazartesi günlerine denk gelmektedir. Bu durumda yukarıdaki ifadelerden çok büyük olasılıkla anılan görüşmenin takip eden 11.05.2010 salı günü gerçekleştirileceği anlaşılmaktadır. Gerçekleşecek toplantının ardından Temmuz başında Muş’a 5 TL, batı bölgelerine ise 10 TL zam yapılmasının ele alınacağı görülmektedir. Aşağıda Muş ve batısında kalan Bingöl ve Elazığ illerindeki fiyat hareketleri incelenmiştir.
- (125) Muş ilinde dökme çimentoda Yurt Çimento çok kuvvetli bir konuma sahiptir. Aşağıdaki grafikten de görüleceği gibi Yurt Çimento’nun Muş’taki ağırlıklı ortalama dökme çimento fiyatları hemen hemen 4 TL yükselmiştir.

¹² Orijinal metinde altı çizili kısımlar koyu olarak yazılmıştır. Ancak karar kapsamında vurgulanan ifadeler de koyu olarak yazıldığından karışıklığa yol açmamak için orijinal metindeki ifadeler altı çizili hale getirilmiştir.

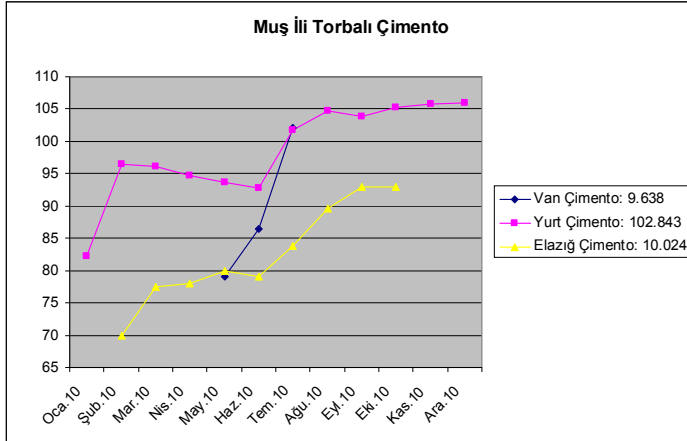
12-17/499-140

Grafik 19: Muş İli Dökme Çimento Fiyatları (TL/ton)

- (126) 2010 yılında Muş ilinde torbalı çimentoda yine Yurt Çimento'nun çok büyük bir üstünlüğü gözlemlense de Elazığ Çimento ile Van Çimento'nun da pazarda varlığı hissedilmektedir. Ancak grafikte yer alan Van Çimento'nun pazardaki varlığı arızı bir nitelik göstermekte olup, yalnızca Mayıs-Temmuz döneminde Muş iline satış gerçekleştirmiştir. Öte yandan, Temmuz ayında ağırlıklı ortalama fiyatların yaklaşık Yurt Çimento için 9 TL, Elazığ Çimento için 5 TL, Van Çimento için ise 15 TL arttığı görülmektedir.

Grafik 20: Muş İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

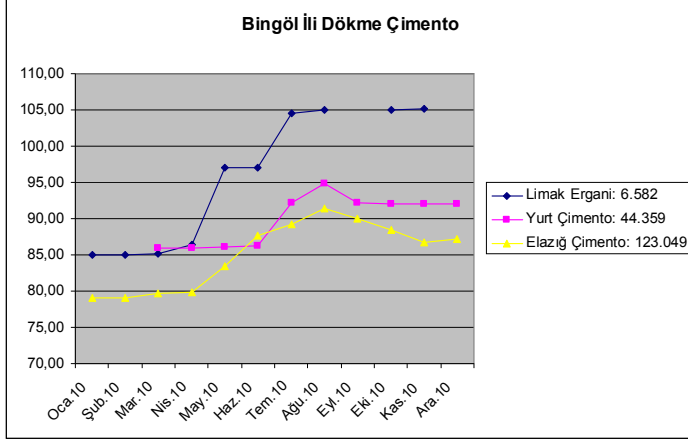
- (127) Muş iline ilişkin olarak Yurt Çimento'da gerçekleştirilen incelemede elde edilen "TORBALI ÇİMENTO SATIŞ FİYATLARI" başlıklı tablo da değerlendirilmiştir. Söz konusu tabloya göre Bingöl'de 15.04.2010'da 86 TL, Solhan ilçesinde 88 TL olan peşin satış fiyatının, 08.07.2010 tarihi itibarıyla 100 TL olarak uygulandığı anlaşılmaktadır. Tablodan söz konusu fiyatların 16.08.2010 tarihi itibarıyla 103 TL olarak uygulanmasının önerildiği de görülmektedir.
- (128) 2010 yılında Bingöl ilinde gerek dökme gerekse torbalı çimento ürünlerinde Elazığ Çimento'nun pazar liderliği gözlenmektedir. Bingöl ilinde Yurt Çimento'nun önemli bir ağırlığı olduğu; ayrıca düşük miktarda olsa da Limak Çimento'nun satışının da bulunduğu görülmektedir¹³.

¹³ Bingöl iline Aşkale Çimento'nun da bir miktar torbalı çimento satışı yaptığı görülmektedir. Ancak gerçekleştirilen satış bu belge kapsamında incelenen Limak Çimento ve Elazığ Çimento satış rakamlarıyla karşılaştırılmayacak derecede küçüktür.

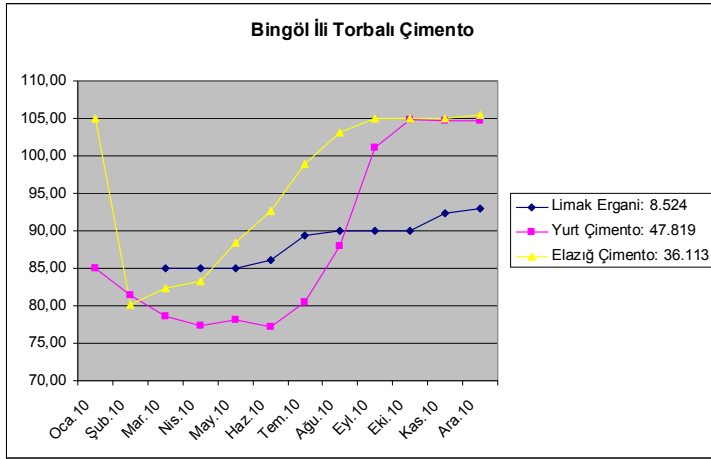
12-17/499-140

- (129) Dökme çimento fiyatları incelendiğinde, Temmuz ayında Limak Çimento'nun ağırlıklı ortalama fiyatının 7,5 TL, Yurt Çimento'nun ağırlıklı ortalama fiyatının 6 TL, Elazığ Çimento'nun ise 1,5 TL arttığı anlaşılmaktadır. Torbalı çimentoda ise ağırlık ortalama fiyatların Temmuz ayından başlayarak bir artış trendine girdiği görülmektedir.¹⁴

Grafik 21: Bingöl İli Dökme Çimento Fiyatları (TL/ton)

Grafik 22: Bingöl İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

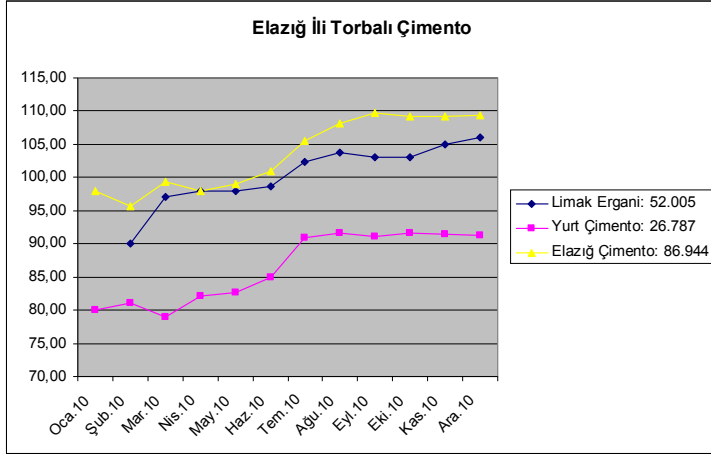

- (130) Son olarak Elazığ iline ait fiyat verileri analiz edilmiştir. Elazığ ilinde Elazığ Çimento'nun satış miktarı bakımından liderliği bulunmakta, Limak Çimento'nun Elazığ Çimento'yu takip ettiği, Yurt Çimento'nun ise pazarda hissedilebilir bir satış rakamına ulaştığı görülmektedir. Ayrıca KÇS Çimento'nun da yalnızca dökme Çimento'da Elazığ ilinde düşük düzeyde faaliyette bulunduğu tespit edilmiştir.
- (131) Dökme çimento ağırlıklı ortalama satış fiyatları incelendiğinde, Temmuz ayında Haziran ayına göre Yurt Çimento haricinde firmaların fiyatlarında önemli bir değişiklik olmadığı, Yurt Çimento'nun fiyatlarının ise yaklaşık 6 TL civarında arttığı görülmüştür.
- (132) Torbalı çimentoda ise Limak Çimento'nun ağırlıklı ortalama fiyatlarının Temmuz ayında Haziran ayına göre yaklaşık 3,70 TL, Yurt Çimento'nun 6 TL, Elazığ Çimento'nun ise 4,50 TL arttığı görülmektedir.

¹⁴ Bingöl iline ilişkin yapılan tespit ve değerlendirmeleri destekleyen belge ve veriler Belge 3 altında yapılan değerlendirmede de yer almaktadır.

12-17/499-140

Grafik 23: Elazığ İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

- (133) Belgenin ikinci kısmında Bingöl ilinde faaliyet gösterdiği anlaşılan Hasarlar ve Yapı Beton isimli iki firmadan bahsedilmekte, bütünüyle Yurt Çimento'dan alım yapan Hasarlar'ın Yapı Beton isimli firmanın alınması için "Priketçiler"le yapılacak pazarlıkta masaya sürülebileceği belirtilmektedir.
- (134) Yurt Çimento'nun sağladığı veriler incelendiğinde, Hasar İnş. Medikal Gıda Turz. Oto. Tic. San. Ltd. Şti. unvanlı bir firmanın Bingöl ilinde Yurt Çimento'nun müşterisi olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca belgede yer alan bilgileri teyit eder biçimde 07.03.2010-07.07.2010 tarihleri arasında firmaya 86,00 TL fiyattan çimento sağlandığı görülmektedir.
- (135) Yurt Çimento ve Elazığ Çimento'dan sağlanan verilerden Bingöl ilinde Yapı Beton Elemanları İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. unvanlı bir firmanın bulunduğu da tespit edilmiştir. Söz konusu firma 14.05.2010 tarihine kadar yalnızca Elazığ Çimento'dan çimento alırken bu tarihten itibaren Yurt Çimento'dan da çimento almaya başlamıştır. Yurt Çimento'dan ürün alınmaya başlanan tarihin, belgede bahsedilen 09-10 Mayıs 2010 tarihinin hemen sonrasına denk gelmesi dikkat çekici niteliktedir.
- (136) Belge 5'in ikinci kısmı incelendiğinde belgede geçen "Priketçiler" kelimesinin Elazığ Çimento ile Limak Çimento'yu belirtmek için kullanıldığı anlaşılmaktadır.
- (137) Öte yandan 21 ve 22 numaralı grafiklerde yer alan fiyat verileri incelendiğinde, Haziran ayından başlayarak farklı teşebbüslerin fiyatlarının birlikte artış trendine girdiği gözlemlenmektedir. Bu nedenle, görüşmenin gerçekleştirildiği ve Bingöl için fiyat artırımını konusunda bir uzlaşmaya varıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

f) Belge 6

- (138) 08.06.2010 tarihinde (.....) tarafından (.....) ve Yurt Çimento (.....)'a gönderilen "RE: ACİL VE ÖNEMLİ" başlıklı e-postada;

"... -İki Priketçi ile haftaya görüşme yapacağız, Bingöl için fiyat artırmaya çalışacağım...."

ifadeleri yer almaktadır. Bu e-postada da rakiplerden "Prefabrikçi" yerine "Priketçi" olarak bahsedildiği görülmektedir. Belge 5 ile ilgili yapılan tespit ve değerlendirmeler incelendiğinde Bingöl ilinde Yurt Çimento dışında Elazığ Çimento ile Limak Çimento'nun faaliyette bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan, (.....)'nin görüşüp Bingöl için fiyat artırmaya çalışacağı "İki Priketçi", ancak adı geçen teşebbüsler olabilecektir. Nitekim yukarıdaki

12-17/499-140

ifadelerin yer aldığı e-postadaki "... 20 günü az bulup **Elazığ** ve **Limak**'ın 30 gün yaptığını bir çok bayimiz söyledi, kendilerine 20 günün yeterli anlatmaya çalıştık..." ifadelerinde özellikle "Elazığ" ve "Limak"tan bahsedilmesi de bu tespiti doğrular niteliktedir.

- (139) Bunun yanında, yukarıda verilen Bingöl iline ait 21 ve 22 numaralı grafikler incelendiğinde görüşmelerin olumlu sonuçlandığı ve teşebbüslerin fiyatlarını -Bingöl ilinde özellikle dökme çimentoda- önemli miktarda arttırdıkları görülmektedir.

g) Belge 7

- (140) (.....) tarafından (.....)'a gönderilen 07.11.2010 tarihli "Elazığ Bölgesi" ve "ÖNEMLİ-Elazığ ve Malatya Bölgesi" konulu birbirini takip eden e-postalardan "Elazığ Bölgesi" konulu e-postada;

*"...**Son iki aydır bilerek uyguladığımız fiyat yüksekliği nedeniyle Şahinkardeşler (Mücahit Şahin) çimento almıyor. Mart ayında yaklaşık 4.000 ton alan firma Ekim, Kasım aylarında 430 ton çimento almıştır. Sayılanlar ise normal fiyatımız olan 97 TL'den çimento alamamakta, Deprem konutları için 92 TL/Ton fiyatla yaptığımız bağlantıyı alabilmektedir.***

Dökmede ise Elazığ yine fiyatımızın yüksekliği nedeniyle,

- YSE (Çelkar) Temmuz ayının ilk haftasından itibaren alımı kesmiştir. Son günlerde aldığı dökme Varto - Hınıs Karayolu içindir.

- Kaya Beton Ağustos ayından itibaren alımı kesmiştir.

-MBR ise limit vs. yetersizliği nedeniyle çok az alım yapmıştır.

Yurtçim olarak Bölgedeki tüm yeni projeler, yeni HB'lar bizim olacaktı. Ancak Bingöl'deki Havalanını Elazığ aldı, Kovancılardaki Ferrukrom fabrikasının açmış olduğu iki adet seyyar HB firmasına Elazığ çimento veriyor. Torbalıda ve Dökmede bilerek yaptığımız fiyat yüksekliği nedeniyle her üç HB firmasında (Ki Elazığ merkezde hiç bir HB firmasına dökme vermedik,

Dökme verdiğimiz YSE, Kaya firmaları Kovancılarda; bize 180 Km - Elazığ'a 70 Km, MBR ise Karakoçanda; bize 150 km - Elazığa 100 KM mesafede) Elazığdan çimento aldılar...."

ifadeleri yer almakta, "ÖNEMLİ-Elazığ ve Malatya Bölgesi" konulu e-postada ise,

*"...Benim görüşüm şimdilik kararlaştırdığımız şekilde Van ve Tatvan'a ağırlık vererek devam etmemiz ancak az da olsa batıyı elimizde tutmamız yararımıza olacaktır. Elazığ ve Malatya Pazarı'nda büyük pazar, şu anki bölge fiyatları Temmuz ayındaki doğudaki fiyatlarımızın üstünde. **Bingöl bize bırakılırsa tama[m] Kovancılar'ı ve Karakoçan'ı bırakalım. Ancak bırakmazlarsa gelecek yılları düşünerek özellikle Kaya HB'u ve teminat garantilerimizi alırsak MBR HB'u bırakmayalım...."***

ifadeleri bulunmaktadır.

- (141) İncelenen e-postalar birlikte değerlendirildiğinde, Yurt Çimento'nun "bilerek yaptığı fiyat yüksekliği nedeniyle" Elazığ bölgesinde müşteri ve pazar kaybettiği, aslında "Bölgedeki tüm yeni projeler[in], yeni H[azır] B[eton]'lar[in]" Yurt Çimento'nun olması gerektiği yönünde bir "uzlaşma" bulunduğu anlaşılmaktadır. Uzlaşmanın aksine bir durumun oluşması sebebiyle (.....)'a Bingöl'ün Yurt Çimento'ya terk edilmesi durumunda Kovancılar ve Karakoçan'ın bırakılması yönünde bir öneri sunmaktadır.

12-17/499-140

- (142) Gerek daha önce incelenen belgeler gerekse bahsedilen bölgelerde Yurt Çimento'nun e-postaya konu olan bölgedeki asıl rakibinin Elazığ Çimento olması sebebiyle e-postalarda yer verilen "uzlaşmanın" Elazığ Çimento ile Yurt Çimento arasında olduğu kanaatine varılmıştır.

h) Belge 8

- (143) 26.04.2010 tarihinde (.....)'den (.....)'a gönderilen "Bölge Gezisi" başlıklı e-postada;

"...Bölge de çimentomuzun hakim olmasından rakipler çok rahatsız, Fiyatları aşağı çekmişler, Van Çimento 7 TL/Ton, Aşkale Ağrı ve Doğubeyazıt'da 7 TL/Ton fiyatını aşağı çekmiş. Kurtalan, Aşkale ve Van tüm bölgeyi dolaşıyorlar, bayilere sizi ihmal ettik, size sahip çıkacağız bizimle çalışın diyorlarmış.

Van, Diyarbakır, Doğubeyazıt, Siverek, Ağrı ve Muş ilçeleri fiyatlarda indirim istiyorlar. Sabit'i olanlara, fiyatlarının uygun olduğunu, bizim onlara verdiğimiz destek paralelinde onların bize destek olmalarını anlattık.

Bu hafta fiyatlara dokunmayalım ben priketçilerle de (Kuzey hariç) görüşürüm. Zorda kalırsak Ağrı için sabit fiyatlar da, Van, Muş ilçeleri ve Siverek için yeni belirlediğimiz liste fiyatlarımızda değişiklik önerilerimizi gerekçelerimizle birlikte size arz ederim...." ifadeleri yer almaktadır.

- (144) Belgeden, Yurt Çimento'nun e-postada yer alan bölgelerde fiyatların aşağı yönlü hareketini önlemek amacıyla "priketçilerle" görüşmeyi planladığı anlaşılmaktadır. Yukarıda incelenen belgelerde de görüleceği üzere "priketçi" kelimesi rakiplerden bahsedilmek üzere kullanılmakta ve priketçilerin/prefabrikçilerin güney ve kuzey olmak üzere iki bölgede yer aldığına işaret etmektedir. Yurt Çimento'da gerçekleştirilen yerinde incelemeler kapsamında elde edilen belgelerden, Yurt Çimento tarafından satış sahasının kuzey ve güney olmak üzere iki bölgeye ayrıldığı görülmektedir. Hâlihazırda incelenen belge kapsamında kuzeydeki (bir) priketçi(ler)den/prefabrikçi(ler)den bahsedilmesinin sebebi de budur. Nitekim, incelenen belge kapsamında Aşkale Çimento'dan (Van ve Erzurum fabrikaları) ve Limak Kurtalan Çimento'dan bahsedildiği görülmektedir. Bu bağlamda, mevcut belge kapsamında yer verilen "priketçiler" in Aşkale Çimento ile Limak Çimento olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

i) Belge 9

- (145) Yurt Çimento'da elde edilen son belgede ise (.....) tarafından (.....) Bey'e 07.06.2010 tarihinde gönderilen "ACİL VE ÖNEMLİ" konulu elektronik postada;

"Bunun dışında Ağrı, Doğubeyazıt, Elazığ, Kovancılar, Diyarbakır, Muş merkez ve ilçe bayilerimiz diğer fabrikaların çimentoların çok düşük olduğunu bölge fiyatları aynı olsa bile diğer fabrikaların bayilerinin bölge ihlali yaptığını, dolayısıyla fiyat indirimi istemektedirler. Kendilerine indirim yapamayacağımızı söyledik..."

ifadeleri bulunmaktadır.

- (146) Yine (.....) tarafından (.....) e ve (.....)'a gönderilen "Klinker Stokları" konulu 23.02.2010 tarihli elektronik postada; "... **Fabrikalar klinker stoklarını tam olarak söylemiyorlar. ...**" ifadelerine yer verildiği görülmektedir.

- (147) Yurt Çimento'da elde edilen belgenin, pazar paylaşımı yapıldığını teyit eder bir belge olduğu kanaatine varılmıştır. Öte yandan, klinker stokları konulu e-postanın ise çimentonun hammaddesi niteliğinde olan klinker stoklarına ilişkin bilgilerin paylaşıldığı, ancak paylaşımın istenen seviyede olmadığı şeklinde yorumlanması mümkündür.

j) Değerlendirme

- (148) Yurt Çimento'da elde edilen belgeler birlikte değerlendirildiğinde, Yurt Çimento tarafından "Prefabrikçi, Priketçi/ Piriketçi" ifadelerinin rakipleri ifade etmek amacıyla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. İfadeler genellikle Limak Çimento ve Çimentaş Grubu şirketlerinden Elazığ Çimento'yu işaret eder nitelikte kullanılmakla birlikte, sekiz numaralı belgede Aşkale Çimento'dan da priketçiler olarak bahsedildiği görülmektedir. Bunun yanında, bir numaralı belge dikkate alındığında, bu teşebbüslerin haricinde teşebbüslerin de bu şekilde ifade edilebileceği beklenmektedir. Ancak, anılan teşebbüsler haricindeki teşebbüsleri tespit edebilmek mümkün olmamıştır.
- (149) Öte yandan Yurt Çimento'dan, kendilerine ait tesislerde yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgelerde yer aldığı tespit edilen "Prefabrikçi, Priketçi/ Piriketçi" ifadelerinin ne anlama geldiğine ilişkin olarak bilgi talep edilmiş ve Kurum kayıtlarına 25.08.2011 tarih, 6158 sayı ile intikal eden cevabi yazıda ise,
- Anılan kelimelerin sözlük anlamları doğrultusunda rekabet hukukuna uygun fiyat belirlenirken kullanıldığı,
  - Anılan ifadelerin yanında "Beton Yapı Elemanları" kelimesinin de hedef satış kitlesi olarak belirlendiği
- ifade edilmiştir.

- (150) Bu bölümde incelenen özellikle ilk sekiz belgeden Yurt Çimento tarafından verilen cevapların gerçekten uzak olduğu, yapılan tespit ve değerlendirmelerde de ortaya konulduğu üzere söz konusu ifadelerin Yurt Çimento'nun satış hinterlandında yer alan bölgelerdeki farklı rakiplerinden bahsedilmek amacıyla kullanıldığı açıktır. Söz konusu kelimeler özellikle belirli firmaları ifade etmek için kullanılmamış, bulunduğu belgenin içeriğine bağlı olarak farklı firmaları belirtmek amacıyla yer verilmiştir.
- (151) Anılan belgeler, Yurt Çimento önderliğinde satış hinterlandını oluşturan bölgede fiyatların rakip teşebbüsler arasındaki anlaşma yoluyla ve piyasa koşulları dışında belirlendiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, Yurt Çimento'nun, rakiplerini fiyatları arttırmaya ya da azaltmamaya teşvik etmek üzere onlarla görüşmeler gerçekleştirdiği, hatta rakiplerin genel merkezlerini ziyaret ettiği anlaşılmaktadır. Bu ziyaretlerin sonucunda da gerçekleştiği anlaşılan uzlaşmalar neticesinde bölgede fiyatların değişime uğradığı yapılan analizlerden ortaya çıkmıştır.

1.2.3.2.2. Haziran Ayı Sonrasında Meydana Gelen Fiyat Artışları

a) Yapılan Tespitler

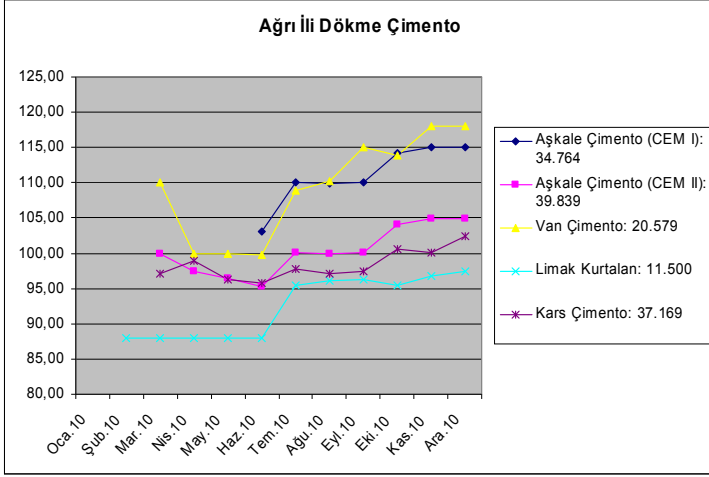
- (152) Dosya konusu iddiaların incelenmesi aşamasında haklarında soruşturma açılan teşebbüslerin il bazında 2010 yılı ortalama çimento fiyatları analiz edilmiştir. 29.03.2010 tarihinde yapılan toplantının ve bu toplantıda alınan kararların il bazında ortalama çimento fiyatlarına etkisi söz konusu analiz çerçevesinde önceki bölümlerde değerlendirilmiştir.
- (153) Öte yandan, yukarıda Yurt Çimento'nun Limak Çimento, Elazığ Çimento ve Aşkale Çimento ile çimento fiyatları konusunda anlaşma içerisinde olduğu gösterilmiştir. Yurt Çimento'da elde edilen belgelerde yer alan e-postaların tarihleri ve içerikleri, teşebbüsler arasındaki iletişimin en azından 26.04.2010-09.11.2010 tarihleri arasında devam ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda, anlaşma içinde oldukları tespit edilen teşebbüslerin birlikte faaliyette buldukları illerdeki ağırlıklı ortalama fiyatları analiz edilmiştir. Aşağıdaki

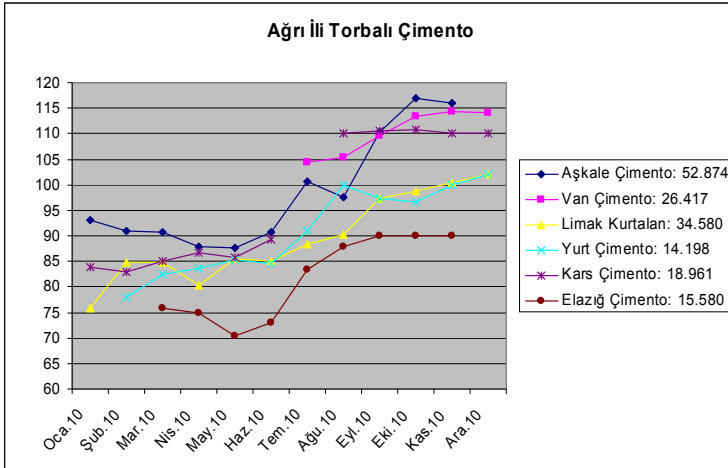
12-17/499-140

tablolarda Ağrı, Artvin, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Iğdır, Muş ve Van illeri 2010 yılı fiyatları yer almaktadır:

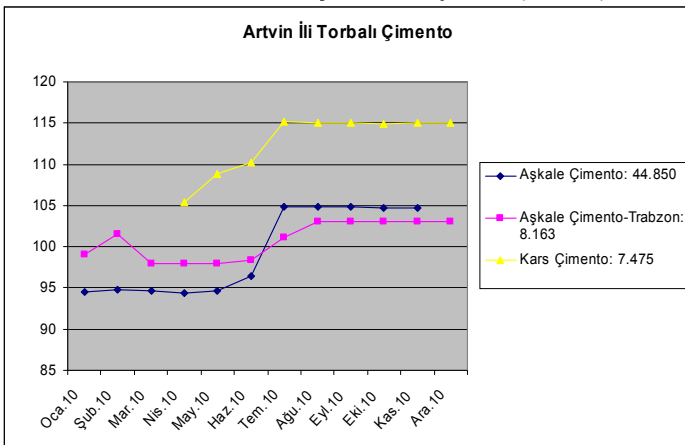
Grafik 24: Ağrı İli Dökme Çimento Fiyatları (TL/ton)

Grafik 25: Ağrı İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

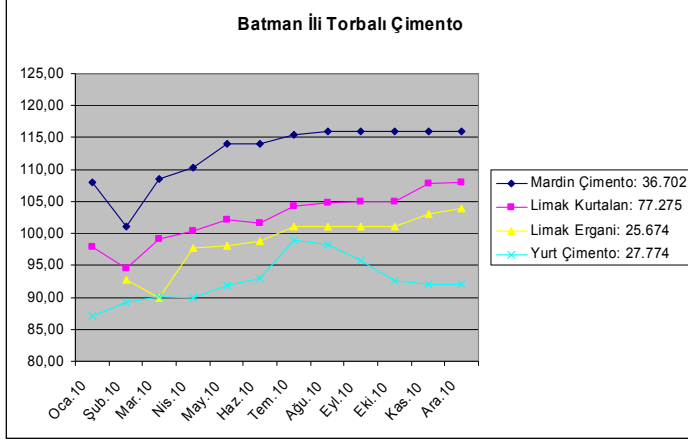
Grafik 26: Artvin İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

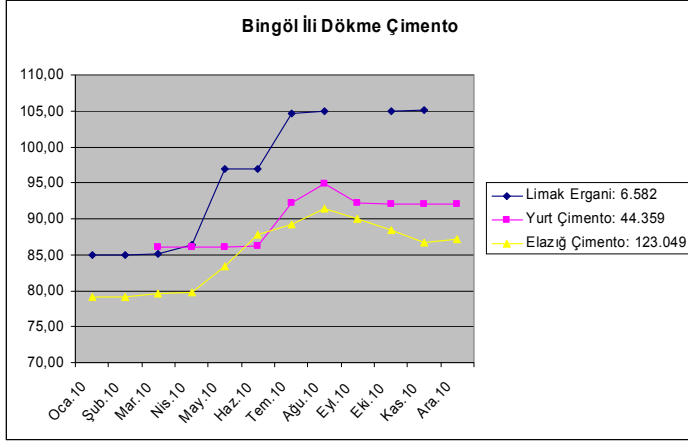

12-17/499-140

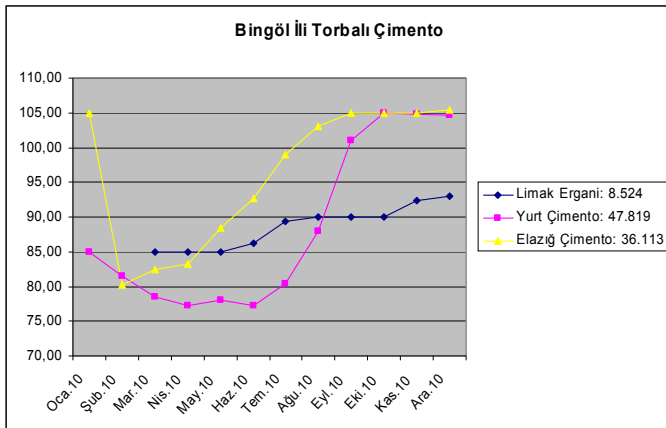
Grafik 27: Batman İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

Grafik 28: Bingöl İli Dökme Çimento Fiyatları (TL/ton)

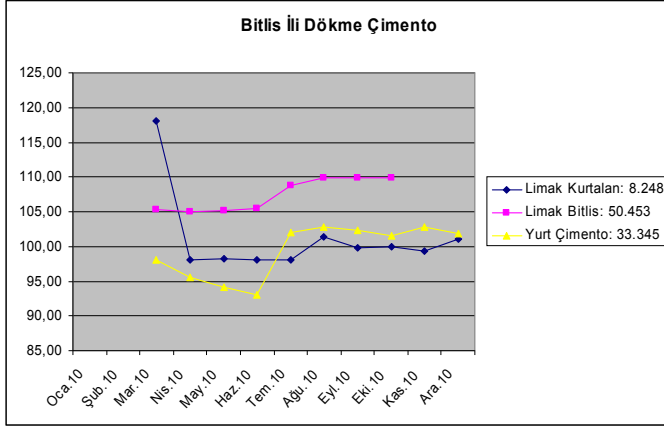

Grafik 29: Bingöl İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

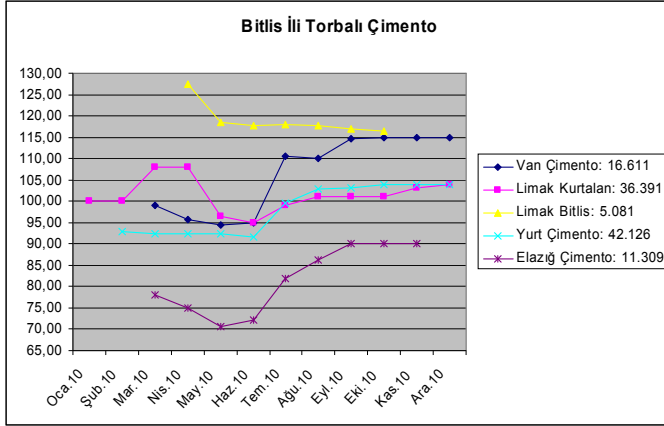

12-17/499-140

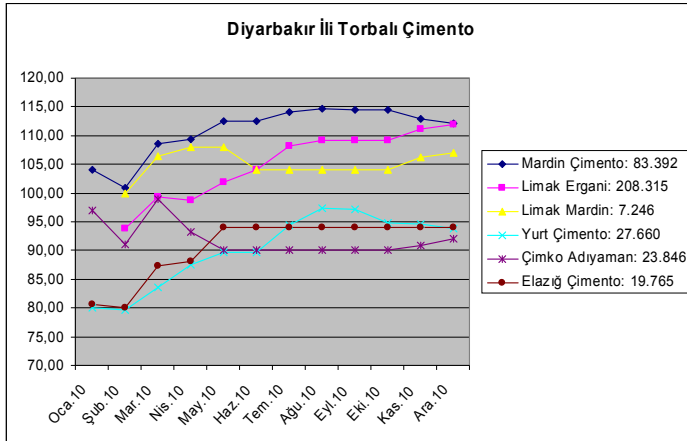
Grafik 30: Bitlis İli Dökme Çimento Fiyatları (TL/ton)

Grafik 31: Bitlis İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

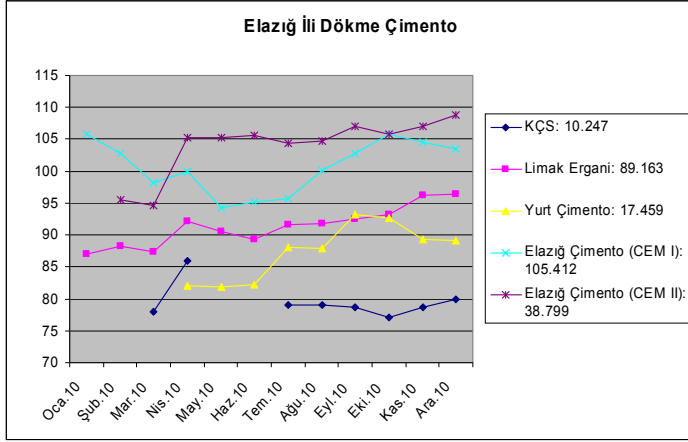

Grafik 32: Diyarbakır İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

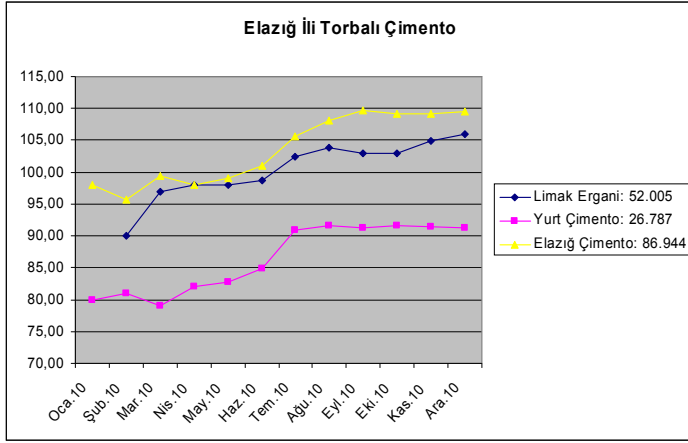

12-17/499-140

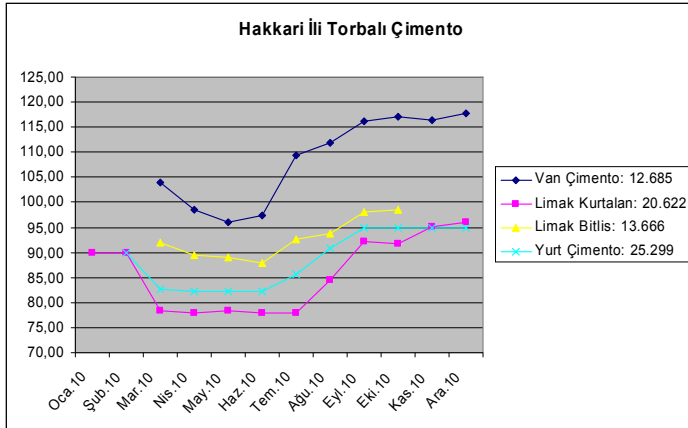
Grafik 33: Elazığ İli Dökme Çimento Fiyatları (TL/ton)

Grafik 34: Elazığ İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

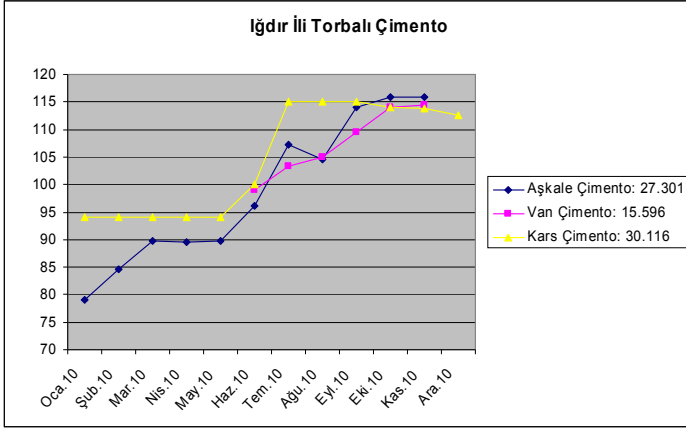

Grafik 35: Hakkari İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

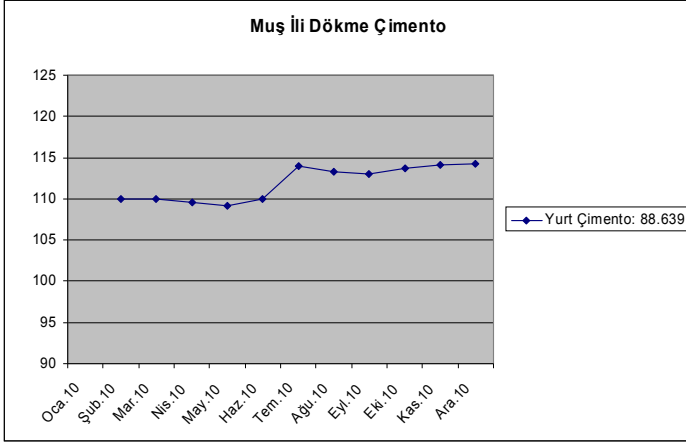

12-17/499-140

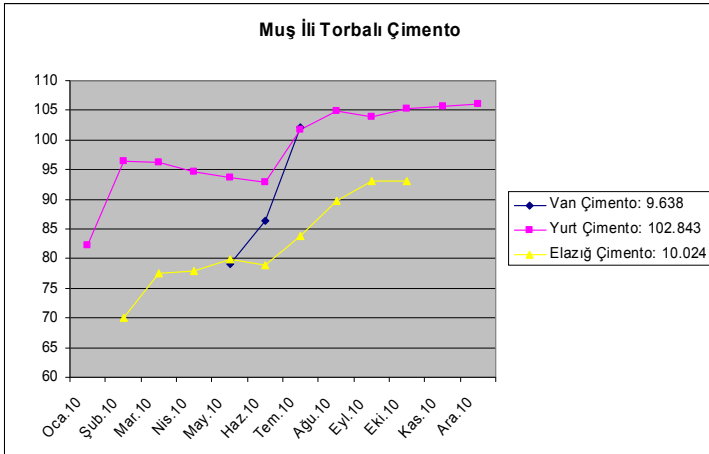
Grafik 36: Iğdır İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

Grafik 37: Muş İli Dökme Çimento Fiyatları (TL/ton)

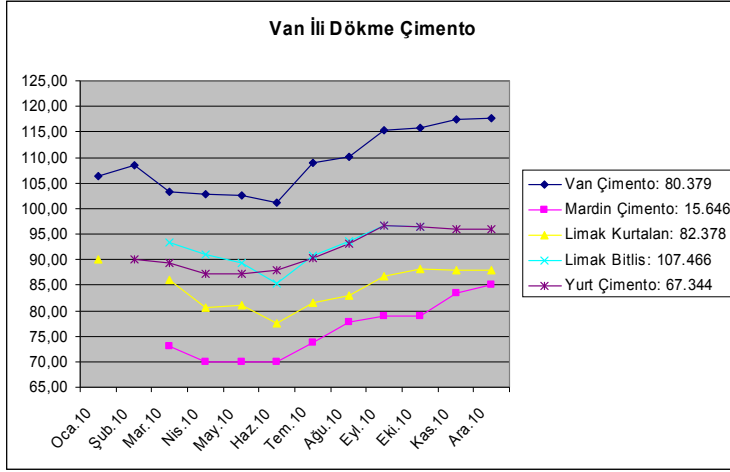

Grafik 38: Muş İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

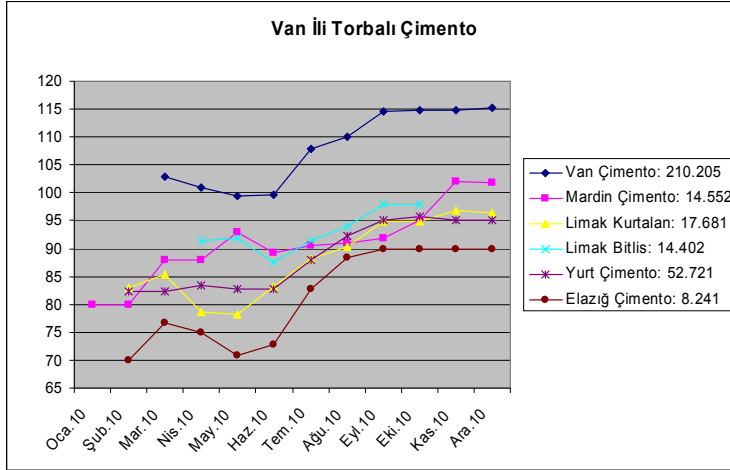

12-17/499-140

Grafik 39: Van İli Dökme Çimento Fiyatları (TL/ton)

Grafik 40: Van İli Torbalı Çimento Fiyatları (TL/ton)

(154) Yukarıdaki grafiklerden görüldüğü üzere, Yurt Çimento, Limak Çimento, Aşkale Çimento ve Elazığ Çimento'ya ait üretim tesislerinin il bazında ortalama fiyatları Haziran-Temmuz 2010 döneminde kayda değer miktarda ve belirli oranda birlikte artış göstermiş, söz konusu artış Van, Muş, Iğdır, Hakkari, Bingöl ve Ağrı illeri açısından Ağustos ve Eylül aylarında da devam etmiştir.

(155) Örneğin Mayıs-Temmuz 2010 döneminde Ağrı ilinde Aşkale Çimento'nun ortalama torbalı çimento fiyatları 87,53 TL'den 97,66 TL'ye, Limak Kurtalan Çimento'nun ortalama fiyatları 85,55 TL'den 90,35 TL'ye, Yurt Çimento'nun ortalama fiyatları 85,27 TL'den, 99,83 TL'ye, Kars Çimento'nun ortalama fiyatları 85,65 TL'den 110,00 TL'ye ve Elazığ Çimento'nun ortalama fiyatları 70,75 TL'den 87,96 TL'ye yükselmiştir.

(156) Aşağıdaki haritada söz konusu dört teşebbüse ait Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde faaliyet gösteren çimento üretim tesisleri ile Haziran 2010 sonrasında kayda değer miktarda fiyat artışı görülen iller farklı renkte boyanmış olarak yer almaktadır.

12-17/499-140

Şekil 1: Teşebbüslere Ait Fabrikalar ve Fiyat Artışı Yaşanan İller

- (157) Haritadan görüldüğü üzere Haziran 2010 sonrasında teşebbüslerin fiyatlarında belirtilen oranda birlikte artış meydana gelen iller, söz konusu üretim tesislerinin bulunduğu iller ile satış hinterlandını oluşturan illerden meydana gelmektedir.

b) Yurt Çimento'da Elde Edilen Belgelere İlişkin Genel Değerlendirme

- (158) Yurt Çimento'da elde edilen belgeler; Yurt Çimento, Limak Çimento, Aşkale Çimento ve Elazığ Çimento'nun 26.04.2010 tarihi sonrasında çimento fiyatlarının artırılması veya azaltılmamasına yönelik anlaşma içerisinde olduklarını göstermektedir. Ayrıca bu belgeler ile Haziran 2010 sonrasında söz konusu teşebbüslerin Ağrı, Artvin, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Iğdır, Muş ve Van illeri ortalama çimento fiyatlarında kayda değer miktarda ve belirli oranda birlikte artışın meydana gelmesi hususu değerlendirildiğinde, söz konusu artışların teşebbüsler arasındaki anlaşmanın bir sonucu olduğu kanaatine varılmıştır.
- (159) Bu çerçevede, anılan anlaşma ve buna ilişkin uygulamalarla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği, söz konusu ihlalin özellikle ilgili piyasada satım fiyatının belirlenmesi ve pazarın bölüşülmesi şeklinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

1.2.3.3. KÇS Çimento'dan Elde Edilen Belgeler

- (160) KÇS Çimento'da yapılan yerinde incelemede şirket çalışanı (.....)'in ajandasında aşağıdaki notlara ulaşılmıştır:

"K.Maraş (1 Mayıs itibarıyla müşteri devir işlemi gerçekleşecek)

Tega _ KÇS (50) AÇS (50) _	30.000
As beton _ AÇS (% 100) _	20.000
Balbet _ AÇS (% 100) _	45.000
Beton Yapı _ AÇS (% 100)	15.000
Çitaş Beton _ AÇS (% 100)	5.000
Onur İnşaat _ AÇS (% 100)	<u>10.000</u>

12-17/499-140

125.000 ton

→	KÇS	15.000
→	AÇS	110.000

Karar

Balbet_KÇS_45.000	% 36
Tega_ÇİMKO_30.000	%24
Diğerleri_AÇS_50.000	%40”

(161) Ajandanın bir başka sayfasında ise;

“GAZİANTEP

Atabeton	(100) ÇİMKO	50.000
Timaş	KÇS (% 100)	20.000
Latus	AÇS (%100)	30.000
Politeknik	KÇS (% 100)	15.000
Ak beton	LİMAK (% 100)	10.000
Güngör Beton	AÇS (% 100)	10.000
Ege Beton	Çimko (50) AÇS (50)	15.000
Tasarım İnş.	Çimko (50) AÇS (50)	15.000
Eriş beton	Çimko (50) AÇS (50)	15.000
Ünlü beton	AÇS (% 100)	10.000
KAM	AÇS (% 100)	5.000
		<hr/>
		195.000
AÇS →	72.500	38%
KÇS →	35.000	18%
LİMAK →	72.500	5%
ÇİMKO →	72.500	38%

<u>AÇS</u>	<u>Güngör</u>	<u>Çimko</u>	<u>KÇS</u>	<u>Limak</u>
	Ünlü	Ata	Politeknik	Ak beton
	EGB	50	Lotus	Timaş
	Eriş		45	Tasarım
	<hr/>			<hr/>
	KAM Beton			45
	55			

ifadelerine yer verilmektedir. Aynı şirket çalışanın ajandasının bir başka sayfasında da aşağıdaki bilgiler yer almaktadır:

“SANLIURFA

Harran Beton	(% 100) KÇS	30.000
Urfa	(% 100) LİMAK	20.000
Gürbağ	(% 100) LİMAK	20.000
İpekyol	(% 100) LİMAK	10.000
		<hr/>
		80.000”

12-17/499-140

- (162) Ajandada yer alan ve dosya konusu bakımından önem arz edebilecek son sayfada ise şu ifadeler yer almaktadır:

“ADİYAMAN

<i>Saf Beton</i>	30.000	}	<i>ÇİMKO %70</i>
<i>Adıyaman</i>	25.000		
<i>Fırat</i>	25.000		
<i>Edeler</i>	10.000	}	<i>KÇS % 30”</i>
<i>Kahta</i>	10.000		
<i>Göksu</i>	10.000		
<i>Gölbaşı</i>	5.000		
	<hr/>		
	115.000		

- (163) KÇS çimentoda elde edilen belgelerde yer alan notlar ve tablolar, Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa ve Adıyaman illeri bakımından çimento pazarının belgenin hazırlandığı dönemdeki yapısı ile söz konusu yapı içerisinde müşterilerin çimento üreticileri tarafından paylaşımını ve 01.05.2010 tarihi sonrasında müşterilerin çimento üreticileri arasındaki yeniden paylaşımının ne şekilde gerçekleştirileceğini işaret eder bir niteliğe sahip görünmektedir. KÇS’den elde edilen belgelerin yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda hazırlanıp hazırlanmadığının değerlendirilebilmesi amacıyla KÇS, Çimko Adıyaman Çimento, Çimko Kahramanmaraş Çimento ve Limak Çimento’nun Kahramanmaraş, Adıyaman, Şanlıurfa ve Gaziantep illerine yönelik 2010 yılı satışları 01.05.2010 tarihi baz alınarak incelenmiştir.
- (164) KÇS’de elde edilen belgelerin pazarın yapısını göstermesi ve müşteri paylaşımı amacıyla hazırlanmış olması durumunda, Kahramanmaraş ilinde 01.05.2010 tarihi öncesinde Balbet’e yapılan tüm satışların Çimko Adıyaman Çimento; söz konusu tarih sonrasında ise KÇS tarafından yapılmış olması gerekecektir. Teşebbüsler tarafından sağlanan satış verilerinin incelenmesi sonucunda Balbet’e 01.05.2010 tarihi öncesinde KÇS tarafından satış yapıldığı; Çimko Adıyaman Çimento ve Çimko Kahramanmaraş Çimento’nun ise Balbet’e 2010 yılında herhangi bir satış gerçekleştirmediği görülmüştür. Benzer şekilde, belgelere göre TEGA’nın söz konusu tarih öncesinde çimento alımlarını %50 oranında KÇS’den, %50 oranında Çimko Adıyaman Çimento’dan, 01.05.2010 tarihi sonrasında ise tüm alımlarını Çimko Adıyaman Çimento’dan alması gerekirken 2010 yılı satış verileri incelendiğinde, TEGA’nın 2010 yılının tamamında KÇS’den çimento alımı gerçekleştirdiği, Çimko Adıyaman veya KÇS’den herhangi bir çimento alımı yapmadığı görülmüştür. Yine KÇS’de elde edilen belgelere göre 01.05.2010 tarihi öncesinde tüm çimento alımlarını Çimko Adıyaman Çimento’dan yaptığı görülen As Beton’un, verilerin incelenmesi sonucunda 2010 yılında Çimko Adıyaman veya Kahramanmaraş Çimento’dan herhangi bir çimento alımı yapmadığı tespit edilmiştir.
- (165) Yukarıda yer alan bilgiler ışığında, KÇS’de elde edilen belgelerin, çimento üreticileri ve çimento alımı gerçekleştiren teşebbüsler açısından Kahramanmaraş ili çimento pazarının 2010 yılı Mayıs ayı öncesindeki durumunu yansıtmadığı ve Mayıs 2010 sonrasında ise ildeki çimento satışlarının çimento üreticileri ve satış yaptıkları teşebbüsler bazında belgede belirtildiği şekilde bir dağılım göstermediği anlaşılmıştır.
- (166) KÇS’de elde edilen belgelere göre, Gaziantep’te faaliyet gösteren Lotus isimli firmanın, 01.05.2010 tarihi öncesindeki tüm alımlarını Çimko Adıyaman Çimento’dan gerçekleştirdiği,

12-17/499-140

söz konusu tarih sonrasında ise tüm alımlarını KÇS'den yaptığı görülmektedir. Ancak teşebbüslerin sağladığı satış verileri, Çimko Adıyaman Çimento'nun 2010 yılının tamamında Lotus'a çimento verdiğini, KÇS'nin ise 2010 yılında Lotus'a çimento satışı gerçekleştirmediğini göstermektedir.

- (167) Benzer şekilde, KÇS'de elde edilen belgelerin Adıyaman ve Şanlıurfa başlıklı bölümlerinde yer alan bilgiler söz konusu illerdeki hazır beton üreticilerinin Çimko Adıyaman, KÇS ve Limak arasında paylaşımının bir göstergesi olarak değerlendirilebilecektir. Buna karşın, söz konusu çimento üreticilerinin 2010 yılında Adıyaman ve Şanlıurfa illerine satışları incelendiğinde, söz konusu notların da çimento üreticileri ve satış yaptıkları teşebbüsler bazında doğru verileri içermediği tespit edilmiştir.
- (168) Teşebbüslerden elde edilen 2010 yılı satış verilerinin, KÇS'de elde edilen belgelerde yer alan notlar ve tablolar ile karşılaştırılması sonucunda söz konusu tabloların Kahramanmaraş, Adıyaman, Şanlıurfa ve Gaziantep illerinde çimento üreticileri ve satış yapılan müşteriler açısından Mayıs 2010 öncesinde pazarın durumunu doğru olarak yansıtmadığı ve Mayıs 2010 sonrasında ortaya çıkan pazar yapısının söz konusu notlarda yer alan pazar yapısından büyük oranda farklılık gösterdiği görülmüştür. Ayrıca soruşturma sürecinde teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde KÇS'de elde edilen belgede yer alan notları destekler nitelikte herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılmamıştır.

I.2.3.4. Soruşturma Açılması Kararının Ardından Soruşturma Kapsamında Değerlendirilmesine Karar Verilen İddialara İlişkin Tespitler

- (169) Soruşturma açılması kararının ardından Kuruma ulaşan üç ayrı başvurunun daha yürütülmekte olan soruşturma kapsamında değerlendirilmesine karar verilmiştir.
- (170) Bu şikâyetlerin ilki olan Kurum kayıtlarına 02.11.2010 tarih ve 8332 sayı ile intikal eden gizlilik kayıtlı başvuruda yer alan, Adana Çimento ve Çimsa'nın aralarında anlaşığı iddiası aynı şekilde Adana Ticaret Odası tarafından yapılan başvuruda da yer almakta olup, iddiaya ilişkin olarak soruşturma sürecinde herhangi bir bilgi ya da belgeye ulaşılamamıştır.
- (171) Son olarak, Adana Çimento'nun Adana ve İskenderun fabrikalarının, Çimsa'nın Mersin fabrikasının, Çimko Narlı fabrikasının ve KÇS Narlı fabrikasının aralarında anlaşarak yaklaşık olarak ikişer gün aralıklarla çimentoya zam yaptıkları, söz konusu firma bayilerinin yapılacak zamları önceden bildikleri ve müşterilerine anlaşmalı zamlar hakkında önceden bilgi verdikleri, söz konusu firmaların Adana'ya kendileri dışında başka firmalardan mal girişine engel oldukları iddialarını içeren Kurum kayıtlarına 02.05.2011 tarih ve 3331 sayı ile giren gizlilik kayıtlı bir şikâyetin de yürütülmekte olan soruşturma kapsamında değerlendirilmesine karar verilmiştir. Bu şikâyette yer alan iddialara ilişkin olarak da soruşturma sürecinde herhangi bir bilgi ya da belgeye ulaşılamamıştır.

I.3. Tarafların Savunmaları ve Değerlendirilmesi

- (172) Teşebbüslerin savunmalarında yer alan iddialardan yalnızca "İnceleme ve Değerlendirmeler Bölümü"nde değerlendirilmemiş olan iddialara cevap verilmiş, teşebbüslerin savunmalarında ortak olarak bulunan bölümler birlikte incelenmiştir.

I.3.1. Genel Nitelikli Savunmalar

- (173) Bu bölümde teşebbüslerin savunmalarında ortak olarak bulunan bölümler değerlendirilmiştir.

I.3.1.1. Soruşturma açılmasına temel oluşturan Öneri Raporu ve söz konusu rapor kapsamında Soruşturma Heyeti tarafından dikkate alınan ve soruşturma konusu iddiaların esasını oluşturan bilgi ve belgelerin birer kopyalarının bildirim ile teşebbüslere ulaştırılmadığı iddiası.

- (174) Adana Çimento, Mardin Çimento, Çimko Çimento, Çimsa Çimento, Elazığ Çimento ve Kars Çimento adına yapılan ilk yazılı savunmalarda yukarıda yer verilen iddiada bulunulmuştur.
- (175) Rekabet Kurulunun kararı sonrasında, haklarında soruşturma açılan teşebbüslere 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca Öneri Raporu'nda yer alan tespit ve değerlendirmeler ile teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde elde edilen ve soruşturma açılmasına dayanak teşkil eden bilgilerin tamamını içeren bildirim, rakiplerin ticari sırları arındırıldıktan sonra tebliğ edilmiştir.
- (176) Çimsa Çimento, Elazığ Çimento, Kars Çimento ve Çimko Çimento adına Kuruma yapılan başvurular ile söz konusu teşebbüsler hakkında düzenlemiş her türlü evrak ve elde edilmiş delillerin yanı sıra Öneri Raporu'na erişim talep edilmiştir. Soruşturma Heyeti tarafından yapılan değerlendirme sonucunda açılan soruşturma kapsamında başvuru sahibi teşebbüsler ile ilgili olan ve "kendileri hakkında elde edilen delil" kapsamında değerlendirilebilecek tüm bilgi ve belgelere erişimin sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmış ve söz konusu bilgi ve belgeler kendilerine sunulmuştur.
- (177) Söz konusu başvuruya ilişkin 27.01.2011 tarih ve 11-06/94-M sayılı Kurul kararında: "2010/3 sayılı Tebliğ'in 6. maddesine göre Kurum içi yazışmalar dosyaya giriş hakkı kapsamında yer almamaktadır. Tebliğ'in 7. maddesinde ise Kurum içi yazışma "Kurulun aldığı nihai kararlar bakımından hazırlayıcı işlem niteliğinde olan birimler arası yazışma" olarak tanımlanmıştır. Bu bakımdan, Kurum içi yazışma olarak nitelendirilmesi gereken Öneri Raporu'nun dosyaya erişim hakkı kapsamında başvuru sahibi teşebbüslere sunulamayacağı kanaatine varılmıştır." ifadesi yer almaktadır.
- (178) Ayrıca kararda, Öneri Raporu'nun 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı kapsamında da talep edilmesi durumu 4982 sayılı Kanun'un "İdari Soruşturmaya ilişkin Bilgi ve Belgeler" başlığını taşıyan 19. maddesinin (c) bendi kapsamında değerlendirilmiş ve "Kurum ve kuruluşların yetkili birimlerince yürütülen idari soruşturmalara ilgili olup, açıklanması veya zamanından önce açıklanması halinde soruşturmanın güvenliğini tehlikeye düşürecek bilgi ve belgeler 4982 sayılı Kanun'un kapsamı dışında bırakıldığına" hükmedilerek, Öneri Raporu'na ilişkin erişim talebi reddedilmiştir.
- (179) Teşebbüs temsilcileri tarafından anılan karara yönelik olarak Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna yapılan başvuru 26.05.2011 tarih ve 2011/746 sayılı karar ile reddedilmiştir.

I.3.1.2. Soruşturma bildiriminde yer alan belgelerin Soruşturma Raporu ile birlikte iletilmediği iddiası.

- (180) Soruşturma Raporu kapsamında Çimsa açısından yapılan değerlendirmelerde kullanılan tüm belgeler Soruşturma bildirimi ile birlikte teşebbüslere gönderilmiştir.

1.3.1.3. Bir davranışın anlaşma olarak nitelendirilmesi için, tarafların karşılıklı ve birbirilerine uygun irade beyanları ve söz konusu beyanlar ile kendilerini bağlı hissetmelerinin gerekli olduğu, Soruşturma Raporu'nda bu unsurların açıkça ortaya konulmadığı ve söz konusu toplantının etki itibarıyla da rekabeti sınırlayıcı olmadığı iddiası.

(181) Söz konusu iddia bağlamında, ortaya konulması gereken temel hususun 4054 sayılı Kanun kapsamında bir uzlaşmanın varlığının ortaya konulup konulmadığı olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda önce ispat standardının ne olduğu açıklanmış ardından, yer verilen tespit ve değerlendirmelerle bu standardın sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmiştir.

(182) Yapılan değerlendirmeler sonucunda ulaşılan sonuç:

*“Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgeleri ile Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerinin doğusunda faaliyet gösteren çimento üretim tesislerinin çalışanlarının 29.03.2010 tarihinde Ankara’da bir **toplantı yaptığı**, toplantı sonucunda teşebbüsler yetkilileri tarafından söz konusu bölgelerdeki **çimento fiyatlarının artırılması da dahil olmak üzere bazı kararlar alındığı** ve fiyat artışına yönelik olan da dahil olmak üzere toplantıda alınan kararların çoğunun toplantı sonrasında **teşebbüsler tarafından uygulandığı**”* şeklindedir.

(183) Dosyada rekabet ihlali oluşturduğu değerlendirmesine yer verilen davranışlara ilişkin ispat standardının sağlanıp sağlanmadığının incelenmesi bakımından öncelikle AB, daha sonra Türkiye uygulamasına yer verilmiştir.

a) Toplantıya Katılım

(184) Teşebbüsler arasındaki iletişimin gerçekleştirilmesi yöntemlerinden biri mevcut dosyada da tespit edildiği gibi toplantılara katılım yoluyla yapılan görüşmelerdir. Rakipler arasındaki toplantıların ve görüşmelerin tamamen hukuka uygun amaçlar ile gerçekleştirilmesi de mümkündür. Ancak elde edilen toplantı notlarında yer alan ifadeler toplantının bu şekilde değerlendirilme imkânını ortadan kaldırmaktadır.

(185) Toplantılara katılımın değerlendirilmesi bakımından yakın tarihli ABAD kararı olan *T-Mobile'* kararına bakılması önem taşımaktadır. Bahse konu kararda;

“Pazarın yapısına bağlı olmak kaydıyla, somut olayda da söz konusu olduğu üzere, rakipler arasında gerçekleşen tek bir toplantının, kural olarak, toplantıya katılan teşebbüslerin (gelecekteki) davranışlarına yönelik uzlaşmalarına uygun zemini hazırlayabileceği ve bu sebeple rekabete ve rekabetin getirdiği risklere karşı aralarındaki pratik işbirliğini başarılı bir şekilde ikame edebilecekleri ihtimalinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.”

ifadeleri ile *Rhône-Poulenc* kararındaki prensibi korumak ve hatta bir adım ileriye götürmek suretiyle, teşebbüslerden sadece birinin fiyat açıklamasında bulunduğu tek bir toplantıya katılmış olmanın, fiyat artırımını yönünde açık bir anlaşma tespit edilemese dahi, toplantıya katılan teşebbüslerin tamamı bakımından 101. maddenin ihlal edildiğine hükmedilmesinin mümkün olabileceği açıkça ortaya konulmaktadır. Zira ABAD kararlarında; bir teşebbüs, herhangi bir iletişim kanalı vasıtasıyla rakibinden stratejik önemi haiz bir bilgi edindiğinde, bahse konu bilgiyi kabul ettiği ve kendi ticari kararlarını belirlerken edinmiş olduğu bilgiyi dikkate almaksızın hareket edemeyeceği varsayılmaktadır.

(186) İşaret edilen karineler karşısında, rakibinden belirtilen nitelikte bir bilgiyi edinen teşebbüsün 101. madde uygulamasından kaçınabilmesinin tek yolu; *Polypropylene* kararı ve sonrasındaki ABAD kararlarında öngörülmüş olan, paylaşılan bilgilerin kabul edilmediğinin

rakilere derhal ve açıkça bildirilmesidir. Nitekim *Cement* kararında Mahkeme, rekabete aykırı toplantılara katılmakla birlikte sorumluluktan kurtulabilmek için teşebbüslerin görüşülen hususlara katılmadığını açıkça beyan etmesi yahut bahse konu toplantıyı idari otoritelere bildirmesi gerektiğini ifade etmiştir. İşaret edilen yöntemlerden herhangi birinin kullanılmaması durumunda, salt toplantıya katılım, toplantıda tartışılan rekabeti sınırlayıcı hususlara zımni olarak icazet verildiğine karine oluşturacaktır. Diğer bir ifadeyle, görüşülen hususlara itiraz edilmemesi yahut bu hususların reddedildiğinin beyan edilmemesi (teşebbüsün bu hususta sessiz kalması), uzlaşmanın kurulması ve sürdürülmesine katkıda bulunmaktadır. Söz konusu gerekçeden hareketle ABAD, toplantıda alınan kararların uygulanmadığı yahut uzlaşmanın unsurlarının tamamına dahil olunmadığı yönündeki savunmaları da reddetmekte ve rakiplerinin bulunduğu bir toplantıya katılan teşebbüsler üzerindeki ispat yükünü ağırlaştırmaktadır. Öyle ki teşebbüslerin; uzlaşma sonrasında pazarda gerçekleşen davranışların uzlaşma sebebiyle değil ve fakat pazar koşulları yahut teşebbüslerin içinde buldukları bireysel koşullar gereği, diğer bir ifadeyle “rasyonel gerekçelerle” ortaya çıktığı yönündeki savunmaları kabul görmemektedir.

- (187) Rakiplerin katılmış oldukları toplantıların nitelendirilmesi bakımından yargı kararlarında sıklıkla ön plana çıkan husus, toplantıya katılımın amacının rekabete aykırı olup olmadığına yönelik değerlendirmedir. Rekabeti sınırlayıcı nitelikte bir anlaşmanın gerçekleştiği bir veya birden fazla toplantıya katılım, bahse konu teşebbüs bakımından anlaşmanın tarafı olarak değerlendirilmesi için yeterli olacaktır. Toplantıda alınan kararlara uyulmamış olması veya söz konusu kararların fiyat ve/veya satış stratejisi gibi parametrelere yansımaması, ilgili teşebbüsün ihlalin tarafı olmadığını ispat için yeterli kabul edilmemektedir.
- (188) Konuya ilişkin Rekabet Kurulu kararları incelendiğinde, 4054 sayılı Kanun’un lafzi, gerekçesi, mehz teşkil eden AB rekabet hukuku uygulamaları ve doktrin çerçevesinde aşama aşama, teşebbüslerin rekabeti sınırlayabilecek toplantılara katıldıklarının veya bilgileri paylaştıklarının gösterilmesi şeklinde adlandırılacak başka bir karinenin daha geliştiğini göstermektedir.
- (189) Rekabet Kurulunun konuya ilişkin aldığı *Yonga Levha I-II*^{15 16}, *Seramik*¹⁷, *Emaye Bobin*¹⁸, *Ege Hazır Beton*¹⁹ ve *Özel Okullar*²⁰ gibi kararları uyarınca, teşebbüslerin özellikle geleceğe yönelik fiyat, satış miktarları, pazar payları gibi konuların görüşüldüğü rekabeti sınırlayabilecek bir toplantıya katıldıklarının veya bu tür bilgileri değiştirdiklerinin gösterilmesinin, pazarda bir etki/paralel davranış ortaya çıkmaya bile, 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında bir ihlale karine teşkil ettiği kanaatini ortaya çıkarmaktadır.
- (190) Yukarıda yer alan incelemeler neticesinde gerek AB, gerekse Türkiye uygulamaları rakiplerin rekabeti sınırlayabilecekleri bir toplantıya katılmalarının dahi tek başına bir rekabet ihlalinin oluşturması yönünde yeterli olacağını ortaya koymaktadır.
- (191) Mevcut dosya kapsamında, Kars Çimento’da yapılan yerinde incelemede elde edilen notların içeriğinden, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgeleri ile Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinin doğusunda faaliyet gösteren çimento üretim tesislerinin satış ve pazarlama bölümlerinde çalışan personeli tarafından 29.03.2010 tarihinde Ankara’da bir toplantı

¹⁵ Yonga Levha II, 25.02.2003 tarih ve 03-12/135-63 sayılı karar.

¹⁶ Yonga Levha I, 06.09.2002 tarih ve 02-53/685-278 sayılı karar.

¹⁷ Seramik, 24.02.2004 tarih ve 04-16/123-26 sayılı karar.

¹⁸ Emaye Bobin, 04.07.2007 tarih ve 07-56/672-209 sayılı karar.

¹⁹ Ege Hazır Beton, 02.12.2004 tarih ve 04-77/1109-278 sayılı karar.

²⁰ Özel Okullar II, 03.03.2011 tarih ve 11-12/226-76 sayılı karar.

12-17/499-140

gerçekleştirildiği ve söz konusu toplantıya Çimsa adına Satış Müdürü Erbil KOÇAK'ın katıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

- (192) Kaldı ki dosyada toplantının gerçekleştirildiğine ilişkin kanıtlara yer verilmekle yetinilmemiş, toplantıda alınan rekabet karşıtı kararların uygulamaya geçirildiği de açıkça gösterilmiştir. Bunun dışında, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerden herhangi birinin, bu toplantıda alınan kararlara iştirak etmeyeceğini toplantının diğer taraflarına ya da Rekabet Kurumuna açıkça bildirdiğine ilişkin herhangi bir bilgi ya da belge de mevcut değildir. Bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, kararda ulaşılan ilk sonuca ilişkin ispat standardının yerine getirildiği kanaatine ulaşılmıştır.

b) Bilgi Alışverişinde Bulunulması ve Paralel Fiyatlar

- (193) Dosya kapsamında ulaşılan ikinci sonuç ise, Yurt Çimento, Limak Çimento, Aşkale Çimento ve Çimentaş arasında bir iletişim bulunduğu dair e-postaların bulunmasına ve bu iletişimin/bilgi değişiminin sonucunda söz konusu teşebbüslerin fiyatlarının çok önemli bir biçimde paralellik gösterdiğine ilişkindir.
- (194) Rekabeti sınırlayabilecek bilgi paylaşımına örnek olarak, geleceğe yönelik fiyat bilgisi paylaşımı, fiyat, satış miktarı, satış tahmini gibi verilerin sıklıkla değişimi başta gelmektedir. Bilgi değişimleri, teşebbüslerin geleceğe ilişkin stratejilerine yönelik belirsizliği azaltmak ve rakipler arasında koordinasyona yol açmak suretiyle rekabetin sınırlandırılması sonucunu doğurabilmektedir. Öyle ki bilgi değişimleri; fiyat tespiti, üretim miktarı vb. konularda uzlaşmalara imkan tanımakta veya uzlaşmaya uymayanların saptanmasını sağlayarak ihlallerin uygulanması ve sürdürülmesine aracılık edebilmektedir. Bu tür olaylarda bilgi değişimleri, kartelin bir unsuru olarak değerlendirilmektedir.
- (195) ABD Yüksek Mahkeme'si kararları incelendiğinde, paralel davranışların/bilinçli paralelliklerin, ilave/ek faktörler olmadan tek başına ihlal teşkil etmediği görülmektedir. İlave faktörlere örnek olarak "smoking gun" niteliğindeki notlar, teşebbüsler arası toplantı ve doğrudan iletişimi gösteren deliller gösterilebilmektedir.
- (196) ABD'de olduğu gibi AB hukukunda yalnızca paralel davranışa, dayanılarak 101. maddenin ihlal edildiği sonucuna ulaşılan herhangi bir yargı kararı bulunmamaktadır. Dolayısıyla AB mahkemeleri tarafından paralel davranışlar değerlendirilirken, rakipler arasında rekabeti kısıtlayıcı amaçla iletişim kurulduğunu gösteren ilave deliller aranmaktadır.
- (197) Rekabet Kurulunun ABD ve AB uygulamasıyla paralel bir yaklaşımı kabul ettiği söylenebilir. Bu çerçevede, dosyada yer alan ikinci sonuca ilişkin ispat standardının sağlanmasıyla ilgili olarak incelenmesi gereken husus, dosyada gösterilen paralellığın bir iletişimden kaynaklanıp kaynaklanmadığıdır.
- (198) Kararın önceki bölümlerinde Yurt Çimento'da elde edilen çeşitli belgeler incelenmiş bu belgelerden ulaşılan sonuç; "Yurt Çimento önderliğinde Yurt Çimento'nun satış hinterlandını oluşturan bölgede fiyatların piyasa koşulları dışında belirlendiğini ortaya koymaktadır. Yurt Çimento'nun, rakiplerini fiyatları arttırmaya ya da azaltmamaya teşvik etmek üzere onlarla görüşmeler gerçekleştirdiği, hatta rakiplerin genel merkezlerini ziyaret ettiği anlaşılmaktadır" şeklinde ifade edilmiştir. Devamında ise, 24 ile 40 numaralı grafiklerle paralel fiyat artışları açıkça ortaya konulmuştur.
- (199) Anılan görüşmelere ilişkin belgelerin ortaya koyduğu önemli bir husus da, bilgi değişimlerinin paralel davranışların gerçekleştiği dönemin hemen öncesinde başladığı ve yılsonuna kadar devam ettiğidir. Yukarıdaki açıklamalarla birlikte ele alındığında; fiyat paralelliklerinin bir

iletişimden kaynaklandığına ilişkin olarak da ispat standardının sağlandığı açıkça ifade edilebilecektir.

I.3.1.4. Soruşturma Raporu'nda, teşebbüsler arasında bir anlaşma olduğu iddiasına dair dayanılan tek belgenin Kars Çimento'da yapılan yerinde incelemede elde edildiği, diğer teşebbüslerin Kanun'un 4. maddesi kapsamında yasak sayılan faaliyetleri gerçekleştirdiğini ispat edebilecek kuvvette belgeler olmadığı iddiası.

- (200) Rekabet Kurulunun çeşitli kararlarında hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin de iddia ettiği gibi başka teşebbüslerden elde edilen belgelerin teşebbüs aleyhine delil olarak kullanılamayacağı iddia edilmiş; Kurul bu iddiaları aşağıdaki gerekçelerle reddetmiştir:
- (201) 29.01.2007 tarih ve 07-10/63-19 sayılı Refrakter kararında, Kümaş Kütahya Magnezit İşletmeleri A.Ş. tarafından "... belgelerin ...tek taraflı hazırlanmış metinler olduğu, ... rekabet ihlali sayılabilecek ifadelerin yalnızca belgeyi hazırlayan teşebbüs açısından değerlendirilebileceği, ... belgelerde yer alan ve anlaşmaya işaret eden ifadelerin uygulamaya geçirildiğinin Soruşturma Heyetince ispat edilmesi gerektiği, belgelerin çapraz sorgulamayla teyit edilemediği, ..." savunması yapılmıştır.
- (202) Söz konusu savunmalarla ilgili olarak Rekabet Kurulu aşağıda yer alan değerlendirmeyi yaparak, savunmalarda dile getirilen hususları yerinde görmemiş ve ilgili teşebbüslerin ihlal içerisinde olduğuna karar vererek idari para cezası uygulamıştır:

"... anlaşmaların ve bu anlaşmaların oluşmasına temel teşkil eden irade beyan ve uyuşmalarının, anlaşmanın tarafı olan teşebbüslerin her biri için ayrı ayrı maddi deliller ile ortaya konması hususunun zorunlu olmadığı, söz konusu soruşturma sürecinde elde edilen belgelerin, söz konusu teşebbüsler arasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme amacını taşıyan veya bu etkiyi doğurabilecek nitelikte bir anlaşmanın varlığının ispatı için yeterli olduğu düşünülmektedir. ...

*Belgelerin bir kısmının teşebbüsler arasında faks yoluyla el değiştirmiş olması, yine bu belgelerin önemli bir kısmında faks tarihlerinin ihale tarihinden önceye ait olması teşebbüsler arası koordinasyona işaret etmektedir. Bu koordinasyon ortadayken, **açık bir şekilde ihlal ifadeleri içeren tüm belgeler çapraz doğrulamaya bakılmaksızın anlaşmanın varlığına işaret etmektedir.**"*

- (203) Yine, 19.01.2007 tarih ve 07-07/43-12 sayılı Sağlık Bakanlığı İhalesi kararında yapılan "... soruşturmaya dayanak olan belgelerin e-posta olduğu, bunun yalnızca gönderen kişiler bakımından sorumluluk doğuracağı ve EİP'nin **iç yazışması niteliğinde olan e-postaların diğer tarafları bağlamayacağı**"na ilişkin savunmaya karşılık Kurul, aşağıda yer alan değerlendirmeyi yapmıştır: "... sözlü bir anlaşmanın bile Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebileceği gerçeği karşısında, **bir kartel belgesinin tüm kartel üyelerinin ifadesiyle kaleme alınması gibi bir şekil şartını aramak rekabet hukukunun ve 4054 sayılı Kanun'un ruhunu anlamamakla eşdeğerdir.**"
- (204) Son olarak, 23.12.2010 tarih ve 10-80/1687-640 sayılı kararında "Savunmada ihlal iddiasına dayanak yapılan belgelerin büyük bir kısmının Gambro dışındaki teşebbüslerden temin edildiği, teşebbüsün kendisinden alınmayan bir belgenin delil olarak değerlendirilemeyeceği, aksi halde rakibini kötü duruma düşürmek isteyen bir firmanın, onlarca belge düzenleyip, yapacağı ihbar ve pişmanlık talebi sonucu kendisi ceza almazken, rakiplerine ceza verdirebileceği" iddialarına karşılık olarak Kurul;

“Bilindiği gibi tarafların soruşturma konusu eylemleri, kartel iddiasını içermektedir. Kartel ise en az iki teşebbüsün varlığıyla söz konusu olabilecek bir ihlal türüdür. Bu iddia, kartellerin ortaya çıkarılması için uygulanan pişmanlık müessesesinin amacı ile çelişmektedir. Pişmanlık müessesesinin amacı, kartellerin ortaya çıkarılması ve soruşturulması amacıyla, kartele taraf olan diğer teşebbüsler ile bu teşebbüslerin yöneticileri ve çalışanlarından bağımsız olarak Kurum ile aktif işbirliği yapanlara ceza verilmemesi veya verilecek cezalarda indirim yapılmasıdır. Bir başka ifadeyle kartelin tarafı olan bir teşebbüs, kartel belgelerini diğer teşebbüslerden bağımsız olarak Kurum’a sunarsa, kendisi ceza almaktan kurtulmaktadır. Dolayısıyla bir teşebbüsün elinde bulunan kartel belgeleri, kartelin tarafı olan diğer teşebbüsler için bağlayıcı sonuç doğuracaktır. Esasen pişmanlık müessesesinin amacı tam olarak budur.”

şeklinde bir gerekçe belirterek iddiaları reddetmiştir. Kurul değerlendirmesinde, kartel iddiaların yer aldığı dosyalarda pişmanlık müessesesinin önemine değinerek, başka teşebbüslerden elde edilen bilgi ve belgelerin ihlalin ispatında bir araç olarak kullanılabilmesine karar vermiştir.

- (205) Rekabet Kurulunun yukarıda incelenen kararları da dikkate alındığında, savunmalarda öne sürülen hususların gerçeği yansıtmadığı, elde edilen ispat araçlarının ihlalin ortaya konulması bakımından yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (206) Öte yandan, Kars Çimento’da elde edilen ve piyasa koşullarına ilişkin kararların alındığı toplantının yapıldığına ilişkin belge başka delillerle de desteklenmektedir. Örneğin, toplantının gerçekleştiği tespit edilen Ankara’da 29.03.2010 tarihinde birçok teşebbüs yetkilisinin bulunduğu dosyada mevcut belgelerle açıkça ortaya konulmuştur.

1.3.1.5. 29.03.2010 tarihinde aynı ihracat pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin bir ihracat toplantısı gerçekleştirdiği, toplantıya katılma amacının ihracat ile ilgili olduğu, fiyatlar ve pazarlara dair belirli mutabakatlar sağlanması olmadığı iddiası.

- (207) Kars Çimento’da elde edilen notlarda, ihracata yönelik sadece aşağıda yer verilen bilgi ve ifadeler bulunmaktadır:

“*Muş 450.000 ton/2009 (-120.000 ihracat)
800.000 ton/2010 (-250.000 ").... Export 58 \$/ton Irak’a
*Nahçıvan torbalıya 53\$/ton’dan 55\$/ton çıkarmışlar
*Export 100 \$/ton Irak fiyatı (ortalama %6 iskonto vermiş) Mardin 113}\$ maliyet
Zaho 118 \$ satış”

- (208) Söz konusu notların diğer bölümlerinde ise Türkiye pazarına yönelik bilgi ve ifadeler yer almaktadır. Bu nedenle 29.03.2010 tarihli toplantıda, toplantıya katılan teşebbüsler arasında ihracata dair bazı konular görüşülmüş olsa da notların içeriğinden teşebbüslerin ağırlıklı olarak Türkiye pazarına yönelik konuları görüştüğü anlaşılmıştır.

1.3.1.6. Kars Çimento’da elde edilen notlarda bazı il ve ilçe adlarının yer aldığı, soruşturma konusu teşebbüslerden bir kısmının bu illerden bazılarında satış yapmadığı, bu nedenle notlarda yer alan illere yönelik bir anlaşma içerisinde bulunmanın bu teşebbüsler açısından herhangi bir menfaat sağlamayacağı iddiası.

- (209) Söz konusu notların ilk kısmında toplantıya katılanların isimleri ile çalıştıkları çimento üretim tesisleri ve herhangi bir il sınırlaması getirilmeden belirtilmiş olan 10 TL ve 4 TL’lik fiyat artışları yer almaktadır. Notların diğer bölümlerinde Muş ve Aşkale gibi üst başlıklar ile

12-17/499-140

teşebbüs ve il/ilçe bazında ayrıntılı bilgiler olmasına rağmen 10 TL ve 4 TL'lik fiyat artışlarına yönelik herhangi bir il/ilçe veya teşebbüse ismine yer verilmemesi ve söz konusu artışların olduğu bölümde “*her tarafa zam*” ifadesinin yer alması nedeniyle 10 TL ve 4 TL'lik fiyat artışlarının toplantıya katılan tüm teşebbüsler açısından geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- (210) Ayrıca, notların devamında yer alan iller ise genel olarak notların elde edildiği Kars Çimento'nun satış yaptığı iller ile Kars'a yakın illerdir. Bu nedenle, söz konusu illerin notlarda yer almasının, toplantıya katılan Kars Çimento yetkilisinin Kars Çimento'ya yönelik pazarlar konusunda toplantıda görüşülenleri not almasından kaynaklanabileceği kanaatine ulaşılmıştır.

I.3.1.7. Soruşturma Raporu'nda kullanılan uzlaşma ve eylem kavramlarının sırasıyla anlaşma ve uyumlu eylem anlamına gelebileceği, anlaşma ve uyumlu eylemin ispat edilmelerinin farklı yöntemlere dayandığı, bu nedenle teşebbüslere yönelik ithamların açık ve net bir şekilde yapılması gerektiği iddiası.

- (211) Savunmalarda, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerce gerçekleştirilen eylemlerin “anlaşma” ya da “uyumlu eylem” olarak tanımlanması gerektiği fakat raporda böyle bir ayrıma gidilmesinden kaçınıldığı da iddia edilmektedir.

- (212) Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde; “*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*” ifadelerine yer verilmektedir. Buna göre kanun koyucunun 4. madde kapsamında niteliğinden bağımsız olarak rekabet karşıtı amaç ya da etki taşıyan anlaşmaları, uyumlu eylemleri ve teşebbüs birliği kararlarını yasaklamayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, anlaşma ve uyumlu eylem arasında bir ayırım yapma, davranışın ihlal niteliğini değiştirmemektedir. Bu doğrultuda, 4. madde uygulaması bakımından değerlendirilmesi gereken temel soru, rakip teşebbüsler arasında uzlaşmanın bulunup bulunmadığıdır.

I.3.1.8. Teşebbüsler aleyhine yer alan iddiaların belirsiz olduğu, hangi teşebbüslerin hangi suçlarla itham edildiğinin belirli olmadığı iddiası.

- (213) Kararın “*Genel Değerlendirme*” başlıklı bölümünde taraflara yönelik iddialara ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

I.3.1.9. Soruşturma Raporu'nda hukuka aykırı olarak hafifletici sebeplerin dikkate alınmadığı iddiası.

- (214) Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 7. maddesinde temel para cezasının indirilmesinde dikkate alınacak hafifletici unsurlar sayılmıştır:

“...yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi haricinde incelemeye yardımcı olunması, ihlalde kamu otoritelerinin teşvikinin veya diğer teşebbüslerin zorlamasının bulunması, zarar görenlere gönüllü olarak tazminat ödenmesi, diğer ihlallere son verilmesi, ihlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması”

- (215) Mevcut dosya kapsamında teşebbüsler açısından yukarıda sayılan hafifletici unsurların hiçbirinin bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

1.3.1.10. Soruşturma Raporu'nun "Belgede Yer Alan Diğer Notlar" bölümünde geçen, Kars Çimento belgesinde yer alan notlarla uygun herhangi bir fiyat hareketi tespit edilmediği, notlarda yer alan rakamları destekler nitelikte bir bulguya ulaşılamadığı gibi ifadelerinin aynı belge kullanılarak ihlal tespiti yapılması ile çeliştiği iddiası.

- (216) "Belgede Yer Alan Diğer Notlar" başlıklı bölümde yalnızca notlarda yer alan her bir ifadenin hayata geçirilip geçirilmediği incelenmiştir. 29.03.2010 tarihli toplantının yapıldığı "Toplantı Yapılması" bölümünde, notta yer alan "*her tarafa zam (10 TL)*" ifadesine paralel şekilde zam yapıldığı da "Fiyat Artışı Yapılması" başlıklı bölümde ortaya konulmuştur. Dolayısıyla notta yer alan ifadelerin herhangi birinin uygulamaya konulup konulmadığının tespitinin eldeki veriler ile yapılamaması, ihlal tespitine engel teşkil edecek nitelikte değildir.

1.3.1.11. Yurt Çimento'da elde edilen belgelerin Yurt Çimento ile diğer teşebbüsler arasında herhangi bir iletişimi göstermediği iddiası.

- (217) Kararın 1.2.3.2 bölümünde incelenen belgelerde yer alan ifadeler söz konusu iletişimi açık şekilde ortaya koymaktadır. Bu ifadelerden bazıları aşağıda yer almaktadır:

"Prefabrikçi ile görüştüm... Yapı Beton ise Prefabrikçinin 85 TL'den faturasını gösterdi" (Belge 1)

"Prefabrikçilerle görüşmelerim devam ediyor, Güneydekini Cumartesi Ankara'da ziyaret edeceğim, benim bulunduğum ildeki ile görüştüm amiri ile görüştü, izmir'de görüşme ayarlayalım dediler, diğerleriyle de görüşme halindeyim" (Belge 1)

"Elazığ'daki Prefabrikçi ile görüştüm. Cumartesi ve pazar günü Bingöl ve Kovancılarda yerinde tespitle yaptık." (Belge 3)

1.3.1.12. "Yok satan" bir ürün pazarında rakip firmalar ile herhangi bir uyumlu eylem, pazar paylaşımı ve fiyat artırımına yönelik toplantı yapmanın rasyonel olmadığı iddiası.

- (218) Bir ürüne yönelik talebin yüksek olmasından bağımsız söz konusu ürünü üreten rakip teşebbüslerin, pazarda arz-talep dengesi sonucunda oluşan fiyatı artırmak amacıyla bir araya gelmeleri de mümkündür.

1.3.1.13. Dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar analizinin yeterli olmadığı ve ilgili coğrafi pazarın dar olarak belirlendiği iddiası.

- (219) Soruşturma raporunda, ilgili ürün pazarı "çimento pazarı", ilgili coğrafi pazar ise "Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Adana Bölümü ve Doğu Karadeniz Bölümü" olarak belirlenmiştir. Belirlenen pazarda, bazı taraflarca belirtildiği üzere, hakkında soruşturma açılan teşebbüslerin bir kısmının ortak satış gerçekleştirdikleri alanlar bulunmayabilir. Ancak, özellikle taşıma maliyetlerinin yüksek olduğu pazarlarda, bunun doğrudan tarafların aynı ilgili coğrafi pazarda bulunmadıkları şeklinde yorumlanması mümkün değildir. Zira çimento gibi taşıma maliyetlerinin yüksek olduğu ürünler bakımından bir teşebbüsün faaliyet alanı fabrikanın satış yapabildiği bölge ile sınırlı olacaktır. Ancak, bu durum sadece bir teşebbüs için değil bütün teşebbüsler için geçerlidir. Bunun bir sonucu olarak da, her bir üretim tesisinin satış gerçekleştirdiği alanlar bakımından önemli örtüşme alanları oluşacaktır. Dolayısıyla, bir bölgenin rekabet koşulları komşu bölgelerin rekabet koşullarından, komşu bölgelerin rekabet koşulları da kendisine komşu bölgelerinin rekabet koşullarından etkilenecektir. Mevcut dosyada olduğu gibi böyle "*zincir pazar*"ların bulunduğu hallerde ilgili pazarın bu alanların tamamını kapsayacak şekilde belirlenmesi mümkündür. Bu bağlamda, dosyada gerçekleştirilen ilgili pazar tanımı doğru olarak yapılmıştır.

I.3.2. Teşebbüs Özelinde Yapılan Savunmalar

I.3.2.1. KÇS Tarafından Yapılan Savunmalar

- (220) - KÇS çalışanlarından (.....)'in ajandasında bulunan notların, söz konusu kişinin pazar konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması nedeniyle piyasanın yapısını anlamaya yönelik kendi çalışmalarını ve piyasa konusundaki tahmin ve hedefleri içerdiği iddiası.
- (221) - Söz konusu çalışmanın hem mevcut durumun ifadesi bakımından yetersiz olduğu hem de dönem sonu verileri dikkate alındığında isabet kaydetmediğinin anlaşıldığı; ayrıca 1 Mayıs (2010) öncesinde rakip teşebbüslerden alım yaptığı belirtilen İpekyol ve Balbet gibi firmaların hem 1 Mayıs öncesinde hem sonrasında KÇS'den alım yaptığı iddiası.
- (222) - Söz konusu notlarda yer alan rakamların mevcut durum ve sonrasında ortaya çıkan yapı hakkında isabetli tahminleri içermemesi nedeniyle söz konusu notların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği iddiasına dayanak teşkil edecek nitelikte olmadığı iddiası.
- (223) KÇS'nin yukarıda yer verilen savunmalarında bahsedilen söz konusu belge teşebbüsler aleyhine delil olarak kullanılmamıştır.
- (224) - KÇS'nin 28.03.2010 tarihinden Nisan 2010 sonuna kadar olan dönemde uyguladığı fiyatlar açısından önemli bir farkın bulunmadığı ve uygulanan fiyatların KÇS'nin koşulları açısından tutarlı ve rasyonel olduğu, 10 TL artış ve her tarafa zam iddialarının KÇS açısından geçerli olmadığı iddiası.
- KÇS'nin Kahramanmaraş 2010 yılı Mart ayında 86,43 TL/ton olan ortalama dökme çimento fiyatı Nisan ayında 90,13 TL/ton'a yükselmiş, Elazığ'da 78 TL/ton'dan 86 TL/ton'a, Gaziantep'te 81 TL/ton'dan 92,66 TL/ton'a, Şanlıurfa'da ise 78 TL/ton'dan 84,19 TL/ton'a yükselmiştir.
- (225) - Soruşturma Raporu'ndaki fiyat çalışmasının KÇS'nin doğal ticaret alanının yalnızca bir kısmını kapsadığı, çalışmanın Elazığ ve Şanlıurfa gibi KÇS'nin doğal ticaret alanında bulunmayan illeri kapsamamasının hatalı değerlendirmeler yapılmasına sebep olduğu iddiası.
- (226) Soruşturma Raporu'nda il ve üretim tesisi bazındaki fiyat analizleri 29.03.2010 tarihli toplantının pazardaki etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmış ve Mart 2010 sonrasında fiyat artışı meydana gelen illere Soruşturma Raporu'nda yer verilmiştir.
- (227) - Soruşturma Raporu'nda KÇS'nin Kahramanmaraş ilinde fiyat artışı uygulamadığının tespit edildiği iddiası.
- (228) Soruşturma Raporu'nda KÇS'nin Kahramanmaraş'ta fiyat artışı uygulamadığı tespiti yer almamakla birlikte, Rapor'un 32. sayfasında 2010 yılı Nisan ayında ortalama dökme çimento fiyatlarında artış gerçekleştiren tesislerin il bazındaki bilgilerinin yer aldığı bölümde yanlışlıkla KÇS'nin Kahramanmaraş fiyatının Nisan 2010 döneminde arttığı bilgisi yer almamıştır. KÇS'nin Kahramanmaraş ortalama dökme çimento fiyatı 86,43 TL/ton'dan Nisan ayında 90,13 TL/ton'a yükselmiştir.

I.3.2.2. Aşkale Çimento Tarafından Yapılan Savunmalar

- (229) - 29.03.2010 tarihinde yapıldığı iddia edilen toplantıya Aşkale Çimento adına hiçbir personelin katılmadığı, soruşturma kararında Hasan AYDIN'ın Aşkale Çimento'nun Ticaret Şefi olduğunun belirtildiği, fakat Aşkale Çimento'nun Ticaret Şefinin Davut AĞGÜL olduğu, bu nedenle Aşkale Çimento'nun iddia edilen toplantıya katıldığına ispat edilemediği iddiası.

12-17/499-140

- (230) 09.11.2010 tarihinde Aşkale Çimento'nun Erzurum'da bulunan tesisinde yapılan yerinde incelemede, Aşkale Çimento'nun pazarlama-satış bölümünde çalışan ve Ticaret Şefi olarak tanıtılan (.....)'in masasında inceleme yapılmıştır. Bu nedenle (.....)'in Aşkale Erzurum Çimento'daki görev tanımının ötesinde Aşkale Erzurum Çimento'nun pazarlama-satış bölümünde görevli olması önem arz etmektedir.
- (231) - *Aşkale Çimento'nun toplantıya katıldığı varsayılrsa dahi söz konusu toplantı sonucunda Aşkale Van Çimento'nun zam yapmayacağı ve Kağızman fiyatlarına düzeltme yapılmayacağı sonucuna ulaşıldığı, bu durumun mantığa aykırı olduğu; ayrıca tarafların zam konusunda anlaşması ve Aşkale Van Çimento'nun zam yapmayı reddetmesinin Aşkale Van Çimento'nun iddia olunan anlaşmaya katılmadığını gösterdiği iddiası.*
- (232) - *Aşkale Çimento tarafından uygulanan rekabetçi politikalar sonucu Erzurum ve Van Çimento Fabrikalarının Mart-Mayıs 2010 döneminde ortalama çimento fiyatlarının ya aynı seviyede kaldığı ya da düştüğünün görüldüğü iddiası.*
- (233) Aşkale Çimento'nun yukarıdaki iddiaları fiyatların artırılmadığına ilişkindir. Ancak, fiyata yönelik anlaşmaların rekabet ihlali olarak değerlendirilebilmesi için fiyatların yükseltilmesi yönünde olmaları koşulu bulunmamaktadır.
- (234) - *Yurt Çimento'da elde edilen belgeler arasında Aşkale Çimento'dan yalnızca Belge 8'de bahsedildiği, söz konusu belgede fiyat yükseltilmesinden hiç bahsedilmediği, Yurt Çimento'nun fiyatları sabit tutması hatta indirmesi olasılıklarının ele alındığı, bu nedenle söz konusu belgenin fiyat yükseltilmesi eylemini ispat için kullanılamayacağı iddiası.*
- (235) Belge 8'deki "priketçiler" ifadesinin Aşkale Çimento'yu da kapsayacak şekilde kullanıldığı Kararın ilgili bölümünde gösterilmiştir. Diğer taraftan, fiyata yönelik anlaşmaların rekabet ihlali olarak değerlendirilebilmesi için fiyatların yükseltilmesi yönünde olmalarına ilişkin bir koşul bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, Yurt Çimento'da elde edilen 1-9 nolu belgeler bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla Belge 8'in, diğer belgelerde de yer alan ve ihlalin gerçekleştirildiğinin göstergesi niteliğindeki ifadelerden bağımsız olarak ele alınması söz konusu değildir.
- (236) - *Rekabet Kurulunun 11-44/979-329 sayılı Çimsa-Cimpor kararında İzmir'de birden fazla çimento şirketinin katıldığı bir toplantının yapıldığının saptanmasına ve ilgili tarafların böyle bir toplantının yapıldığını kabul etmesine rağmen mevcut dosyanın aksine söz konusu kararda ihlal sonucuna ulaşılmadığı iddiası.*
- (237) Anılan kararda geçen, toplantının katılımcıları ve toplantıda görüşülen konular dikkate alındığında, söz konusu toplantının ihlalin varlığına delil olarak kullanılamayacak nitelikte olduğu, dolayısıyla mevcut dosya kapsamında elde edilen belgelere emsal olamayacağı kanaatine varılmıştır.

I.3.2.3. Adana Çimento Tarafından Yapılan Savunma

- (238) - *4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca 30 gün içerisinde hazırlanması gereken Öneri Raporu'nun süresi içerisinde tamamlanmadığı ve bu nedenle Rekabet Kurulu Kararı'nın 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir prosedüre dayandığı iddiası.*
- (239) Rekabet Kurulu tarafından 27.10.2010 tarih ve 10-67/1421-M sayı ile öneri raporu hazırlanmasına karar verilmiş, dosya kapsamında ilgili meslek personeli 08.11.2010 tarihi itibarıyla raporör olarak görevlendirilmiş, söz konusu Rekabet Kurulu kararı uyarınca hazırlanan 07.12.2010 tarihli Öneri Raporu Rekabet Kurulunun 16.12.2010 tarihli toplantısında görüşülerek, ilgili teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına karar

12-17/499-140

verilmiştir. Bu açıdan, 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin 3. fıkrasına paralel şekilde, görevlendirme tarihinden itibaren 30 gün içinde Öneri Raporu Kurula sunulmuştur.

- (240) - *KÇS Çimento'dan elde edilen belgelerin bir KÇS Çimento çalışanının kişisel notları olduğu, söz konusu notların Adana Çimento ile yapılan bir toplantı sonucunda kaleme alındığını gösteren herhangi bir bulgunun bulunmadığı, bu nedenle söz konusu belgelerin Adana Çimento aleyhine delil olarak kullanılamayacağı iddiası.*
- (241) Yukarıda da belirtildiği üzere, KÇS'den elde edilen söz konusu belge teşebbüslerin aleyhine delil olarak kullanılmamıştır.
- (242) - *Soruşturma Heyeti'nin, iddialarını destekleyecek bulgulara ulaşmak için zorlayıcı yetkilere başvurduğu, Adana Çimento'nun idari para cezasına maruz kalmaması amacıyla eski satış müdürünün 29.03.2010 tarihinde Ankara'ya iş seyahati gerçekleştirdiği bilgisinin Rekabet Kuruluna sunulduğu ve söz konusu bilginin Soruşturma Raporu'nda Adana Çimento aleyhine kullanıldığı, söz konusu durumun kendini suçlayıcı beyanda bulunma yasağı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği ve bu nedenle Adana Çimento aleyhine kullanılamayacağı iddiası.*
- (243) Soruşturma Heyeti, öneri sürecinde 4054 sayılı Kanun'un 14. maddesi kapsamında Adana Çimento'dan aşağıdaki bilgileri talep etmiştir:
- "-29.03.2010 tarihinde Hilton Oteli'nde gerçekleştirilen bir toplantıya teşebbüsünüz adına katılım olup olmadığı;*
- Söz konusu toplantıya teşebbüsünüz adına katılım olması durumunda;*
- Toplantıya şirketiniz adına katılan kişinin adı, soyadı, görevi,*
  - Toplantıya teşebbüsünüz haricinde hangi teşebbüslerden katılım olduğu, bu teşebbüslerden gelen katılımcıların adı, soyadı ve görevi,*
  - Toplantının gündeminin, toplantıda ele alınan konuların ve alınan kararların ne olduğu,*
  - Toplantıya ilişkin olarak düzenlemiş belge(ler)in bulunup bulunmadığı*
  - Eski (.....)'ın 2010 yılı Mart ayı içerisinde yapmış olduğu iş seyahatleri".*
- (244) Kendini suçlama yasağına ilişkin olarak bir ATAD kararında²¹ mahkemenin "konuya ilişkin olarak belirlediği kıstaslara göre, sadece somut vakalara (olaylara) ilişkin bilgileri elde etmek amacıyla sorulan sorular, kendini suçlama yasağı kapsamında değildir. Bu çerçevede teşebbüse şu sorular yöneltilebilecektir:
- Toplantıların hangi durumlarda yapıldığı,*
  - Bu toplantılara kimlerin katıldığı,*
  - Toplantılara ilişkin olarak teşebbüslerin elindeki belgelerin neler olduğu,*
  - Teşebbüs tarafından diğer üreticilere, ilgili ürünün üretimi ve satışına ilişkin olarak gönderilen bilgilerin neler olduğu (bilgi değişim sisteminin işleyişine ilişkin somut bilgileri sağladığı kabul edilmiştir),*
  - Toplantılardaki katılımcıların hepsi bakımından tatmin edici bulunan fiyat seviyelerini belirlemek ve sürdürmek için alınan tedbirlerin neler olduğu (alınan tedbirlerin konusuna*

²¹ Case 374/87, Orkem v. Commission, 18.10.1989, para. 36-40

12-17/499-140

veya uygulanaşına ilişkin somut olayların açıklığa kavuşturulması şartıyla)” yorumu bulunmaktadır.

- (245) Yukarıda yer verilen ATAD kararı dikkate alındığında, önaraştırma sürecinde Adana Çimento’dan talep edilen bilgilerin kendini suçlama yasağı kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşılmıştır.
- (246) - *Rekabet Otoritesinin, bir pazarda kartelleşme olup olmadığını değerlendirmeye yarayan bir gösterge olarak kullanılan Maliyet/Satış Miktarı Oranı ile kapasite kullanım oranlarını dikkate almadan sadece kısa vadedeki fiyat artışlarına bakarak karar vermesi, Adana Çimento’nun fiilen içinde bulunmadığı bir rekabete aykırı anlaşma içerisinde olduğu izlenimi yarattığı, rekabete aykırı bir anlaşma olması durumunda Adana Çimento’nun kar marjının yükselmesi gerekirken soruşturmaya konu dönemde söz konusu marjın durağan seyrettiği, yalnızca fiyat değişimlerine bakarak rekabete aykırı bir anlaşma olduğuna kanaat getirilmesinin yanılıtcı olduğu iddiası.*
- (247) Yukarıda, dosya kapsamında teşebbüslerin rekabete aykırı bir eylem içerisinde oldukları sonucuna teşebbüslerin fiyat hareketlerinin incelenmesi sonucunda ulaşıldığı ve söz konusu incelemenin eksik yapıldığı iddia edilmektedir. Kararda, teşebbüslerin rekabete aykırı eylem içerisinde oldukları sonucuna 29.03.2010 tarihinde yapılan toplantı ve söz konusu toplantıya ilişkin notlar ile diğer deliller dikkate alınarak ulaşılmış, teşebbüslerin Mart 2010 sonrasındaki fiyat verileri ise toplantıda alınan kararların toplantı sonrasında teşebbüsler tarafından uygulamaya geçirilip geçirilmediğinin tespit edilmesi amacıyla incelenmiştir. Bu nedenle “*yalnızca fiyat değişimlerine bakarak rekabete aykırı bir anlaşma olduğuna kanaat getirilmesi*” söz konusu değildir.
- (248) - *Adana Çimento’nun 2010 yılında yüksek kapasite kullanım oranıyla çalıştığı ve atıl kapasite yokluğunun rekabet aykırı bir anlaşma içerisinde olmadığını desteklediği, Adana Çimento’nun satışlarının büyük kısmını az sayıdaki alıcıya yaptığı, çimento pazarının şeffaf olması nedeniyle rakiplerin fiyat hareketlerinin kısa süre içinde öğrenilebileceği, taşıma maliyetleri nedeniyle teşebbüslerin farklı maliyet yapılarına sahip olduğu, Adana Çimento’nun hem arz hem de talep koşulları açısından rakipleri ile simetrik koşullarda faaliyet göstermediği iddiaları.*
- (249) Bir ürüne yönelik talebin yüksek olması ve yüksek kapasite kullanım oranıyla çalışılmasından bağımsız olarak söz konusu ürünü üreten rakip teşebbüsler, pazarda arz-talep dengesi sonucunda oluşan fiyatı artırmak amacıyla da bir araya gelebilirler.
- (250) Adana Çimento tarafından pazarın özelliklerine ilişkin ileri sürülen savunmalar, dosya kapsamında incelenen ve rakip teşebbüs arasındaki rekabet karşıtı davranışlardan kaynaklanan ihlal değerlendirmesinde dikkate alınsa dahi sonucu etkileyebilecek nitelikte değildir.
- (251) - *Diğer teşebbüslerin II. Yazılı Savunmaları ve bunlara ilişkin Ek Görüşlerin Adana Çimento’ya gönderilmediği iddiası.*
- (252) Diğer teşebbüslerin II. Yazılı Savunmaları ve bunlara ilişkin Ek Görüşlerin Adana Çimento’ya gönderilmesine ilişkin talep Rekabet Kurulunun 12.01.2012 tarih ve 12-01/5-M sayılı kararı ile reddedilmiştir.

1.3.2.4. Mardin Çimento Tarafından Yapılan Savunma

- (253) - *Toplantının varlığı ispatlanmadan, paralel fiyat hareketleri özelinde toplantının gerçekteştiğini iddia etmenin varsayımdan öteye geçemeyeceği iddiası.*

12-17/499-140

- (254) Soruşturma Raporu'nda, teşebbüslerin rekabete aykırı eylem içerisinde oldukları sonucuna 29.03.2010 tarihinde yapılan toplantı ve söz konusu toplantıya ilişkin notlar ile diğer deliller dikkate alınarak ulaşılmış, teşebbüslerin Mart 2010 sonrasındaki fiyat verileri ise toplantıda alınan kararların toplantı sonrasında teşebbüsler tarafından uygulamaya geçirilip geçirilmediğinin tespit edilmesi amacıyla incelenmiştir.
- (255) - *Mardin Çimento'nun 2010 yılında yüksek kapasite kullanım oranıyla ve düşük klinker stoku ile çalıştığı ve atıl kapasite yokluğunun rekabete aykırı bir anlaşma içerisinde olmadığını desteklediği iddiası.*
- (256) Bir ürüne yönelik talebin yüksek olması ve yüksek kapasite kullanım oranıyla çalışılmasından bağımsız olarak söz konusu ürünü üreten rakip teşebbüsler, pazarda arz-talep dengesi sonucunda oluşan fiyatı artırmak amacıyla bir araya gelebilirler.
- (257) - *Diğer teşebbüslerin II. Yazılı Savunmaları ve bunlara ilişkin Ek Görüşlerin Mardin Çimento'ya gönderilmediği iddiası.*
- (258) Diğer teşebbüslerin İkinci Yazılı Savunmaları ve bunlara ilişkin Ek Görüşlerin Mardin Çimento'ya gönderilmesine ilişkin talep, Rekabet Kurulunun 12.01.2012 tarih ve 12-01/5-M sayılı kararı ile reddedilmiştir.

1.3.2.5. Limak Çimento Tarafından Yapılan Savunma

- (259) - *Limak Çimento'nun konsolide olarak ve fabrika bazında klinker ve çimentoyu "yok sattığı", bu nedenle Limak Çimento açısından rakiplerle bir araya gelinerek rekabeti sınırlayıcı bir oluşuma gidilmesinin mantıklı olmadığı iddiası.*
- (260) Herhangi bir pazarda talebin yüksek olması nedeniyle ürünün "yok satması", rakip teşebbüslerin pazardaki fiyatları artırmak amacıyla bir araya gelmelerini engelleyecek bir sebep olarak değerlendirilmemektedir.
- (261) - *Yurt Çimento'da elde edilen ve Soruşturma Raporu'nda Belge 1-9 şeklinde sıralanan belgelerin kendilerine gönderilmediği iddiası.*
- (262) Yurt Çimento'nun ticari sırlarını içermesi nedeniyle belgelerin tamamı teşebbüslere gönderilmemiş, fakat söz konusu belgelerde teşebbüslere suç isnat edilen kısımların tamamına orijinal halleri ile Soruşturma Raporu'nda yer verilmiştir.
- (263) - *Nisan 2010 döneminde Limak Çimento tarafından müşteri bazında yapılan fiyat artışlarının farklı seviyelerde (ton başına 2, 5, 8 ve 10 TL) olduğu ve vadelerin de farklı olduğu ve torbalı çimentoya yönelik fiyat artışının toplantının yapıldığı iddia edilen 29.03.2010 tarihinden yaklaşık bir ay önce 04.03.2010 tarihinde kararlaştırıldığı belirtilerek Kars Çimento'da elde edilen verilerin ispat niteliğini boşa çıkardığı iddiası.*
- (264) Limak Çimento Şanlıurfa Tesisi'nde yapılan yerinde incelemede elde edilen ve dökme çimento fiyat artışlarının yer aldığı fiyat listesinin (Soruşturma Raporu Ek 45/30-32) tanzim tarihi 31.03.2010'dur. Söz konusu tarih toplantının yapıldığı tarih olan 29.03.2010'dan iki gün sonradır. Söz konusu listede bulunan 35 farklı çimento alıcısından 14'ünün çimento alış fiyatına 10 TL, 1 tanesine 9 TL, 5 tanesine 8 TL, 1 tanesine 6 TL, 4 tanesine 5 TL, 1 tanesine 4 TL, 5 tanesine 2 TL zam yapılmış, 4 alıcının fiyatında ise herhangi bir değişiklik olmamıştır. Bu nedenle müşterilerin alış fiyatlarına farklı miktarlarda zam yapılması "*Kars Çimento'da elde edilen verilerin ispat niteliğini boşa çıkarması*" olarak değerlendirilmemiş, 29.03.2010 tarihinde yapılan toplantıda alınan kararların Limak Çimento Şanlıurfa Tesisi tarafından birebir uygulanmaması olarak dikkate alınmıştır. Ayrıca Limak Çimento'nun Kurtalan Tesisi, Gaziantep Tesisi ve Ergani Tesisi'ne ait benzer nitelikte fiyat listeleri

12-17/499-140

bulunmaktadır. Diğer taraftan Karar'da, Kars Çimento'dan elde edilen belge değerlendirilirken, Limak Çimento torbalı çimento fiyat listeleri konusunda herhangi bir yorum yapılmamıştır.

- (265) - *Nisan 2010 döneminde Limak Çimento'nun rakipleri tarafından da fiyat artışı yapılmışsa söz konusu durumun tüm sektörü etkileyen mevsimsellikten kaynaklandığı, çimento sektöründe az sayıda oyuncu olması, ürünün homojen olması ve taşıma maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle rakiplerin fiyatlarının takip edildiği ve bahar ayları ile birlikte çimento talebinin arttığı, Limak Çimento fabrikalarının söz konusu dönemdeki fiyat artışlarına bağımsız olarak karar verdiği, Limak Çimento'nun bölgedeki rakiplerinin de benzer maliyet ve talep koşullarının etkisiyle pazardaki fiyat değişimlerine bireysel kararlarıyla tepki verebileceği iddiası.*
- (266) Limak Çimento'ya ait dört üretim tesisi tarafından yayınlanan fiyat listelerine yönelik Karar tarihinin 31.03.2010 olması, Limak Çimento üretim tesislerinin 2010 Mart ayı sonrasındaki fiyat hareketleri ile Limak Çimento'nun rakipleri tarafından yayınlanan fiyat listelerinin tarihleri ve söz konusu teşebbüslerin 2010 Mart ayı sonrasındaki fiyat hareketleri birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu listelerin ve fiyat hareketlerinin, çimentonun nitelikleri, üretim maliyetleri ve pazarın yapısından kaynaklanmadığı, 29.03.2010 tarihinde yapılan toplantıda alınan kararlardan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (267) - *Soruşturma Raporu'nda da tespit edildiği üzere Limak Çimento ile rakiplerinin il bazındaki fiyatları arasında önemli farkların olduğu, Soruşturma Raporu'nda iddia edildiğinin aksine ortak hareketin pazardaki net etkisinin tespit edilemediği, farklı seviyelerde ve farklı miktarlardaki fiyat hareketlerinin teşebbüslerin içinde bulunduğu bir anlaşmanın ve ortak hareketin etkisi olarak gösterilemeyeceği iddiası.*
- (268) Çimentonun taşıma maliyetlerin yüksek olması, bir ile farklı illerde faaliyet gösteren tesislerden farklı taşıma maliyetlerine katlanılarak satış yapılması ve teşebbüslerin il bazında çimento fiyatlarını belirlerken satış yapılacak ile ilişkin taşıma maliyetlerini dikkate almaları nedeniyle teşebbüslerin fiyat hareketlerinin doğru bir şekilde tespit edilebilmesi amacıyla teşebbüslerin bant çıkış fiyatları incelenmiştir. Ayrıca Soruşturma Raporu'nda teşebbüslerin fiyatları nicel olarak birbirleri ile karşılaştırılmamış, yalnızca 2010 Mart ayı sonrasında teşebbüs bazında fiyat artışları incelenmiştir.
- (269) - *Soruşturma Raporu'nun 63. sayfasında "İki numaralı belge incelendiğinde belgede geçen "Priketçiler/priketçiler" kelimesinin Elazığ Çimento ile Limak Çimento'yu belirtmek için kullanıldığı anlaşılmaktadır." denildiği fakat iki numaralı belgede Priketçiler/priketçiler ifadesinin hiç geçmediği iddiası.*
- (270) Soruşturma Raporu'nun 63. sayfasında yanlışlıkla "belgenin ikinci kısmı" yerine "iki numaralı belge" yazılmıştır. Söz konusu sayfada incelenen Belge 5'te "Priketçiler" ifadesi yer almaktadır.
- (271) - *Limak Çimento'nun Bingöl iline yönelik fiyat artışlarının dökme çimentoda Mart 2010, torbalı çimento da ise Nisan 2010'da başladığı, bu nedenle Belge 6'ya dayanarak Haziran 2010'da yapıldığı varsayılan görüşmeler sonrasında Bingöl fiyatlarının arttığı iddiasının çürütüldüğü iddiası.*
- (272) Grafik 21 ve 22, Belge 5'in değerlendirildiği bölümde yer almaktadır. Belge 5, 9-10 Mayıs 2010 tarihinde yapılan toplantıya ilişkin notlar olup, söz konusu belgede Bingöl'e zam yapılacağı ifade edilmektedir. Ayrıca Limak Ergani'nin Bingöl ili dökme çimento fiyatları (Grafik 21) Mart-Mayıs 2010 döneminde artmakla birlikte Mayıs-Haziran 2010 döneminde

12-17/499-140

sabit kalmış ve Haziran-Temmuz 2010 döneminde yaklaşık 8 TL artmıştır. Limak Ergani'nin Bingöl ili torbalı çimento fiyatları (Grafik 22) Mayıs 2010 dönemine kadar artmamış, Mayıs 2010 sonrasında artmıştır.

- (273) - *Bölgedeki farklı illere 500 km ve üzerindeki uzaklıkta bulunan illerde faaliyet gösteren çimento fabrikalarından ciddi miktarlarda çimento satışı yapılması örnek gösterilerek Rekabet Kurulu tarafından çimento için çizilen coğrafi alanların dar olduğu belirtilerek mevsimsel unsurların inşaat sezonuna olumsuz etki yaptığı veya arz fazlası bulunan bölge ve fabrikalardan Limak Çimento fabrikalarının satış yaptığı bölgelere gelen/gelebilecek çimentonun varlığının bölge içerisinde rekabeti sınırlayıcı bir oluşumu irrasyonel kıldığı iddiası.*
- (274) Savunmada Göltaş Çimento ve Konya Çimento'dan Şanlıurfa'ya yapılan satışlar örnek gösterilmiş, fakat herhangi bir miktar bilgisine yer verilmemiştir. Türkiye pazarı incelendiğinde, 500-1000 km mesafelere çimento satışı yapılabilmesi söz konusu olmakla birlikte, ilgili satışların çok düşük miktarlardaki arazi satışlar olduğu, illerin toplam tüketimlerinin yaklaşık %1'ine tekabül ettiği ve satış yapılan iller açısından herhangi bir rekabetçi baskı yapmadığı görülmektedir.
- (275) - *Yüksek çimento talebi nedeniyle Limak Grubu'nun 2010 yılında grup dışı fabrikalardan (.....) tondan fazla klinker alımı yaptığı, söz konusu talep ve satış koşullarında Limak Çimento'nun yok satan bir ürün için rakipleriyle bir araya gelerek rekabeti sınırlayıcı bir oluşma gitmesinin mantıklı olmadığı iddiası.*
- (276) Bir ürüne yönelik talebin yüksek olmasından bağımsız olarak söz konusu ürünü üreten rakip teşebbüsler, pazarda arz-talep dengesi sonucunda oluşan fiyatı artırmak amacıyla bir araya gelebilirler.
- (277) - *Rekabet Kurulunun, mevcut dosyaya benzer nitelikteki 08-75/1198-463 sayılı Diyaliz Kararı'nda sağlıklı delillere ulaşılmaması nedeniyle ihlal sonucuna varılmadığı iddiası.*
- (278) 08-75/1198-463 sayılı kararda delillerin objektif niteliğinin şüpheli olduğu belirtilmektedir. Kars Çimento'da elde edilen belgede ise katılımcıların isimleri ve zam yapılmasına ilişkin açık ifadeler yer almaktadır.

1.3.2.6. Yurt Çimento Tarafından Yapılan Savunma

- (279) - *Soruşturma Raporu'nda yer alan Yurt Çimento'nun 29.03.2010 tarihli toplantıya katıldığı iddiası ile Rapor'un 33 ve 34. sayfalarında yer alan elde edilen veriler ile kesin bir yargıya varmanın mümkün olmadığı ifadelerinin çeliştiği ve Rapor'un 42 ve 43. sayfalarında yer alan anlaşmalı bir fiyat uygulamasını destekler bir bulguya ulaşamadığı ifadesinin söz konusu çelişkiyi desteklediği iddiası.*
- (280) Soruşturma Raporu'nda Kars Çimento'da elde edilen belgeler a) Toplantı Yapılması b) Fiyat Artışı Yapılması ve c) Belgede Yer Alan Diğer Notlar başlıkları altında incelenmiştir. Toplantı Yapılması bölümünde "...Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgeleri ile Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerinin doğusunda faaliyet gösteren çimento üretim tesislerinin çalışanlarının 29.03.2010 tarihinde Ankara'da bir toplantı gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır." denilmektedir. Soruşturma Raporu'nun 33 ve 34. ile 42 ve 43. sayfalarındaki ifadeler "Belgede Yer Alan Diğer Notlar" bölümünde sırasıyla "Yurt Çimentoya Dökme Çimentodan Pazar Payı Verilmesi" ile "Yurt Çimento, Kars Çimento ve Aşkale Çimento'nun Ağrı, D.Beyazıt ve Iğdır'a Belirlenen Tarihlerde Zam Yapması" kısımlarında yer almakta olup, söz konusu kısımlarda 29.03.2010 tarihinde herhangi bir toplantının yapıp yapılmadığı değil,

12-17/499-140

söz konusu belgede yer alan bazı ifadelerin teşebbüsler tarafından uygulamaya geçirilip geçirilmediği incelenmiştir. Bu nedenle, Soruşturma Raporu'nda iddia edildiği gibi bir çelişki bulunmamaktadır.

- (281) - *Soruşturma Raporu'nun 49. sayfasında yer alan Elazığ ili 2010 yılı Çimento Satış Grafiği doğrultusunda Rapor'da yapılan analizde Elazığ Çimento, Limak Ergani ve Yurt Çimento'nun fiyatlarının arttığı tespiti yapıldığı daha sonra ise Yurt Çimento'nun anlaşmalı fiyat uyguladığı, diğer iki firmanın ise ayrı tutulduğu, söz konusu durumun açıklanmaya ihtiyaç gösterdiği iddiası.*
- (282) Söz konusu grafik "Elazığ'a Zam Yapılması" başlığı altında ve notlarda yer alan "Elazığ-merkez 106+3 zam=109 TL olacak" ifadesi kapsamında incelenmiştir. Mart-Nisan 2010 döneminde Elazığ Çimento'nun Elazığ ili ortalama çimento satış fiyatı 98,02 TL'den 99,00 TL'ye, Limak Ergani'nin satış fiyatı ise 97,01 TL'den 97,98 TL'ye yükselmiş ve fiyat artışı Elazığ Çimento için 0,98 TL, Limak Ergani için ise 0,97 TL olarak gerçekleşmiştir. Yurt Çimento'nun söz konusu dönemdeki satış fiyatı ise 3,17 TL'lik bir artışla 78,96 TL'den 82,13 TL'ye yükselmiştir. Yurt Çimento'nun 3,17 TL'lik fiyat artışının notta yer alan 3 TL'lik fiyat artışına paralel olduğu görülmektedir.
- (283) - *Yurt Çimento'nun ortalama çimento fiyatının 2009 yılında (.....) TL/ton, 2010 yılında ise (.....)/ton olarak gerçekleştiği, artış oranının %(.....) olduğu ve bu oranın yıllık enflasyondan düşük olduğu, söz konusu fiyat değişim oranının herhangi uyumlu eylem sonucunda meydana gelemeyeceği iddiası.*
- (284) Kararda yer alan 19-40 numaralı grafiklerde Yurt Çimento'nun 2010 yılı fiyat hareketleri yer almaktadır. Söz konusu grafiklerde, Yurt Çimento'nun 2010 yılı Haziran ayı sonrasında il bazında 3 TL'nin çok üzerinde fiyat artışları yapıldığı görülmektedir.
- (285) - *Fiyatlarda olağandışı bir artışın yaşanmamasının yanı sıra firmaların satış fiyatlarında herhangi bir paralelliğin de olmadığı, söz konusu hususların herhangi bir anlaşma olmadığını gösterdiği iddiası.*
- (286) Kararda yer alan 24-40 numaralı grafiklerde, Yurt Çimento, Limak Çimento, Aşkale Çimento ve Elazığ Çimento'ya ait üretim tesislerinin il bazında ortalama fiyatları Haziran 2010 sonrasında kayda değer miktarda ve belirli oranda birlikte artış gösterdiği görülmektedir.
- (287) Çimentonun taşıma maliyetlerinin yüksek olması, bir ile farklı illerde faaliyet gösteren tesislerden farklı taşıma maliyetlerine katlanılarak satış yapılması ve teşebbüslerin il bazında çimento fiyatlarını belirlerken satış yapılacak ile ilişkin taşıma maliyetlerini dikkate almaları nedeniyle teşebbüslerin fiyat hareketlerinin doğru bir şekilde tespit edilebilmesi amacıyla teşebbüslerin bant çıkış fiyatları incelenmiştir. Ayrıca Soruşturma Raporu'nda teşebbüslerin fiyatları nicel olarak birbirleri ile karşılaştırılmamış, yalnızca 2010 Mart ayı sonrasında teşebbüs bazında fiyat artışları incelenmiştir.
- (288) - *24.08.2011 tarihli beyan dilekçesinde de ifade edildiği gibi "prefabrikçi, priketçi/piriketçi" kelimelerinin sözlük anlamları doğrultusunda kullanıldığı, söz konusu ifadelerin "hedef satış kitlesi"ni ifade ettiği iddiası.*
- (289) Söz konusu beyan dilekçesinde Yurt Çimento'da elde edilen belgelere ilişkin yeterli açıklama yer almamaktadır.
- (290) Örneğin Belge 1'de yer alan "...**Prefabrikçi ile görüşüm, Kabul etmemekle birlikte Bingöl'de sezon sonunu düşünerek dökme fiyatını düşürmüşler...**" ifadesine yönelik olarak söz konusu beyan dilekçesinde hangi "**hedef satış kitlesi**"nin veya **Prefabrikçi**'nin dökme

12-17/499-140

fiyatını niçin ve nasıl düşürdüğüne ya da normal şartlarda dökme çimento tüketicisi olan bir prefabrik üreticisinin dökme çimento satışına yönelik herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

- (291) Yine Belge 1'de yer alan (...**Prefabrikçilerle görüşmelerim devam ediyor, Güneydekini Cumartesi Ankara'da ziyaret edeceğim, benim bulunduğum ildeki ile görüştüm amiri ile görüştü, İzmir'de görüşme ayarlayalım dediler, diğerleriyle de görüşme halindeyim**) ..." ifadesine yönelik olarak söz konusu beyan dilekçesinde Ankara'da ziyaret edilecek olan **Prefabrikçi** ve İzmir'de ziyaret edilecek olan **Prefabrikçi**'nin hangi şirketler olduğuna veya Elazığ'da faaliyet gösteren hangi **Prefabrikçi**'nin amiri/yönetim merkezinin İzmir'de olduğuna yönelik herhangi bir açıklama yer almamaktadır.
- (292) Belge 5'te yer alan "...**Piriketçiler ile konuşup pazarlık için hasarlar sürülebilecek...**" ifadesine yönelik olarak söz konusu beyan dilekçesinde bir çimento üreticisi olan Yurt Çimento'nun hangi **Piriketçiler** ile yapılacak ne tür bir pazarlıkta Hasarlar adlı hazır beton şirketinin ileri sürüleceğine yönelik herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

1.3.2.7. Çimko Tarafından Yapılan Savunma

- (293) - *Gerçekleştirildiği iddia edilen toplantının ilgili pazarda ve şirket nezdinde rekabete aykırı herhangi bir etki doğurmadığı, sektörde yoğun rekabet yaşandığı, gözlemlenebilecek fiyat artışlarının talep yapısı, miktarı ve mevsimsel etkenler gibi objektif nedenlere dayandığı, 2010 yılı Mart ayında Çimko'nun Adıyaman tesisinin üretim maliyetlerinde çimento türüne göre %(.....), Narlı tesisi maliyetlerinde ise %(.....) oranlarında artış olduğu ve bu artışların fiyat artışı sonucunu doğurduğu iddiası.*
- (294) Kararda, teşebbüslerin rekabete aykırı eylem içerisinde oldukları sonucuna 29.03.2010 tarihinde yapılan toplantı ve söz konusu toplantıya ilişkin notlar ile diğer deliller dikkate alınarak ulaşılmış olup, teşebbüslerin Mart 2010 sonrasındaki fiyat verileri ise toplantıda alınan kararların toplantı sonrasında teşebbüsler tarafından uygulamaya geçirilip geçirilmediğinin tespit edilmesi amacıyla incelenmiştir. Bu nedenle "*yalnızca fiyat değişimlerine bakarak rekabete aykırı bir anlaşma olduğuna kanaat getirilmesi*" söz konusu değildir.
- (295) Ayrıca, Çimko Çimento üretim tesislerinin 2010 Mart ayı sonrasındaki fiyat hareketleri, ilgili dönemdeki fiyat listeleri ile Çimko Çimento'nun rakipleri tarafından yayımlanan fiyat listelerinin tarihleri ve söz konusu teşebbüslerin 2010 Mart ayı sonrasındaki fiyat hareketleri birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu listelerin ve fiyat hareketlerinin, çimentonun niteliği, üretim maliyetleri ve pazarın yapısından ortaya çıkmadığı, 29.03.2010 tarihinde yapılan toplantıda alınan kararlardan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.3.2.8. Çimsa Tarafından Yapılan Savunma

- (296) - *Rekabet Kurulunun 07-07/43-12 sayılı kararında dosya kapsamında elde edilen belgelerin belirsizlik barındırması nedeniyle anlaşmaya katıldıklarının kabul edilemeyeceğine karar verildiği, mevcut dosyada ise soruşturmaya konu toplantıda Çimsa Çimento'nun faaliyet alanlarını içeren bölgelerin de toplantının konusu olduğunun net bir şekilde ortaya konulmadığı iddiası.*
- (297) Söz konusu kararda değerlendirilen belgeler mevcut dosya açısından emsal teşkil etmemektedir. Mevcut dosyada elde edilen belgeler teşebbüslerin anlaşma yaptığını açık bir şekilde göstermektedir.

(298)

I.3.3. Diğer Savunmalar

- (299) Aşağıda teşebbüsler tarafından yapılan diğer savunmalar ve iddialar yer almakta olup, dosya kapsamında ulaşılan sonuçları etkilemeyecek nitelikte görülmüştür:
- (300) - Elazığ Çimento'nun Belge 5 kullanılarak ileri sürülen iddiaların muğlak olduğu ve belirli varsayımlar ile iddiaların oluşturulduğuna yönelik iddiası,
- (301) - Çimko Çimento'nun Mart 2010 sonrasında yapılan artışların daha önceden bütçelendirildiği, talep ve maliyetlerdeki artış ile piyasa şartları nedeniyle yapılan zamların geri çekildiğine ilişkin iddiası,
- (302) - Aşkale Çimento'nun "Hilton toplantısına" ilişkin belgede fiyat artışları konusunda bir ibare olmadığına ilişkin iddiası,
- (303) - Aşkale Çimento tarafından yapılan Soruşturma Heyeti'nin iddiaların muhatabı tüm teşebbüslerden aylık bazda ayrıntılı fiyat listelerini almış olmasına rağmen, soruşturma kararında teşebbüsler arasında yapıldığı iddia edilen anlaşmanın piyasaya etkileri konusunda herhangi bir analizin yer almadığı, 29.03.2010 tarihi sonrasında fiyatlarda belirgin artışın yaşanmadığı, fiyatlarda gözlenebilir ve şüphe uyandıracak herhangi bir paralelliğin mevcut olmadığı; belirtilen durumun teşebbüsler arasında herhangi bir anlaşma bulunmamasından kaynaklandığı, bununla birlikte anlaşma olsa bile anlaşmanın piyasaya etkisinin olmamasından dolayı rekabetin hissedilebilir biçimde sınırlandırılmadığı iddiası,
- (304) - Yurt Çimento'nun, fiyat ve maliyetlerin uygun olduğu tüm il ve ilçelere çimento sattığı, çimento fiyatlarının ise ekonomik gelişmeler, maliyetlerdeki değişiklikler, satış bölgelerinde yapılan tespitler ve bayilerden gelen talep dikkate alınarak belirlendiği iddiası,
- (305) - Çimentonun homojen bir ürün olması ve üretici sayısının az olması nedeniyle pazarda rakipleri takip etmenin zor olmadığı, Kars Çimento'da elde edilen belgelerde Yurt Çimento ile ilgili olarak yapılan tespitlerin piyasada faaliyet gösteren bayi ve satıcılardan elde edilen bilgiler kapsamında yapıldığı ve söz konusu bilgilerin büyük oranda gerçeği yansıtmadığı iddiası,
- (306) - Yurt Çimento (.....) tarafından 07.06.2010 tarihinde gönderilen elektronik postada rakiplerin fiyatları ve rekabet etme koşullarının değerlendirildiği, bölge ihlalinin rakip çimento üreticilerinin bayilerine düşük fiyatla kendi bölgelerinde satmaları amacıyla verilen çimentoyu Yurt Çimento'nun bayilerinin bulunduğu bölgelerde satmalarını ifade ettiği, söz konusu uygulama nedeniyle Yurt Çimento'nun bayilerinin diğer çimento üreticilerinin bayileri ile rekabet edemedikleri ve fiyat indirimi talebinde buldukları iddiası,
- (307) - (.....) tarafından 23.02.2010 tarihinde gönderilen elektronik postada "Fabrikalar klinker stoklarını tam olarak söylemiyorlar" denildiği, bununla birlikte rakip fabrikaların klinker stoklarını Yurt Çimento ile paylaşmalarının söz konusu olmadığı, Yurt Çimento'nun bölgedeki fabrikalar ile rekabet edebilmek amacıyla rakiplerin klinker stoklarını fabrikaların bayi ve satıcıları ile nakliye firmalarından öğrendiği, elektronik postada "...tespit ettiğim kadarıyla..." ifadesinin yer almasının fabrikalar arasında klinker stokları hakkında herhangi bir paylaşımın yapılmadığını gösterdiği iddiası,
- (308) - Çimko Çimento'nun oligopolistik nitelik sergileyen çimento pazarında yer alabilecek paralelliklerin ihlal olarak kabul edilebilmesi için mutlak delillerin ortaya konulması gerektiğine yönelik iddiası,
- (309) - Elazığ Çimento tarafından yapılan çimento sektöründe yoğun bir rekabetin yaşandığı, kapasite fazlalığı, yatırımların büyüklüğü ve yaygınlığı nedeniyle pazarda teşebbüslerin

imkan dahilindeki en uzak noktalara satış yapma gayreti içinde oldukları, söz konusu toplantının bu şekilde rekabetçi bir piyasada etki doğuramayacağı iddiası.

I.4. Gerekçe ve Hukuki Dayanak

- (310) Yapılan inceleme ve değerlendirme çerçevesinde; 09.11.2010 tarihinde Kars Çimento'da elde edilen belgede yer alan ve karşılarında çimento üretim tesisleri belirtilen harflerin/kısaltmaların, Kars Çimento, Aşkale Çimento, Yurt Çimento, Limak Çimento, Elazığ Çimento, Çimko, Çimsa, Adana Çimento, KÇS Çimento ve Mardin Çimento'nun özellikle satış pazarlama sorumlularının isimlerinin baş harflerinin kısaltmasından oluştuğu; elde edilen belgenin üzerinde yazan 29.03.2010 tarihinde Çimko, Limak Çimento, Çimsa, Adana Çimento ve Yurt Çimento yetkililerinin Ankara'da iş seyahatinde bulunduğu; söz konusu belgede yer alan fiyatların artırılması yönündeki ifadenin, bazı teşebbüsler tarafından toplantının hemen ertesinde fiyat listelerinin güncellenmesi olarak, hakkında soruşturma açılan her bir teşebbüs tarafından ise çeşitli illerde fiyat artışı olarak hayata geçirildiği; ayrıca belgede yer alan fiyat dışındaki hususların çoğunun teşebbüsler tarafından sağlanan satış verileri ile teyit edildiği dikkate alındığında, hakkında soruşturma açılan teşebbüslerin tamamının 29.03.2010 tarihinde Ankara'da bir toplantıya iştirak ettiği, bu toplantıda teşebbüslerin başta bölgede fiyatların artırılması olmak üzere çeşitli konularda anlaştıkları ve anlaşılan hususların çok büyük bir kısmının toplantı sonrasında ve 2010 yılı Nisan ayı içerisinde hayata geçirildiği kanaatine ulaşılmıştır.
- (311) Ayrıca, Yurt Çimento'da yapılan yerinde incelemelerde elde edilen çeşitli belgelerin değerlendirilmesi sonucunda, Yurt Çimento'nun, "Prefabrikçi, Priketçi/Piriketçi" olarak adlandırdığı rakipleriyle en azından 26.04.2010-09.11.2010 tarihleri arasında piyasa koşullarının piyasa dışında belirlenmesine yönelik iletişim içinde bulunduğu, bu kapsamda elde edilen belgelerde rakiplerin Ankara ve İzmir'deki merkezlerini ziyaret etmek de dahil olmak üzere çeşitli faaliyetlerde/girişimlerde bulunduğu görülmüştür. Yurt Çimento'nun üst düzey yöneticileri arasında yapılan yazışmaların incelenmesi sonucunda, Yurt Çimento'da elde edilen belgelerde yer alan "Prefabrikçi, Priketçi/Piriketçi" ifadelerinin başta Limak Çimento ve Elazığ Çimento olmak üzere Aşkale Çimento'nun yerine kullanıldığı anlaşılmaktadır. Yapılan yazışmaların içeriğinin incelenmesi ve bu içeriğin teşebbüsler tarafından sağlanan verilerle de karşılaştırılması sonucunda Yurt Çimento'nun öncülüğünde; Yurt Çimento, Elazığ Çimento, Limak Çimento ve Aşkale Çimento'nun fiyatların artırılması ya da azaltılmaması ve fiyatların belirlenmesi hususlarında anlaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda söz konusu teşebbüslerin, müşterilerin birlikte dolaşılması, fiyatların belirlenmesi amacıyla toplantı düzenlenmesi ile müşterilerin paylaşılması ve satış yapılacak bölgelerin belirlenmesinde müşterilerin koz olarak kullanılması da dâhil olmak üzere çeşitli faaliyetlerde buldukları tespit edilmiştir.
- (312) Nitekim, teşebbüslerin birlikte faaliyette buldukları illerdeki Yurt Çimento, Elazığ Çimento, Limak Çimento ve Aşkale Çimento'nun ağırlıklı ortalama fiyatları analiz edildiğinde, söz konusu teşebbüslerin tamamının ya da birden fazlasının faaliyette bulunduğu on bir ildeki fiyatların, teşebbüslerin arasında var olduğu anlaşılabilir iletişimin bir sonucu olarak özellikle 2010 yılının Temmuz ayında belirgin bir şekilde arttırıldığı tespit edilmiştir. İlgili bölümde yer alan tablolardan anlaşıldığı gibi bazı illerde 2010 yılı Temmuz ayında bariz bir şekilde görülen ve müteakip aylarda da yaşanan fiyat artışlarının, teşebbüsler arasında var olduğu ortaya konulan anlaşmanın sonucu olduğu anlaşılmaktadır.
- (313) Bilindiği üzere, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan

12-17/499-140

veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasak” olarak belirlenmiştir. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde bu durumlara örnek olarak;

- Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,
- Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü

sayılmaktadır.

(314) Yukarıda yer verilen bilgi ve belgeler çerçevesinde 2010 yılında Türkiye'nin doğusunda faaliyette bulunan teşebbüslerin tamamının, anlaşma yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

(315) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrasında;

“Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idari para cezası verilir.”

hükmü yer almaktadır. Bu hüküm doğrultusunda yukarıda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanmış davranışlarda bulunduğu tespit edilen teşebbüslere idari para cezası verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

(316) Para cezasının tespitinde, Kars Çimento'dan elde edilen belgeler ile Yurt Çimento'dan elde edilen belgelerin ayrı ayrı veya birlikte değerlendirilmesi, teşebbüsler arasında tek bir ihlalin mi yoksa iki farklı ihlalin mi olduğu konusunun belirlenmesin de önem taşımaktadır.

(317) 15.02.2009 tarih ve 27142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik (Yönetmelik)”in 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde “...*Temel para cezası Kanunun 4 üncü veya 6 ncı maddelerinde yasaklanmış, piyasa, nitelik ve kronolojik süreç olarak birden fazla bağımsız davranışın saptanması halinde, her bir davranış için ayrı ayrı hesaplanır.*” hükmü yer almaktadır.

(318) Yukarıda da açıklandığı üzere, 29.03.2010 tarihinde Ankara'da bir toplantı düzenlenmiş ve bu toplantıya ana hatlarıyla Mersin ve Trabzon illeri arasında çizilen bir çizginin doğusunda kalan çimento üreticilerinin tümünün özellikle satış ve pazarlama yetkilileri katılmışlardır. Öte yandan, “Yurt Çimento'da Elde Edilen Belgeler” ve “Haziran Ayı Sonrasında Meydana Gelen Fiyat Artışları” başlıklı bölümlerde yer verildiği üzere, Yurt Çimento, Limak Çimento, Elazığ Çimento ve Aşkale Çimento'yu içerir bir biçimde daha yoğun ve sürekli bir iletişimin bulunduğu görülmektedir. Ancak, söz konusu iki grup belgeye ilişkin kronolojik sürecin iç içe geçmiş olması, ilgili oldukları coğrafi bölgelerin kesişmesi ve bu belgelerin birbirinden bağımsız iki ayrı davranışı göstermemesi nedeniyle tek bir ihlalin olduğu sonucu ulaşılmıştır.

I.5. Ceza Miktarının Takdirine İlişkin Değerlendirme

- (319) Kurulun ceza takdirinde neleri dikkate alacağı öncelikle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin beşinci fıkrasında; *"Kurul, üçüncü fıkraya göre idari para cezasına karar verirken, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrası bağlamında, ihlalin tekerrürü, süresi, teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlalin gerçekleşmesindeki belirleyici etkisi, verilen taahhütlere uyup uymaması, incelemeye yardımcı olup olmaması, gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususları dikkate alır."* şeklinde ifade edilmiştir.
- (320) Yukarıda yer verilen maddede geçtiği üzere, para cezasına karar verilirken ilgili teşebbüslerin ihlalin gerçekleşmesindeki belirleyici etkisi de dikkate alınmaktadır. Dosya kapsamında herhangi bir şahsın belirleyici etkisi olduğu tespit edilememiştir.
- (321) Öte yandan, Yönetmelik ile 4054 sayılı *"Kanun'un 16 ncı maddesi gereğince verilecek para cezasının tespitine ilişkin usul ve esasları"*n belirlenmesi amaçlanmaktadır. Yönetmelik'in 3. maddesinin (ç) fıkrasında: *"Kartel: Fiyat tespiti, müşterilerin, sağlayıcıların, bölgelerin ya da ticaret kanallarının paylaşılması, arz miktarının kısıtlanması veya kotalar konması, ihalelerde danışıklı hareket konularında, rakipler arasında gerçekleşen, rekabeti sınırlayıcı anlaşma ve/veya uyumlu eylemleri"* denilmektedir. Dosya kapsamında teşebbüslerin çimento fiyatlarının artırılması hususunda anlaştıkları tespit edilmiştir. Dolayısıyla teşebbüslerin davranışlarının yukarıda yer verilen kartel tanımına uyum sağladığı kanaatine varılmış ve bu husus temel para cezasının hesaplanmasında dikkate alınmıştır.
- (322) Yukarıda yer verildiği üzere soruşturma kapsamında tek bir ihlalin olduğu değerlendirilmekle birlikte, Yurt Çimento'da elde edilen belgelere konu olan "Yurt Çimento, Limak Çimento, Elazığ Çimento ve Aşkale Çimento" açısından temel para cezasının hesaplanmasında Yönetmeliğin 5. maddesinin ikinci fıkrası dikkate alınmıştır.
- (323) Öte yandan, Yönetmeliğin 5. maddesinin üçüncü fıkrasına göre ihlalin süresi de temel para cezasının artırılması bakımından önemli görülmektedir. Bu bağlamda, kararda yer alan tüm tespit ve değerlendirmelerin 2010 yılına ait bulunduğu, bu çerçevede ihlalin süresinin bir yıldan az olduğu anlaşılmaktadır.
- (324) Yine, Yönetmelik'in 4. maddesine göre temel para cezasının hesaplanmasının ardından, ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurlar göz önünde bulundurularak arttırma ve/veya indirme yapılması gerekmektedir.
- (325) Yönetmelik'in 6. maddesinde ağırlaştırıcı unsurlar ihlalin tekerrürü, soruşturma kararının tebliğinden sonra kartele devam edilmesi, verilen taahhütlere uyulmaması, incelemeye yardımcı olunmaması ve diğer teşebbüslerin ihlale zorlanması olarak sıralanmıştır. Dosya kapsamında herhangi bir ağırlaştırıcı unsurun bulunmadığı kanaatine varılmıştır.
- (326) Öte yandan, temel para cezasının arttırılmasında ve/veya indirilmesinde dikkate alınacak hafifletici unsurlar Yönetmelik'in 7. maddesinde sayılmıştır. Buna göre, yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi haricinde incelemeye yardımcı olunması, ihlalde kamu otoritelerinin teşvikinin veya diğer teşebbüslerin zorlamasının bulunması, zarar görenlere gönüllü olarak tazminat ödenmesi, diğer ihlallere son verilmesi, ihlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması hafifletici unsurlardır. Ancak, mevcut dosya kapsamında, sayılan hafifletici unsurların, dolayısıyla herhangi bir indirim nedeninin bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

(327) Rekabet Kurulunun 16.12.2010 tarih ve 10-78/1618-M sayılı kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre;

(328) 1.

- Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.
- Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş.
- Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.
- Çimsa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Elazığ Altınova Çimento Sanayi Tic. A.Ş.
- Kars Çimento San. ve Tic. A.Ş.
- KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.
- Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.
- Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş.
- Yurt Çimento San. ve Tic. A.Ş.'nin

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine, Başkan Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI'nın farklı gerekçesi ve OYÇOKLUĞU ile,

(329) 2. Bu nedenle, Kanun'un 16. maddesi ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca,

(330) a) 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 2'si oranında olmak üzere,

- Adana Çimento Sanayii TAŞ.'ye 4.959.857,04 TL
- Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.'ye 3.376.238,67 TL
- Çimsa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş.'ye 7.758.016,08 TL
- Kars Çimento San. ve Tic. A.Ş.'ye 1.120.842,98 TL
- KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.'ye 2.957.990,69 TL
- Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş.'ye 2.502.165,95 TL

idari para cezası verilmesine, Reşit GÜRPINAR'ın farklı gerekçesi ve OYÇOKLUĞU ile,

(331) b) 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 3'ü oranında olmak üzere,

- Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş.'ye 10.745.776,24 TL
- Elazığ Altınova Çimento Sanayi Tic. A.Ş.'ye 2.902.958,76 TL
- Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.'ye 10.283.220,47 TL
- Yurt Çimento San. ve Tic. A.Ş.'ye 2.557.954,55 TL

idari para cezası verilmesine, Reşit GÜRPINAR'ın farklı gerekçesi ve OYÇOKLUĞU ile,

(332) c) Anılan Yönetmeliğin 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin uygulanmasına yer olmadığına OYÇOKLUĞU ile,

12-17/499-140

(333) d) Anılan Yönetmeliğin 7. maddesinin birinci fıkrasının uygulanmasına yer olmadığına OYÇOKLUĞU ile

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ

(06.04.2012 Tarihli, 12-17/499-140 Sayılı Kurul Kararı)

Kurulumuzca;

1.

- Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.
- Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş.
- Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.
- Çimsa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Elazığ Altınova Çimento Sanayi Tic. A.Ş.
- Kars Çimento San. ve Tic. A.Ş.
- KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.
- Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.
- Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş.
- Yurt Çimento San. ve Tic. A.Ş.'nin

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine,

2. Bu nedenle, Kanun'un 16. maddesi ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca,

a) 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 2'si oranında olmak üzere,

- Adana Çimento Sanayii TAŞ.'ye 4.959.857,04 TL
- Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.'ye 3.376.238,67 TL
- Çimsa Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş.'ye 7.758.016,08 TL
- Kars Çimento San. ve Tic. A.Ş.'ye 1.120.842,98 TL
- KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.'ye 2.957.990,69 TL
- Mardin Çimento Sanayii ve Ticaret A.Ş.'ye 2.502.165,95 TL

idari para cezası verilmesine,

b) 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 3'ü oranında olmak üzere,

12-17/499-140

- Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş.'ye 10.745.776,24 TL
- Elazığ Altınova Çimento Sanayi Tic. A.Ş.'ye 2.902.958,76 TL
- Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.'ye 10.283.220,47 TL
- Yurt Çimento San. ve Tic. A.Ş.'ye 2.557.954,55 TL

idari para cezası verilmesine,

c) Anılan Yönetmeliğin 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin uygulanmasına yer olmadığına,

d) Anılan Yönetmeliğin 7. maddesinin birinci fıkrasının uygulanmasına yer olmadığına

karar verilmiştir.

Soruşturma Raporu incelendiğinde, ihlalin varlığının belirlenmesinde temel olarak Kars Çimento'da ve Yurt Çimento'da elde edilen bilgi ve belgeler ile buna ilişkin analizlere ağırlık verildiği görülmektedir.

Raportörlerce Kars Çimento'da elde edilen 29.03.2010 tarihli "Hilton" antetli belgede adı geçen 17 kişiye yönelik olarak ilgili teşebbüslere belirtilen tarihte Ankara'da iş seyahatinde/toplantıda bulunup bulunmadıkları, Hilton oteline ise böyle bir toplantının yapıp yapılmadığı sorulmuş, cevaben gelen yazılar çerçevesinde Soruşturma Raporu'nda, anılan bölgelerde faaliyet gösteren çimento üretim tesislerinin çalışanlarının 29.03.2010 tarihinde Ankara'da bir toplantı gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, gelen yazılar incelendiğinde, sadece 7 kişinin Ankara'da iş seyahatinde olduğu görülmektedir. Üstelik bu şahısların gerçekten de başka bir iş görüşmesi veya kendilerine özel başka gerekçelerle Ankara'da bulunmaları da mümkündür. Kaldı ki anılan otelden de toplantı yapıldığını teyit eder herhangi bir cevap alınamamıştır. Ayrıca, söz konusu belgede adı geçen diğer 10 kişinin Ankara'da toplantıya katıldıklarına ilişkin olarak herhangi bir tespit de bulunmamaktadır. Bu bakımdan kanaatimce ihlalin varlığını ortaya koyan deliller, Yurt Çimento'da elde edilen belgeler ve buna ilişkin analizlerde bulunmaktadır. Söz konusu belgeler ise, Yurt Çimento, Limak Çimento, Aşkale Çimento ve Elazığ Çimento'nun 26.04.2010 tarihi sonrasında çimento fiyatlarının artırılması veya azaltılmamasına yönelik bir birliktelik içerisinde olduklarını göstermektedir. Bu bakımdan, 10 şirketin ihlalde bulunduğuna yönelik olarak alınan kararın 1. maddesine farklı gerekçeyle katılmaktayım.

Yukarıda yer verilen gerekçeyle sadece adı geçen şirketlere "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde ceza takdirinde bulunulması ve aynı Yönetmelik'in "hafifletici unsurlar" başlıklı 7. maddesinin de uygulanması gerektiği kanaatiyle kararın 2 (a), 2 (b) ve 2 (d) maddelerine karşıyım.

Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Başkan

KARŞI OY GEREKÇESİ
(06.04.2012 tarih ve 12-17/499-140 sayılı Kurul Kararı)

Yapılan soruşturma sonucunda Kurulumuz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Adana ve Doğu Karadeniz bölümlerinde çimento sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine ve bu nedenle ilgili teşebbüslere para cezası verilmesine karar vermiştir. Ancak, aşağıda belirttiğim gerekçelerle ihlalin olduğuna dair yeterli bilgi, belge ve tespitlerin bulunmadığı görüşünde olduğum için çoğunluk Kurul kararının 1 inci maddesine karşıyım:

- Kars Çimento'da Raportörlerce elde edilen, 29.03.2010 tarihli "Hilton" antetli belgede adı geçen 17 kişiye yönelik olarak ilgili teşebbüslere belirtilen tarihte Ankara'da iş seyahatinde/toplantıda bulunup bulunmadıkları, Hilton oteline ise böyle bir toplantının yapıp yapılmadığı sorulmuş; cevaben gelen yazılar çerçevesinde Soruşturma Raporu'nda, anılan bölgelerde faaliyet gösteren çimento üretim tesislerinin çalışanlarının 29.03.2010 tarihinde Ankara'da bir toplantı gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öncelikle, gelen yazılar incelendiğinde, sadece 7 kişinin Ankara'da iş seyahatinde olduğu görülmektedir. Üstelik bu şahısların gerçekten de başka bir iş görüşmesi veya kendilerine özel başka gerekçelerle Ankara'da bulunmaları da mümkündür. Kaldı ki anılan otelden de toplantı yapıldığını teyit eder herhangi bir cevap alınamamıştır. Ayrıca, söz konusu belgede adı geçen diğer 10 kişinin Ankara'da toplantıya katıldıklarına ilişkin olarak herhangi bir tespit de bulunmamaktadır. Bu bakımdan elde edilen belgenin delil niteliğinin ortaya çıkarılması yönünde gerekli ve yeterli çalışmanın yapılmadığını, eğer yapılmış olduğu kabul edilse bile bunun sözkonusu belgenin delil niteliğinde olmadığını ortaya koyduğunu düşünmekteyim.
- Kars Çimento'da elde edilen belgede, düşük fiyata sahip teşebbüslerin zam yapacağına ilişkin olarak bazı ifadeler yer almaktadır. **Bu çerçevede**, Raportörlerce 29.03.2010 tarihli toplantıda alınan kararların uygulamaya konulup konulmadığının belirlenmesi amacıyla teşebbüslerden elde edilen fiyat listeleri ile teşebbüslerin aylık ağırlıklı ortalama fiyat hareketlerinin toplantı tarihi dikkate alınarak incelendiği görülmüştür. Yapılan inceleme sonucunda belgede yer alan dökme çimentoya zam yapılacağına dair ifadeye paralel şekilde toplantıyı takip eden ay içerisinde toplantıya katılan teşebbüsler tarafından zam yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Esas itibarıyla, fiyat korelasyonunun yüksek olması tek başına teşebbüslerin fiyat anlaşması yaptığını ispata yeterli değildir. Çimento gibi homojen bir ürünün olduğu piyasalarda firmaların bayileri/satış elemanları aracılığıyla rakiplerinin fiyatlarını öğrenmeleri ve hızlı bir şekilde uyum sağlamaları, dolayısıyla fiyat paralelliklerinin oluşması mümkündür. Özellikle ülkemizde, ürünün niteliği, piyasa koşulları ve pazarın yapısı gibi birçok nedenden dolayı çeşitli ürünlerin fiyatlarında paralelliklerin yaşandığı bilinmektedir. Soruşturma Raporu'nda toplantı ertesinde fiyatlara zam yapıldığı belirtilmekle birlikte, önceki yılların aynı dönemine ilişkin fiyat verilerinin bulunmaması, bu durumun genellikle dönemsel olarak yapılan bir zamdan mı kaynaklandığını yoksa gerçekten toplantı sonrası alınan bir kararın uygulanmasına mı işaret ettiğini belirlemeyi engellemektedir. Ayrıca, maliyet ve kapasite kullanım oranı gibi bilgilerden yararlanarak herhangi bir analizin de yapılmamış olması, iktisadi anlamda yorum yapmayı da imkânsız kılmaktadır.

- Yukarıda yer verilen gerekçelerle esasen elde edilen bilgi ve belgelerin ihlalin varlığını ispatlamak için yeterli olmadığı kanaatindeyim. Ancak, Kurulumuzun Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği ve bu nedenle para cezası verilmesi gerektiği yönünde karar verdiği dikkate alındığında, belirttiğim bu hususların cezanın takdirinde hafifletici neden olarak kabul edilmesinin doğru bir yaklaşım olacağı kanaatiyle kararın 2 (d) maddesine de karşıyım.

Prof.Dr. Metin TOPRAK
İkinci Başkan

Rekabet Kurulunun 06.04.2012 tarih ve 12-17/499-140 Sayılı Kararına

KARŞIOY GEREKÇESİ

Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile Doğu Karadeniz'in bazı bölümleri ve Adana civarında çimento sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanunun 4. maddesini ihlal ettikleri iddiasıyla yürütülen soruşturma sonucunda Kurulumuzca alınan Kararın 2. paragrafında yer alan, Ceza Yönetmeliğinin 6. maddesinin birinci fıkrasının tekerrür halinde temel para cezasının artırılmasını öngören (a) bendinin uygulanmasına yer olmadığı yönündeki hükmüne iştirak etmiyoruz.

Şu sebeple ki; Kurulun herhangi bir soruşturma sonucunda 4054 sayılı Kanun hükümlerine aykırı davrandığını tespit ettiği teşebbüs hakkında ceza takdir ederken, o teşebbüsün daha evvelki sabıkasını da dikkate alması ve varsa Yönetmeliğin 6/1-a maddesi hükmü uyarınca tekerrürden dolayı temel para cezasında artış yapması gerekmektedir. Bu, aynı zamanda 4054 sayılı Kanunun 16. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "*Kurul, üçüncü fıkraya göre idarî para cezasına karar verirken, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrası bağlamında, ihlalin tekerrürü, süresi, teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlalin gerçekleşmesindeki belirleyici etkisi, verilen taahhütlere uyup uymaması, incelemeye yardımcı olup olmaması, gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususları dikkate alır.*" şeklindeki bir amir yasa hükmünün de gereğidir.

Ayrıca rekabet ihlalleriyle etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi ve cezaların caydırıcı etkisinin temini için tekerrür hükümlerinin uygulanması zorunludur. "Bir kez suç işleyip cezalandırıldıktan sonra tekrar suç işlenmesi" anlamına gelen tekerrürün cezanın tayininde ağırlaştırıcı unsur olarak kabul edilmesinin sebebi, önceden verilen cezaya rağmen suç işleme kararlılığı ve ısrarı ile kural tanımazlığını fazlaca gösteren failin bu davranışından dolayı ikinci suçunun cezasının daha da acıtıcı hale getirilmesidir. Böylece hukuka aykırı hal ve hareketin caydırılması ve tekrarına mani olması hedeflenmektedir. Tekerrürden dolayı cezanın artırılması için kanunun aynı maddesinin ihlaline yani "özel tekerrüre" dahi gerek yoktur. Çünkü 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanununun tekerrürü düzenleyen 58. maddesinde "genel tekerrür" sistemi kabul edilmiş olup, bir teşebbüsün Rekabet Kanununa ikinci kez muhalefetten dolayı cezasının artırılması için, her iki kabahatin de aynı kanun maddesini

12-17/499-140

ihlal etmiş olması gerekmez. Buna göre birinci kez 4. maddeyi ihlal eden teşebbüsün ikinci eylemi 6. maddenin ihlali niteliğindeyse, tekerrür hükümleri uygulanacaktır.

Sinop'tan Mersin'e uzanan çizginin doğusundaki Türkiye coğrafyasının tamamına yayılmış bir çimento kartelinin tüketici refahına verdiği zarar dikkate alındığında, kartel üyelerinden bazılarının daha evvel işlemiş oldukları aynı kabahatten dolayı ağırlaştırılmış bir yaptırıma muhatap olmaları, caydırıcılık için olmazsa olmaz bir şarttır.

Nitekim, Kanunun 4. maddesini ihlal ettiği işbu dosya kapsamında bir kez daha sabit olan 10 çimento üreticisinden Elazığ ve Kars Çimento Fabrikalarının ekonomik bütünlük oluşturduğu Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası AŞ'nin 06-77/992-287 ve 07-62/740-268 sayılı kararlarla; Adana ve Mardin Çimento ile Oyak grubu bünyesinde ekonomik bütünlük oluşturan Bolu Çimento'nun 08-27/354-86 ve 08-27/314-102 sayılı kararlarla, Adana Çimento'nun ise 06-29/354-86 sayılı kararlarla; Çimsa Çimento'nun ise 06-29/354-86 sayılı Kurul kararlarıyla Kanunun 4. maddesini ihlal ettikleri 2006, 2007 ve 2008 yıllarında tespit olunmuştur.

Bu tablo çimento pazarında Adana Çimento ve Çimsa'nın tüzel kişilik olarak, diğerlerinin ise aynı ekonomik bütünlüğün bir parçası olarak 4054 sayılı Kanunun 4. maddesini mükerreren ihlal ettiklerini gösteriyor. Bu tablo ayrıca, Rekabet Kuruluna en çok şikayete konu olan sektörlerden biri olan çimento pazarında uygulanan ceza politikasının etkin kılınmasının da bir gerekçesini oluşturması gerekiyor.

Bütün bu sebepler ve bunlara ilaveten, daha önce telekomünikasyon gibi bazı sektörlerde yaptığı soruşturmalar sonucunda verdiği kararlarında tekerrür hükümlerini uygulayan Kurulun, söz konusu hükümlerin işbu dosya kapsamında uygulanmasına yer olmadığı yönünde bir karar vermesi, objektiflik, kararlar arasındaki tutarlılık ve teşebbüsler için hukuki güven ve belirlilik prensipleriyle bağdaşmayacağı kanaatiyle, Kurul Kararının işbu muhalefet şerhine konu bölümüyle ilgili çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Doç. Dr. Mustafa ATEŞ
Kurul Üyesi

İsmail Hakkı KARAKELLE
Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 06.04.2012 Tarih ve 12-17/499-140 Sayılı Kararına

FARKLI GEREKÇE

Kurulumuz mezkur kararıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesine aykırı uygulama iddiaları nedeniyle, aynı Kanun'un 16. maddesi ile ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin yönetmeliğin 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükümleri uyarınca, 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Rekabet Kurulu tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirinin taktiren % 2-3 (iki-üç) oranında olmak üzere; değişik oran ve miktarlarda idari para cezası verilmesine karar vermiş bulunmaktadır. Anılan bu para cezası belirlenirken 4054 sayılı yasa ile birlikte, yukarıda belirtilen Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin

12-17/499-140

Yönetmelik'in ilgili hükümlerinin uygulanarak verilen ceza oranının saptanması ve yine ceza miktarının hesaplanması ile ilgili bölümünü içeren ceza miktarına sonuç olarak katılmakla birlikte, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına ilişkin Yönetmelik'in 5.maddesinin uygulanmasına yönelik gerekçelerine katılmıyorum.

4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16.maddesinin 4.fıkrasında; "Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir." denilmiş, son fıkrasında da; " Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar, işbirliği halinde para cezasından bağışıklık veya indirim şartları, işbirliğine ilişkin usul ve esaslar Kurulca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmü bulunmaktadır.

Bu hükümleri yorumlarsak; Yasa Koyucu, maddenin 4.fıkrası ile verilecek cezalarda alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamış, son fıkrasında ise sadece "**cezanın tespitinde dikkate alınan hususlar**" kavramını getirmiş ve Rekabet Kurulu'na sadece cezanın tespitinde dikkate alınacak hususların belirlenmesine ilişkin yönetmelik çıkarma konusunda sınırlı yetki vermiştir. Cezanın tespitinde dikkate alınacak hususlar derken yasa koyucu neyi kastetmektedir? Burada kastedilen hangi fiillere, ne miktarda ceza vereceğini tespit et demek anlamında değil, 16.madde ile verilen ceza sınırları içerisinde (% 10 'a kadar) ceza takdir ederken hangi unsurlara göre veya hangi şartların varlığı halinde cezayı ağırlaştıracağını veya hafifleteceksin, bir başka deyişle yasada öngörülen sınırlar içerisinde ceza tayin ederken, takdir yetkini kullanma adına hangi unsurları dikkate alarak ceza tesis edeceksin anlamındadır. Yasa koyucu Rekabet Kurulu'na, Yönetmelik yaparken hangi fiillere ne ceza verileceğini tespit etme yolunda bir yetki verseydi o zaman yasaya; "Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının **tespiti** ve maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar" kavramını birlikte getirirdi.

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; "Temel Para Cezası" başlığı altındaki 5.maddesinin (1) fıkrasında "Temel para cezası hesaplanırken, Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin, nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin;

- a) Karteller için, yüzde ikisi ile yüzde dördü,
  - b) Diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü,
- arasında bir oran esas alınır.

(2) Birinci fıkrada yazılı oranların belirlenmesinde, ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususlar dikkate alınır.

(3) Birinci fıkraya göre belirlenen para cezası miktarı;

- a) Bir yıldan uzun, beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında,
- b) Beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında,

12-17/499-140

arttırılır.” denilmiş, yine 6.maddesinde Ağırlaştırıcı Unsurlar ve 7.maddesinde de Hafifletici Unsurlar ayrı , ayrı sayılmıştır.

Yukarıda açıkça görüleceği üzere Yasa Koyucu 16.maddeye göre verilecek cezalarda; alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamasına ve Rekabet Kurulu’na yukarıda geniş olarak açıkladığımız gibi, Yönetmelikle düzenlenmesi yetki aşımı nedeniyle mümkün olmayan bir konuda, Yönetmelikle düzenleme yapılarak belli suçlar için, belirli cezalar getirilmiş, yine Yönetmelikte, Kanunda olmayan bir kural getirilerek alt sınır ve yasada öngörülmeven üst sınır belirlenmiş ve Karteller için yüzde iki ile dört arası, diğer ihlaller içinse binde beş ile yüzde üçü şeklinde ceza verilmesi öngörülmüştür.

Yönetmelikler, Kamu Kuruluşlarının kendi görev alanlarına giren konularda yasa ve tüzük uygulanmasına yönelik yönetsel anlamdaki hukuk kurallarıdır. Anayasanın 124.maddesine göre Başbakanlık, Bakanlıklar ve Kamu Kuruluşları görev alanları ile ilgili yasa ve tüzüklerin uygulanmasını belirleyen yönetmelik çıkarabilir. Anayasa’mızın 11.maddesinin 2.fıkrasına göre Kanunlar Anayasa’ya aykırı olamayacağı gibi, bu kuraldan hareketle hukukun genel ilkelerine göre; Yönetmelikler de yasa ve tüzüklere aykırı olamayacağı gibi üst hukuk kurallarına da aykırı olamaz. Yönetmelikler yasanın açıkça yetki vermediği bir konuda yeni bir düzenleme yapamayacağı gibi, Yasa ile öngörülen kuralı sınırlayamaz. Yeni bir hüküm koyamaz.

Olayımızda 4054 sayılı yasanın 16.maddesi ile konulan kural, anılan yönetmelikle bir anlamda değiştirilmekte ve Kurulun hareket alanı daraltılmaktadır. Yasa ile getirilmeyen ve Yönetmelik Koyucuya ceza miktarlarını ve ceza sınırlarını saptama konusunda verilmiş bir yetki olmamasına rağmen, belirli suçlara verilecek cezaların saptanması, para cezasına alt sınır konulması ve yeni bir üst sınır konulması 4054 sayılı yasanın 16.maddesine aykırıdır. Öte yandan 5/1-b bendinde; karteller dışında kalan diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü, oranında bir ceza öngörülmesi, Yasanın 16/son maddesinde Kurulca çıkarılması için verilen yönetmelik yetkisini aşmaktadır. Zira yönetmelik ile temel ceza tespiti mümkün değildir. Bu nedenle yasaya aykırı bulunan Yönetmelik hükümlerine göre ceza belirlenmesinin olanaklı olmadığı, hukuken sakat olduğu açıktır. Öte yandan bu karşı oy sahibinin yetkisinde bulunan ceza miktarını tespit etme yolundaki takdir yetkisi, daha önce görev yapan ve aynı seviyede olan üyelerin çıkardığı bir düzenleme ile ipotek altına alınmakta, adeta onların düşünce ve kararlarını devam ettirme zorunluluğu gibi hukukla bağdaşmayacak bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Bu görüşe karşı bir sav getirilebilir. “Yönetmelik Danıştay’ca iptal edilmediğine göre hukuken geçerlidir ve zaten verilen cezada yönetmeliğin 6. ve 7. maddeleri uygulanarak sonuç olarak cezanın, yasanın öngördüğü alt ve üst sınırlara ulaşmaktadır.” Hukukun genel ilkeleri, hafifletici ve ağırlaştırıcı unsurların bulunmadığı olayda Rekabet Kurulu’nun anılan yönetmeliğe göre alt ve üst sınır belirleme yönünden bağlı olması karşısında bu savın bir geçerliliği olamaz.

İdare hukuku kurallarına göre Yönetmelik gibi düzenleyici işlemlere karşı iptal davaları iki halde açılabilir. Yönetmeliklerin yayımlanması üzerine ilgililer tarafından iptali için dava açılacağı gibi, Yönetmeliklerin bir idari işleme dayanak olarak alınıp uygulanması ile menfaatleri haleldar olan kişiler tarafından da işleme birlikte, yönetmeliğin ilgili

12-17/499-140

hükümlerinin de iptali yolunda dava açılabilmesi bilinmektedir. Bu nedenlerle ve yukarıda açıklamaya çalıştığım gerekçelerle, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; 4054 sayılı yasaya aykırı bulunan ilgili hükümlerinin iptal davasına konu olması halinde iptal edilebileceği kanısını taşımaktayım.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Kurulun anılan Yönetmelik'in yasaya aykırı olan 5.maddesini uygulamaksızın, yönetmeliğin diğer maddelerinin de uygulanmasını gerektirir bir durumda olmadığından, sadece 4054 Sayılı Yasa'nın 16.maddesine göre, sonuç olarak aynı idari para cezalarını verilmesi gerekirken, cezaya sonuç olarak katılmakla birlikte, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına ilişkin Yönetmelik'in 5.maddesinin uygulanmasına yönelik gerekçelerine katılmıyorum.

Reşit GÜRPINAR
Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 06.04.2011 tarih ve 12-17/499-140 Sayılı Kararına;

KARŞI OY GEREKÇESİ

Rekabet Kurulu'nun mezkur kararı ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Adana ve Doğu Karadeniz bölümlerinde çimento sektöründe faaliyet gösteren bazı teşebbüslerin bir takım faaliyetlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 4. maddesini ihlal edici nitelikte olup olmadığı incelenmiştir. Sonuç olarak, söz konusu teşebbüslere Kanununun 16. maddesi çerçevesinde idari para cezası verilmiştir. Kararın ihlal tespitine (Kararın 1. maddesi) ve para cezası verilmesine (Kararın 2(a) ve 2(b) maddeleri) ilişkin maddelerine katılmakla birlikte;

- Haklarında karar verilen teşebbüslerden bazılarının (örneğin, Adana Çimento ve Çimsa) daha önce de bir rekabet ihlalinde yer aldıklarının önceki kurul kararları ile tespit edilmiş olması,
- Dosya kapsamında, incelenen bölgelerdeki satışları toplam ciroları içinde nispeten daha düşük olan teşebbüslerin (örneğin Çimsa) de yer alması

hususları dikkate alındığında, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmeliğin 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin ve 7. maddesinin birinci fıkrasının uygulanması gerektiği kanaatine ulaştığımızdan, Kararın 2(c) ve 2(d) maddelerine katılmamız mümkün olmamıştır.

Dr. Murat ÇETİNKAYA
Kurul Üyesi